

**UCHWAŁA NR XXXVII/280/21
RADY MIEJSKIEJ W WILAMOWICACH**

z dnia 6 października 2021 r.

**w sprawie przyjęcia "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024
z perspektywą do roku 2028"**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) w związku z art. 17 ust. 1 oraz art. 18 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.)

Rada Miejska w Wilamowicach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wilamowic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Wilamowicach oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Stanisława Kudłacik

Załącznik do uchwały Nr XXXVII/280/21
Rady Miejskiej w Wilamowicach
z dnia 6 października 2021 r.

PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY WILAMOWICE
NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Wilamowice, 2021

ZLECENIODAWCA:

GMINA WILAMOWICE
Rynek 1, 43-330 Wilamowice
tel.: 33 812 94 30, fax: 33 812 94 31
e-mail: ug@wilamowice.pl, www.gmina.wilamowice.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING
ul. Spokojna 3, 43-330 Hecznarowice
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Iwona Retko

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Urząd Gminy Wilamowice,
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach,
- Starostwo Powiatowe w Bielsku – Białej,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku – Białej,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w Gliwicach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, Oddział w Bielsku-Białej,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, Śląski Oddział Regionalny,
- Śląski Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego,
- Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach,
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bielsko,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Andrychów,
- Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe S.A.,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Komisariat Policji w Kobiernicach.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

**Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach**

**Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.**

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	8
1.1.	CEL I PODSTAWA OPRACOWANIA	8
1.2.	METODOLOGIA OPRACOWANIA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	8
2.	UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	10
3.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY WILAMOWICE	14
4.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	17
4.1.	LIKWIDACJA ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA LUB ISTOTNE ZMNIEJSZENIE ICH ODDZIAŁYWANIA	17
4.1.1.	OPIS STANU OBECNEGO	18
4.1.1.1.	Jakość powietrza na obszarze gminy Wilamowice	18
4.1.1.1.	Emisja z emitorów liniowych	24
4.1.1.2.	Niska emisja na terenie gminy Wilamowice	26
4.1.1.3.	Warunki wykorzystania OZE	28
4.1.2.	ANALIZA SWOT	32
4.1.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ	32
4.1.4.	WPŁYW ZMIAN KLIMATU NA ENERGETYKĘ I TRANSPORT ORAZ WRAŻLIWOŚĆ I ADAPTACJA DO ZMIAN	33
4.2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	35
4.2.1.	OPIS STANU OBECNEGO	35
4.2.1.1.	Hałas przemysłowy	35
4.2.1.2.	Hałas drogowy	36
4.2.1.3.	Hałas kolejowy	37
4.2.1.4.	Hałas lotniczy	38
4.2.2.	ANALIZA SWOT	39
4.2.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM	39
4.3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	40
4.3.1.	OPIS STANU OBECNEGO	40
4.3.2.	ANALIZA SWOT	42
4.3.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	42
4.4.	ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE WODAMI	44
4.4.1.	OPIS STANU OBECNEGO	45
4.4.1.1.	Wody powierzchniowe	45
4.4.1.2.	Monitoring rzek w rejonie gminy Wilamowice	47
4.4.1.3.	Wody podziemne	48
4.4.1.4.	Monitoring wód podziemnych	49
4.4.1.5.	Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy	50
4.4.2.	ANALIZA SWOT	52
4.4.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	52
4.5.	GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	54
4.5.1.	OPIS STANU OBECNEGO	55
4.5.1.1.	Zaopatrzenie w wodę	55
4.5.1.2.	Odbiór ścieków	56
4.5.2.	ANALIZA SWOT	60
4.5.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	60
4.6.	ZARZĄDZANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI, TERENY POPRZEMYSŁOWE	61
4.6.1.	OPIS STANU OBECNEGO	62
4.6.1.1.	Surowce naturalne	62
4.6.1.2.	Osuwiska	63
4.6.2.	ANALIZA SWOT	64
4.6.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	64

4.7.	GLEBY I TERENY ROLNICZE	65
4.7.1.	OPIS STANU OBECNEGO	66
4.7.1.1.	Gleby	66
4.7.1.2.	Struktura użytkowania terenu	66
4.7.1.3.	Rolnictwo	67
4.7.1.4.	Badania gleb	68
4.7.2.	ANALIZA SWOT	69
4.7.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH ..	70
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM.....	71
4.8.1.	OPIS STANU OBECNEGO	71
4.8.1.1.	Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy	73
4.8.1.2.	Ilości zebranych odpadów	76
4.8.1.3.	Azbest	77
4.8.2.	ANALIZA SWOT	78
4.8.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	78
4.9.	ZARZĄDZENIE ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSPIERANIE WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	79
4.9.1.	OPIS STANU OBECNEGO	81
4.9.1.1.	Siedliska przyrodnicze mające znaczenie dla ochrony środowiska	81
4.9.1.2.	Formy ochrony przyrody na terenie gminy	82
4.9.1.3.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	84
4.9.2.	ANALIZA SWOT	86
4.9.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSPIERANIE WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	86
4.10.	PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA.....	88
4.10.1.	OPIS STANU OBECNEGO	89
4.10.2.	ANALIZA SWOT	90
4.10.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA.....	91
5.	ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	92
5.1.	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU.....	92
5.2.	NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA.....	93
5.3.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE	93
5.4.	MONITORING ŚRODOWISKA	94
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE.....	95
6.1.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ.....	95
6.2.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZED HAŁASEM	99
6.3.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH..	101
6.4.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI.....	103
6.5.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ....	105
6.6.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	108
6.7.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	110
6.8.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM.....	112
6.9.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	114
6.10.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA.....	117
7.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	119
8.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	120

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 LOKALIZACJA GMINY WILAMOWICE NA TLE POWIATU BIELSKIEGO I WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.....	15
RYSUNEK 2 STĘŻENIE DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W BIELSKU BIAŁEJ (MG/M ³)	21
RYSUNEK 3 STĘŻENIE DWUTLENKU AZOTU NA STACJI W BIELSKU BIAŁEJ – UL. PARTYZANTÓW (MG/M ³).....	21
RYSUNEK 4 STĘŻENIE TLENKU WĘGLA NA STACJI W BIELSKU BIAŁEJ – UL. PARTYZANTÓW (MG/M ³).....	22
RYSUNEK 5 STĘŻENIE BENZO(A)PIRENU NA STACJI W BIELSKU-BIAŁEJ (NG/M ³).....	22
RYSUNEK 6 STĘŻENIE PYŁU PM10 NA STACJI W BIELSKU BIAŁEJ (MG/M ³)	23
RYSUNEK 7 LICZBA POJAZDÓW ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	26
RYSUNEK 8 ENERGIA WIATRU W KWH/(M ² /ROK) NA WYSOKOŚCI 10 I 30 M N.P.M.....	29
RYSUNEK 9 ŚREDNIE ROCZNE SUMY USŁONECZNIENIA	30
RYSUNEK 10 MAPA ROZKŁADU GĘSTOŚCI ZIEMSKIEGO STRUMIENIA CIEPLNEGO NA OBSZARZE POLSKI.....	31
RYSUNEK 11 PRZEBIEGI TRAS LINII ELEKTROENERGETYCZNYCH ORAZ LOKALIZACJA STACJI TRANSFORMATOROWYCH NA TERENIE GMINY WILAMOWICE.....	41
RYSUNEK 12 WODY POWIERZCHNIOWE NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	46
RYSUNEK 13 LOKALIZACJA GZWP NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	49
RYSUNEK 14 OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIĄ NA TERENIE GMINY WILAMOWICE.....	51
RYSUNEK 15 ROZKŁAD PRZESTRZENNY WARTOŚCI SPI NA TERENIE KRAJU W LUTYM 2020 ROKU	52
RYSUNEK 16 DŁUGOŚĆ SIECI KANALIZACYJNEJ W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY WILAMOWICE.....	56
RYSUNEK 17 POWIERZCHNIA OBSZARU I TERENU GÓRNICZEGO CZECHOWICE II OBEJMUJĄCA NIEWIELKI FRAGMENT ZACHODNIEJ CZĘŚCI GMINY WILAMOWICE	63
RYSUNEK 18 IŁOŚCI ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH OD MIESZKAŃCÓW Z TERENU GMINY WILAMOWICE	76
RYSUNEK 19 PODZIAŁ GEOBOTANICZNY OBSZARU GMINY WILAMOWICE.....	81
RYSUNEK 20 OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	82
RYSUNEK 21 GMINA WILAMOWICE – TOPOGRAFIA Z ZAZNACZONYMI OBSZARAMI LEŚNYMI.....	85

SPIS TABEL

TABELA 1 RELACJA KIERUNKÓW INTERWENCJI OKREŚLONYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJ. ŚLĄSKIEGO ORAZ W POLITYCE EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA 2030	9
TABELA 2 ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PRZEDSTAWIENIE SPÓJNOŚCI Z CELAMI ZAPISANYMI W „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028”.....	10
TABELA 3 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	17
TABELA 4 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA.....	18
TABELA 5 LICZBA POJAZDÓW ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE GMINY WILAMOWICE W LATACH 2019-2020	25
TABELA 6 INFRASTRUKTURA SIECI GAZOWEJ NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	27
TABELA 7 LICZBA ODBIORCÓW ORAZ ZUŻYCIE GAZU NA TERENIE GMINY WILAMOWICE W LATACH 2018-2020.....	28
TABELA 8 ZASOBY ENERGII WODNEJ RZEK W REJONIE GMINY WILAMOWICE I MOŻLIWOŚCI ICH TECHNICZNEGO WYKORZYSTANIA	28
TABELA 9 WSKAŹNIK WIELKOŚCI PRODUKCJI BIOGAZU W PRZELICZENIU NA SZTUKI DUŻE [M ³ /SD/D].....	31
TABELA 10 POGŁÓWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH W GMINIE WILAMOWICE ORAZ PRODUKCJA BIOGAZU	31
TABELA 11 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	35
TABELA 12 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE KLIMATU AKUSTYCZNEGO – OCHRONY PRZED HAŁASEM.....	35
TABELA 13 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	40
TABELA 14 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	40
TABELA 15 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	44
TABELA 16 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZED POWODZIĄ.....	45
TABELA 17 CHARAKTERYSTYKA JCWP NA TERENIE GMINY WILAMOWICE.....	46
TABELA 18 OCENA STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH – RZEK NA TERENIE GMINY WILAMOWICE.....	48
TABELA 19 CHARAKTERYSTYKA JCWPd NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	50
TABELA 20 STAN JCWPd NA TERENIE GMINY WILAMOWICE.....	50
TABELA 21 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	54
TABELA 22 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	55
TABELA 23 ZUŻYCIE WODY NA TERENIE GMINY WILAMOWICE W LATACH 2018-2020.....	55
TABELA 24 IŁOŚĆ ODPROWADZANYCH ŚCIEKÓW W ROZBICIU NA OCZYSZCZALNIE, W LATACH 2018-2020, WYRAŻONA W M ³	58
TABELA 25 AGLOMERACJE NA TERENIE GMINY WILAMOWICE.....	58
TABELA 26 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	61

TABELA 27 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	62
TABELA 28 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	65
TABELA 29 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	66
TABELA 30 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	71
TABELA 31 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	71
TABELA 32 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	79
TABELA 33 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I ZASOBÓW LEŚNYCH ..	80
TABELA 34 WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	84
TABELA 35 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	88
TABELA 36 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE NADZWYCZAJNYCH ZAGROŹEŃ ŚRODOWISKOWYCH ..	89
TABELA 37 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ	97
TABELA 38 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ	98
TABELA 39 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	100
TABELA 40 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	100
TABELA 41 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	101
TABELA 42 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	102
TABELA 43 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	104
TABELA 44 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	104
TABELA 45 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	106
TABELA 46 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	107
TABELA 48 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	109
TABELA 49 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	111
TABELA 50 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	113
TABELA 53 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	115
TABELA 54 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	116
TABELA 56 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	118
TABELA 57 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE Z PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	118
TABELA 58 DZIAŁANIA W RAMACH ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	119

1. Wstęp

1.1. Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentacji pt.: „**Program ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028**” jest ustawa Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1047 z późn. zm.) która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar Gminy Wilamowice.

Gmina Wilamowice w chwili obecnej posiada „Program ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” opracowany w 2017 roku i przyjęty uchwałą Rady Miejskiej nr XL/322/17 z dnia 25 października 2017 r. Dokument ten zawiera perspektywę krótkoterminową do 2020 roku i długoterminową do 2024 roku. Wszystkie zadania krótkoterminowe z perspektywą do 2020 roku powinny zostać zakończone w 2020 roku. Dokument ten nie zawiera informacji zgodnych z nową Polityką Ekologiczną Państwa 2030, więc nie zawiera kluczowych uwarunkowań środowiskowych obowiązujących w chwili obecnej.

Dokument jest wykonany wg przepisów prawnych z 2017 roku dziś już w części nieaktualnych, opracowany był także zgodnie z ówczesnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi, z których niektóre są już nieaktualne i zostały znowelizowane.

W opracowaniu perspektywa długoterminowa nie obejmuje sprecyzowanych działań i planów na kolejne lata po zakończeniu działań krótkoterminowych. W 2021 roku niezbędne było opracowanie nowego dokumentu opisującego aktualny stan wszystkich komponentów środowiskowych oraz obejmującego plany i zamierzenia po 2020 roku. W związku z tym niniejszy Program ochrony środowiska obejmuje perspektywę krótkoterminową od 2021 roku do 2024 roku oraz perspektywę długoterminową do 2028 roku.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.), stanowią, iż „projekty polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko [...] wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko”. Niemniej po uzgodnieniu braku potrzeby przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny, co ma miejsce w tym przypadku.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia, a następnie jego realizacji i wdrażania. W związku z tym w trakcie procedur opracowania „**Programu...**” Gmina Wilamowice zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.).

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Powiatu Bielskiego „**Program ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028**” zostanie przyjęty uchwałą Rady Miejskiej do realizacji.

Z wykonania „**Programu...**” Burmistrz Gminy Wilamowice powinien co dwa lata sporządzać raporty i przedstawiać je Radzie Miejskiej oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego Powiatu Bielskiego.

1.2. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„**Program ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028**” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j.: Dz. U. z 2021 r. poz. 1047 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z Wytocznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o aktualne dokumenty strategiczne.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Gminy Wilamowice, Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy w tym między innymi Zarządów Dróg, Nadleśnictwa Bielsko i Andrychów, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Ośrodka Doradztwa Rolniczego i Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a także większych podmiotów gospodarczych,

- ocena realizacji dotychczasowego **Programu ochrony środowiska**,
- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy. Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2020 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych wykorzystano stan na dzień 31.12.2019 r., a w niektórych przypadkach nawet na 31.12.2018 r.,
- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych,
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli. Cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli, danymi Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Wilamowice oraz instytucje od których pozyskano niezbędne dane i informacje,
- określenie realizacji **Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania,
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji **Programu** co 2 lata, w trakcie opracowywania Raportów z realizacji Programu ochrony środowiska.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej Państwa 2030” niniejszy dokument zawiera kierunki interwencji nazwane zgodnie z Polityką. Niemniej jednak, odnosząc się do poprzedniego Programu niezbędne było w niektórych miejscach zastosowanie nazewnictwa z poprzedniego Programu ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice ze względu na konieczność porównania stanu środowiska. Dlatego poniżej wskazano podwójne nazewnictwo kierunków interwencji.

Tabela 1 Relacja kierunków interwencji określonych w Programie Ochrony Środowiska dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030

Kierunki interwencji - zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	Kierunki interwencji - zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Ochrony klimatu i jakości powietrza
Zrównoważone gospodarowanie wodami w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Gospodarowania wodami Gospodarka wodno – ściekowa
Ochrona powierzchni ziemi w tym gleb	Gleby i tereny rolnicze
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego jądrowego i ochrony radiologicznej	Przeciwdziałanie poważnym awariom
Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Zasobów przyrodniczych w tym leśnych
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby geologiczne, tereny przemysłowe i zdegradowane
Edukacja ekologiczna Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Adaptacja do zmian klimatu	Zagadnienia horyzontalne (ujęto adaptacje do zmian klimatu, edukację oraz monitoring i kontrole)
Brak w Polityce Ekologicznej Państwa 2030	Pola elektromagnetyczne Hałas

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym uznaje się, że kierunki interwencji w niniejszym Programie odpowiadają i są spójne z kierunkami Polityki ekologicznej państwa 2030.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Programu ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia „Programu...” brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2 Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele „Programu ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	<p>Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,</p> <p>Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,</p> <p>Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.</p>	<p>7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,</p> <p>7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,</p> <p>7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce,</p> <p>7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,</p> <p>7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,</p> <p>8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych,</p> <p>9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.</p>

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<p>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</p> <p>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, • Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy, • Rozwój obszarów wiejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	<p>Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).</p>	<p>Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1).</p> <p>Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2).</p> <p>Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3).</p> <p>Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4).</p> <p>Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1).</p> <p>Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2).</p> <p>Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3).</p> <p>Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4).</p> <p>Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5).</p> <p>Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1).</p> <p>Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2).</p> <p>Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1).</p> <p>Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).</p>
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku		<p>Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,</p> <p>Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.</p>
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	<p>Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,</p> <p>Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.</p>
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	<p>Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego</p> <p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa</p>	<p>Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,</p> <p>Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,</p> <p>Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<p>Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,</p> <p>Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p>	<p>Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska,</p> <p>Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,</p> <p>Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,</p> <p>Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.</p>
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)	Cel 1 - osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych	<p>1. Podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza,</p>

	<p>substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,</p> <p>Cel 2 - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO (Światową Organizację Zdrowia) oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza, 3. Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi, 4. Rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza, 5. Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza, 6. Upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	<p>Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa sieci kanalizacyjnej, 2. Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków, 3. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2.
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022	<p>Cel 1 - Zmniejszenie ilości powstających odpadów, zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi,</p> <p>Cel 2 - osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia ogólnej masy odpadów komunalnych w wysokości 50% do 2025 r.,</p> <p>Cel 3 - zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów; 2. Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji; 3. Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. W celu obliczenia poszczególnych wartości procentowych wskazanych poniżej, należy ująć wszystkie odpady komunalne odebrane i zebrane (również odpady BiR¹ pochodzące z gospodarstw domowych); 4. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie); 5. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.; 6. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych; 7. Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia; 8. Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych; 9. Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi; 10. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12); 11. Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m.

¹ odpady remontowo budowlane

		i o ciepłe spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)	<p>Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska</p> <p>Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich</p> <p>Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu</p> <p>Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu</p> <p>Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu</p> <p>Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu</p>	<p>Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,</p> <p>Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,</p> <p>Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.</p>
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Program Ochrony Powietrza dla Województwa Śląskiego	Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest opracowanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.	<ul style="list-style-type: none"> • Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW - działanie wskazane w harmonogramie; • Zaplanowanie mechanizmów wsparcia nastawionych na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości); • Wprowadzenie w województwie śląskim systemu wsparcia doradczego na poziomie gminnym; • Zwiększenie skuteczności przyjętych kanałów informacyjnych i komunikacyjnych; • Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego; • Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza; • Prowadzenie edukacji ekologicznej - działanie wskazane w harmonogramie; • Prowadzenie działań kontrolnych - działanie wskazane w harmonogramie; • Realizacja uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzania na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030"	<p>Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej</p> <p>Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca</p> <p>Cel strategiczny C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni</p> <p>Cel strategiczny D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym</p>	<p>A.1. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>A.2. Innowacyjna gospodarka</p> <p>A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość</p> <p>B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych</p> <p>B.2. Aktywny mieszkani</p> <p>B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki</p> <p>C.1. Wysoka jakość środowiska</p> <p>C.2. Efektywna infrastruktura</p> <p>C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu</p> <p>D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny</p> <p>D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu</p> <p>D.3. Nowoczesna administracja publiczna</p>

<p>Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024</p>	<p>Cel Powietrze atmosferyczne, Cel Zasoby wodne, Cel Gospodarka odpadami, Cel Ochrona przyrody, Cel Zasoby surowców naturalnych, Cel Tereny przemysłowe, Cel Hałas, Cel Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, Cel Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym, Cel Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych, • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami, • System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód, • Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii, • Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu, • Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych, • Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi, • Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi, • Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska, • Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach, • Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
---	---	--

Źródło: „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015, oraz opracowanie własne na podstawie aktualnych dokumentów wyższych szczebli wraz z ich aktualizacją 2017 i 2020

Priorytetów i celów na poziomie powiatu nie wyszczególniono, gdyż Program Ochrony Środowiska dla powiatu bielskiego - aktualizacja - na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024” nie zawiera szczegółowych wytycznych do realizacji Programów gminnych po 2020 roku. W 2021 roku powiatowy dokument zostanie zaktualizowany.

3. Ogólna charakterystyka Gminy Wilamowice

Wilamowice to gmina miejsko-wiejska, która położona jest we wschodniej części województwa śląskiego, w północno – wschodniej części powiatu bielskiego.

Gmina Wilamowice graniczy:

- od północy z gminą Brzeszcze należącą do powiatu oświęcimskiego województwa małopolskiego,
- od zachodu z gminą Bestwina należącą do powiatu bielskiego województwa śląskiego,
- od południa z gminą Kozy należącą do powiatu bielskiego województwa śląskiego oraz miastem na prawach powiatu Bielsko – Biala,
- od wschodu z gminą Kęty należącą do powiatu oświęcimskiego województwa małopolskiego.

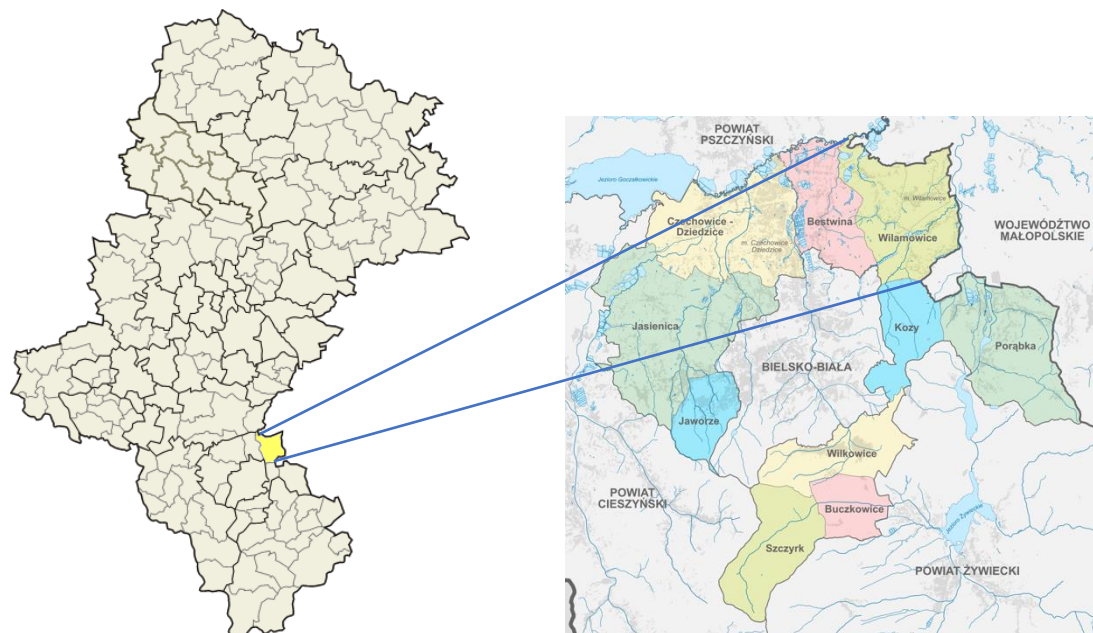
Wilamowice są oddalone 58 km od Katowic, gdzie zlokalizowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice-Pyrzowice są położone w odległości około 14 km od granic Bielska – Białej, miasta na prawach powiatu, stolicą Podbeskidzia i ośrodka przemysłowego i gospodarczego oraz około 16 km od Oświęcimia z muzeum Auschwitz Birkenau, znajdującym się na liście światowego dziedzictwa UNESCO, w odległości 30 km znajdują się Wadowice, miasto rodzinne papieża Jana Pawła II. W odległości 40 km leży Cieszyn, w którym znajduje się największe przejście graniczne południowej Polski.

Lokalizacyjnie gmina położona jest na pograniczu południowej części Kotliny Oświęcimskiej i północnej części Pogórza Śląskiego, w zlewni trzech rzek: Soly, Wisły oraz Łękawki, należy do Euroregionu Beskidy i jest jedną z dziesięciu gmin składających się na powiat bielski.

Gmina Wilamowice stanowi obszar o powierzchni 5 687 ha, gdzie Miasto zajmuje 1 041 ha, a tereny wiejskie 4 646 ha. W skład gminy wchodzi miasto Wilamowice, a także pięć sołectw: Pisarzowice, Dankowice, Stara Wieś, Heczarnowice

i Zasole Bielańskie. Centralną część gminy stanowi miasto Wilamowice, otoczone od północy, wschodu i południa terenami wiejskimi.

Gmina Wilamowice jest gminą dobrze skomunikowaną. Gmina Wilamowice swoim zarządem obejmuje 113 km dróg gminnych publicznych oraz ok. 180 km dróg wewnętrznych. Na terenie Gminy znajduje się ok. 54 km dróg powiatowych zarządzanych przez Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku Białej. Razem dróg gminnych publicznych, wewnętrznych i powiatowych jest 347 km. Przebiegająca przez teren Gminy Wilamowice sieć drogowa podlega systematycznie prowadzonej przebudowie i modernizacji, mającej na celu podniesienie jej jakości i parametrów.

Rysunek 1 Lokalizacja gminy Wilamowice na tle powiatu bielskiego i województwa śląskiego

Źródło: na podstawie mapy zamieszczonej na stronie <https://pl.wikipedia.org>, (dostęp 10.05.2021 r.)

Przez teren gminy planowany jest przebieg trasy drogi ekspresowej S1. W wybranym wariantcie droga ekspresowa na terenie gminy zaczynać ma się na północy w Dankowicach, potem będzie biegła na południe wzdłuż ul. Bielskiej i ul. Krakowskiej w Starej Wsi. Dalej trasa będzie przebiegać na południu do granicy gminy Wilamowice w okolicach ul. Czernichowskiej w Pisarzowicach. Planowany termin budowy to lata 2022-2024.

Okolo 7 km od zachodniej granicy gminy znajduje się droga krajowa DK1 relacji Bielsko-Biała – Tychy. Natomiast okolo 4 km od południowej granicy znajduje się węzeł dróg ekspresowych S1 i S52 relacji Bielsko-Biała – Zawadoń.

Obecnie przez północno – zachodnią część Gminy Wilamowice na odcinku okolo 2,57 km przebiega jedna linia kolejowa.

Pod względem geograficznym gmina położona jest na granicy dwóch krain geograficznych o równoleżnikowym przebiegu granic. Część północna i centralna należy do Kotliny Oświęcimskiej, której północno – zachodni skraj stanowi fragment Doliny Górnej Wisły, a pozostała część stanowi Wysoczyznę Wilamowicką, w podziale fizycznym – geograficznym nazwaną Podgórzem Wilamowickim. W południowej części gminy, tj. na południe od Pisarzowic Wysoczyzna Wilamowicka przechodzi stopniowo w karpackie Pogórze Śląskie. Granica między tymi jednostkami jest mało dostrzegalna. Wysokości bezwzględne terenu wahają się w przedziale od 237 m n. p. m. w dolinie Wisły do 355 m n. p. m. w południowej części gminy.²

Okolo 70 % powierzchni Gminy Wilamowice posiada rzeźbę falisto – pagórkowatą. Są to tereny ciągnące się od rzeki Białej na zachodzie do doliny Soli na wschodzie. Pozostały obszar, czyli 30 % powierzchni zajmują doliny Soli i Wisły oraz ich dopływów, które łączą się często w większe formy wklęsłe. Doliny Soli i innych karpackich dopływów mają przebieg południkowy. Charakterystyczne dla gminy są niewielkie, nieprzekraczające 10% nachylenia stoków oraz gęsta sieć dolinek rzecznych, tworzące urozmaicony krajobraz o falisto-pagórkowatej rzeźbie, przecinanej wklęsłymi formami dolin rzek.

Teren gminy charakteryzuje się niskim udziałem lasów. Lasy mieszane występują przeważnie w małych kompleksach na stromych, krótkich zboczach, wzdłuż potoków i na szczytach wzniesień.

Gmina Wilamowice posiada bardzo dobre warunki dla produkcji rolnej, najlepsze warunki dla upraw rolniczych są w północnej części gminy, gdzie występują gleby najwyższych klas bonitacyjnych, zaś teren ma charakter nizinny

² Strategia Rozwoju Gminy Wilamowice 2016-2025

(wzniesienia do 300 m. n.p.m.). Gleby te użytkowane są jako grunty orne. Gorsze warunki dla rolnictwa występują w dolinach rzecznych o nieuregulowanych stosunkach wodnych. Siedliska takie przeznaczone są na użytki zielone.

Dużą powierzchnię zajmują stawy rybne, posiadające na terenie gminy stare tradycje. Koncentrują się one w północnej części gminy – zawodnionej dolinie Wisły i Soli (Dankowice i Zasole Bielańskie, gdzie zajmują powierzchnię równą prawie 100 ha) oraz w okolicy Starej Wsi i Pisarzowice, na powierzchni około 37 ha. Powierzchnia wszystkich stawów rybnych na obszarze gminy to około 335,4 ha. Są to tereny użytkowane jako hodowla karpia.

Gmina Wilamowice jest członkiem Stowarzyszeń:

- Lokalna Grupa Działania „Ziemia Bielska”,
- Lokalna Grupa Rybacka „Bielska Kraina”,
- „Region Beskidy”,
- Śląski Związek Gmin i Powiatów.

Korzystne położenie Gminy Wilamowice i gęsta sieć dobrze utrzymanych dróg zachęca do odwiedzenia tych terenów. W zakresie turystyki aktywnej najciekawsza propozycja to „Wiśłana Trasa Rowerowa” przebiegająca północną granicą gminy. Obiekty sportowe na terenie Gminy Wilamowice są regularnie remontowane, co pozwala na określenie ich stanu technicznego jako dobry. W ogrodach przedszkolnych znajdują się place zabaw.

Gmina Wilamowice od wielu lat współpracuje partnersko z następującymi miastami z obszaru Unii Europejskiej takimi jak Kisújszállás / Węgry - Dolní Benešov / Republika Czeska - Horná Súča / Słowacja - Trenčianske Teplice / Słowacja - Rajecské Teplice / Słowacja - Županja / Chorwacja - Klanjec / Chorwacja - Općina Kloštar Ivanić / Chorwacja - Kunerad / Słowacja. Turystyka kulturowa związana jest z unikatowym potencjałem kultury flamandzkiej w Wilamowicach, imprez podczas których prezentowane są zespoły folklorystyczne. Turyści chętnie odwiedzają także drewniany kościół Podwyższenia Krzyża Świętego w Starej Wsi, który znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego. W okresie wiosny i jesieni ciekawą propozycją turystyczną - zarzuconą w okresie pandemicznym jest turystyka szkolarska, nie tylko z okolicznych terenów, ale z Republiki Czech i Słowacji a także całej południowej Polski. Jest to związane z funkcjonowaniem na terenie gminy kilku dużych szkółek roślin ozdobnych, które w okresie wiosennym w okresie zakwitów azalii i rododendronów oraz w okresie jesiennym, w okresie zakwitów wrzósów organizują liczne atrakcje dla turystów, połączone z możliwością zakupu roślin.

Według danych na koniec 2020 roku gminę zamieszkiwało 17 770 mieszkańców, w tym 9010 kobiet i 8760 mężczyzn. Liczba mieszkańców terenów wiejskich rośnie systematycznie, natomiast liczba mieszkańców miasta waha się z roku na rok. Dla porównania w 2010 roku zamieszkiwało gminę 16 095 mieszkańców, a w 2015 roku 16 951 mieszkańców.

Gmina Wilamowice ma dodatni przyrost naturalny, wynosi on 71. W 2019 roku urodziło się 213 dzieci, w tym 96 dziewczynek i 117 chłopców.

W 2019 roku zarejestrowano 323 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 166 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wyniosło 157. W ruchu zewnętrznym (zagranicznym) zarejestrowano 3 zameldowania oraz 4 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji zagranicznych wyniosło -1.

61,7% mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym, 20,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 17,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Mieszkańcy Wilamowic są potomkami osadników z Fryzji i Flandrii, którzy osiedlili się na tych terenach w XIII w.^[24] Stworzyli wyizolowaną kulturowo społeczność, odrębną również językowo^[19]. Do 1945 r. język wilamowski (wymysiöeryś) był w powszechnym użyciu. W 2006 użytkowników tego archaicznego języka oceniono na około 70 osób^[25]. Mała społeczność używała również własnego stroju wilamowskiego zawierającego elementy szkockiej kraty, motywy tureckie oraz kwiatowe, wykonane starą metodą klockową. Tradycje kultywują założony w 1948 r. wielopokoleniowy Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Wilamowice” oraz Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Cepelia Fil Wilamowice” założony w 1987 r. skupiający młodzież. Działa także Stowarzyszenie Na Rzecz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Miasta Wilamowice „Wilamowianie” mające na celu ratowanie kultury wilamowickiej.

Według danych na koniec 2019 zarejestrowanych było 1667 podmiotów gospodarki narodowej ogółem, z czego 1633 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a 87 to spółki handlowe. W porównaniu do lat poprzednich na koniec 2016 roku działało 1 418 podmiotów gospodarczych, jest to wzrost o około 17,5%.

Obecnie obowiązuje 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Miasto Wilamowice, Sołectwa: Pisarzowice, Hecznarowice, Zasole Bielańskie, Dankowice oraz Stara Wieś).

Obowiązujące aktualnie plany zagospodarowania przestrzennego mają duży wpływ na rozwój gminy zarówno obecnie i będą miały także w przyszłości. Gmina Wilamowice cieszy się coraz większym zainteresowaniem a tereny stają się bardzo atrakcyjne dla ludzi z całego regionu, którzy właśnie u nas chcą się osiedlać. Zmiana planów miejscowego zagospodarowania umożliwiła rozwój budownictwa mieszkaniowego zgodnie z postanowieniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy oraz usługowo-produkcyjnego, a jednocześnie pozwoliła na zachowanie dla przyszłych pokoleń cennych obszarów rodzimej kultury, obiektów i terenów chronionych.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania

W tabeli poniżej przedstawiono Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 3 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2024”			
Cel krótkookresowy: Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy Wilamowice związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Aktualizacja "PGN dla gminy Wilamowice" oraz „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Wilamowice”	W 2016 r. przyjęto „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Wilamowice”, który obecnie w 2021 roku jest aktualizowany. W 2020 r. przyjęto „Aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Wilamowice”.	dokumenty aktualizowane okresowo
2.	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego gminy Wilamowice	W latach 2017-2020 powstały 204 nowe punkty oświetleniowe: <ul style="list-style-type: none"> • Wilamowice - 38 punktów, • Pisarzowice - 37 punktów, • Dankowice - 20 punktów, • Stara Wieś - 51 punktów, • Hecznarowice - 24 punkty, • Zasole Bielańskie - 34 punkty. 	204 nowe punkty oświetlenia ulicznego
3.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	W latach 2017-2020 gmina wykonała modernizacje związane z docieplaniem budynków oraz wymianą stolarki. W 2017 r. miała miejsce przebudowa budynku przy ulicy Bielskiej w Pisarzowicach, remont dachu w budynku przy ul. Sienkiewicza w Wilamowicach, adaptacja poddasza szkoły w Starej Wsi na sale lekcyjne oraz modernizacja pomieszczeń sanitarnych w budynku szkoły w Hecznarowicach. Z kolei w 2018 roku nastąpiła zmiana sposobu użytkowania części budynku OSP w Hecznarowicach na potrzeby oddziału przedszkola, rozbudowa i modernizacja Wiejskiego Domu Kultury w Pisarzowicach, budowa sali gimnastycznej z zapleczem socjalnym przy Szkole Podstawowej w Dankowicach, a także termomodernizacja budynku przy ul. Sienkiewicza w Wilamowicach wraz z odwodnieniem terenu. W 2019 roku przeprowadzono termomodernizację Wiejskiego Domu Kultury w Pisarzowicach. W 2020 roku wymieniono stolarkę okienną w Zespole Szkół w Wilamowicach, wymieniono oświetlenie na ledowe w budynku Urzędu Gminy w Wilamowicach (oświetlenie na korytarzach, klatce schodowej, sekretariacie i pomieszczeniach biurowych), wymieniono istniejące kotły centralnego ogrzewania w strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Dankowicach oraz naprawiono połączyć dachową estrady koncertowej wraz z zapleczem i miejscem do grillowania w Pisarzowicach.	wykonano prace modernizacyjne 11 budynków
4.	Budowa i przebudowa dróg gminnych	W 2017 roku realizowano budowę i przebudowę dróg gminnych w zakresie przebudowy ul. Ogrodowej, przebudowy ul. Słowackiego, przebudowy ul. Tatarniczej, remont nawierzchni na ul. Kwiatowej, remont odcinka nawierzchni na ul. Pięknej, przebudowę ul. Leśnej, remont nawierzchni na ul. Łagodnej, remont nawierzchni na ul. Mysliwskiej, remont ul. św. Jana, remont nawierzchni na ul. Zacisze oraz remont nawierzchni na ul. Jana Pawła II. W 2018 roku z kolei wykonano remont ul. Granicznej, remont ul. Św. Marcina, remont ul. Starowiejskiej w Pisarzowicach, remont ul. Zaolziańskiej, remont ul. Społecznej, przebudowę ulicy Zdrowej wraz z miejscami postojowymi w Pisarzowicach, przebudowę ulicy Pańskiej i Św. Floriana w Pisarzowicach wraz z budową mostu w ciągu ulicy Pańskiej nad potokiem Pisarzówka, a także przebudowę ul. Bł. Abpa Józefa Bilczewskiego wraz z budową kanalizacji deszczowej i chodnika w Wilamowicach. W 2019 roku przebudowywano ul. Aleja Młyńska w Dankowicach, remontowano ul. Sportową w Dankowicach, ul. Pasieki w Pisarzowicach,	przeprowadzono remonty i modernizacje na 27 odcinkach dróg gminnych

		ul. Sosnową w Pisarzowicach, ul. Społeczną w Starej Wsi, remontowano drogę gminną stanowiącą łącznik ul. Konopnickiej z ul. Rynek w Wilamowicach oraz wybudowano 165 m chodnika wzdłuż ulicy Pańskiej w Pisarzowicach. W 2020 roku zrealizowano zadania polegające na budowie chodnika w ciągu ulicy Szkolnej w Pisarzowicach oraz wyremontowano parking wraz z modernizacją terenów zielonych w Starej Wsi, ponadto miały miejsce prace ziemne i wymiana bruku przy boisku sportowym w Starej Wsi, a także opracowanie projektu budowlano-wykonawczego na przebudowę drogi gminnej ul. Cmentarnej w Hecznarowicach.	
5.	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	W latach 2017-2020 Gmina Wilamowice realizowała Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Wilamowice". W 2017 roku wymieniono 69 starych pieców węglowych. W 2018 roku wymienionych zostało 50 starych pieców węglowych. W 2019 roku wymieniono 50 starych pieców węglowych. Mieszkańcy gminy Wilamowice w tych latach korzystali indywidualnie z dofinansowania w ramach Programu STOP-SMOG w 2017 roku oraz z Programu Czyste Powietrze w latach 2018 - 2020. W 2017 roku mieszkańcy zamontowali 10 nowych kotłów na paliwo stałe 5 klasy, 5 kotłów na gaz oraz dokonano 5 inwestycji polegających na modernizacji instalacji lub termomodernizacji budynku. W 2018 roku podpisano umowy na montaż 13 nowych kotłów na gaz, montaż 2 nowych kotłów na paliwo stałe, montaż 2 kotłów na biomase, montaż ogrzewania elektrycznego i montaż 1 pompy ciepła powietrznej. W roku 2020 mieszkańcy gminy złożyli 115 wniosków, w ramach których wnioskowano o: kotłownię gazową - 7 wniosków, kocioł gazowy - 72 wnioski, kocioł na węgiel - 11 wniosków, kocioł na pellet - 1 wniosek, pompę ciepła - 10 wniosków, instalację centralnego ogrzewania - 59 wniosków, docieplenie przegród budynku - 29 wniosków, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej - 37 wniosków, wentylację mechaniczną - 3 wnioski, i mikroinstalację fotowoltaiczną - 4 wnioski.	wymieniono 169 kotłów węglowych w ramach „PONE” 50 nowych źródła ciepła oraz 5 termomodernizacji w ramach „STOP SMOG” i „Czyste Powietrze” w latach 2018-2019 + 115 wniosków w 2020 r.
6.	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w mieszkalnictwie	3 mieszkańców gminy Wilamowice korzystając z Programu Czyste Powietrze otrzymało w 2018 i 2020 roku dofinansowanie na montaż 3 pomp ciepła.	3 pompy ciepła

Źródło: na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 4 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony powietrza

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2018 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę 2017 rok)	Stan aktualny 2020 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2019)
1.	Stężenie średnioroczne NO ₂ [µg/m ³]	20 µg/m ³	26 µg/m ³
2.	Stężenie średnioroczne SO ₂ [µg/m ³]	8,3 µg/m ³	6,3 µg/m ³
3.	Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM ₁₀ [µg/m ³]	47 µg/m ³	25 µg/m ³
4.	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne – klasyfikacja strefy, w której leży gmina	Klasa C: PM ₁₀ , PM _{2,5} , B(a)P	Klasa C: PM ₁₀ , PM _{2,5} , B(a)P

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Wilamowice

W celu zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i środowisko oraz kierując się zasadą praworządności i zasadą interesu publicznego, Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr V/36/1/2017 z dnia 7 kwietnia 2017 r., postanowił wprowadzić ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Możliwość taką przewiduje art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j.: Dz. U. z 2021 r. poz. 1047 z późn. zm.). Uchwała przewiduje zakaz stosowania w instalacjach spalania paliw tj.:

- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- mulów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,

- paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15 %,
- biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20 %.

Dla poszczególnych zapisów uchwały ustalono odrębne daty wejścia w życie:

- zakaz stosowania węgla brunatnego, mulów i flotokonzentratów, biomasy stałej o wilgotności powyżej 20% - zakaz wszedł w życie 1 września 2017,
- kotły minimum klasy 5 wg PN-EN 303-5:2012:
 - 1 września 2017 r. - dla nowych instalacji spalania paliw stałych (zakaz wszedł w życie),
 - 1 stycznia 2022 r. - dla instalacji spalania paliw stałych powyżej 10 lat od daty ich produkcji (lub bez tabliczki znamionowej),
 - 1 stycznia 2024 r. – dla instalacji spalania paliw stałych od 5 do 10 lat od daty ich produkcji,
 - 1 stycznia 2026 r. – dla instalacji spalania paliw stałych poniżej 5 lat od daty produkcji,
 - 1 stycznia 2028 – dla kotłów klasy 3 i 4 wg PN-EN 303-5:2012
- ogrzewacze pomieszczeń wg „Ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe”:
 - 1 września 2017 – dla nowych instalacji wydzielających ciepło i przenoszących je do innego nośnika - (zakaz wszedł w życie),
 - 1 stycznia 2023 - dla instalacji wydzielających ciepło i przenoszących je do innego nośnika.

Tematyka ochrony powietrza jest aktualnie priorytetowym zagadnieniem i problemem do rozwiązania w samorządach w całym kraju. Rośnie również świadomość i wiedza mieszkańców co do zagrożeń, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza, szczególnie tzw. niska emisja. Gmina Wilamowice wykazuje się na tym polu dużym zaangażowaniem i poparciem dla poprawy sytuacji związanej z jakością powietrza. Odpowiadając na potrzeby mieszkańców i chcąc eliminować niską emisję, gmina Wilamowice przymierza się do przyjęcia własnej uchwały antysmogowej. Byłaby to pierwsza tego typu uchwała w województwie śląskim, ale nie pierwsze tego typu kroki w kraju, bowiem już w woj. małopolskim niektóre gminy wyszły z takimi propozycjami do zaakceptowania przez Sejmik Województwa. Wstępne założenia tego dokumentu zaprezentowano podczas jednej z sesji Rady Miejskiej w Wilamowicach - zakłada on dwie graniczne daty. Od 1 stycznia 2022 r. w gminie miałby obowiązywać całkowity zakaz montażu nowych instalacji, w których następuje spalanie węgla. W celu przyjęcia takiej lokalnej uchwały antysmogowej, gmina musiałaby złożyć wniosek do zarządu województwa śląskiego oraz Sejmiku Województwa Śląskiego. Zarząd następnie w wyniku uruchomienia specjalnej procedury, z konsultacjami społecznymi włącznie, mógłby poprzez Sejmik przyjąć (jeżeli nie byłoby przeciwskażeń) uchwałę lub też ją odrzucić.

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Na stan powietrza w gminie Wilamowice mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji (emisja liniowa),
- emisja niezorganizowana.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych, na terenie gminy Wilamowice zanieczyszczanie pochodzi głównie ze spalania paliw stałych na potrzeby ogrzania budynków mieszkalnych oraz spalania paliw silnikowych w pojazdach.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM₁₀). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej. Przy spalaniu odpadów stanowiących tworzywa sztuczne oparte na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się również substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niską emisję,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z lat 2019-2020 pochodzące z Systemu monitoringu jakości powietrza województwa śląskiego oraz opracowania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pt.: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim - raport wojewódzki za rok 2020”. Ocenę przeprowadzono w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

- **strefa śląska (gmina Wilamowice),**
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowiły:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu,
- poziom docelowy,
- poziom celu długoterminowego,

określone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2012, poz. 1031 wraz z późn. zmianą z 2019 r., poz. 1931).

Ocenę przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi – dla wszystkich stref,
- ze względu na ochronę roślin – dla strefy śląskiej.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ozon O₃, tlenek węgla CO₂. W ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględnia się: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO, ozon O.

W wyniku oceny każdej strefie przypisano klasę dla każdego zanieczyszczenia, oddzielnie ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin. Z klasyfikacji pod kątem ochrony roślin wyłączone są strefy: aglomeracje powyżej 250 tys. mieszkańców i miasta powyżej 100 tys. mieszkańców. Strefy zaliczono:

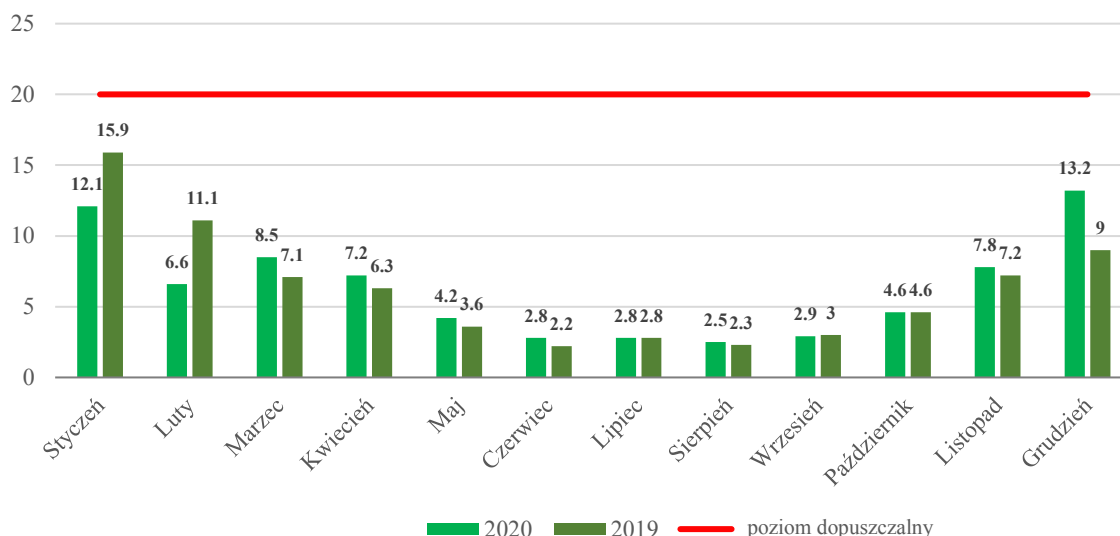
- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych,
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekroczyły poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy.

Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z podjęciem działań na rzecz poprawy jakości powietrza (klasa C) lub dążeniem do utrzymania dobrej jakości (klasa A). W przypadku, gdy jest przekroczony poziom dopuszczalny substancji określone są obszary przekroczeń, opracowywane lub aktualizowane Programy Ochrony Powietrza (POP). Należy kontrolować stężenia substancji i prowadzić działania mające na celu obniżenia stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych. Natomiast, gdy przekroczony jest poziom docelowy należy dążyć do osiągnięcia wymaganej prawem normy za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych. W tym przypadku również obowiązuje opracowanie lub aktualizacja POP.

Ocena według kryteriów odniesionych do ochrony zdrowia ludzi

Dwutlenek siarki

Jakość powietrza w zakresie dwutlenku siarki określono na podstawie pomiarów automatycznych ze stacji zlokalizowanych poza terenem gminy Wilamowice, w Bielsku Białej ul. Kossak-Szczuckiej.

Rysunek 2 Stężenie dwutlenku siarki na stacji w Bielsku Białej (µg/m³)

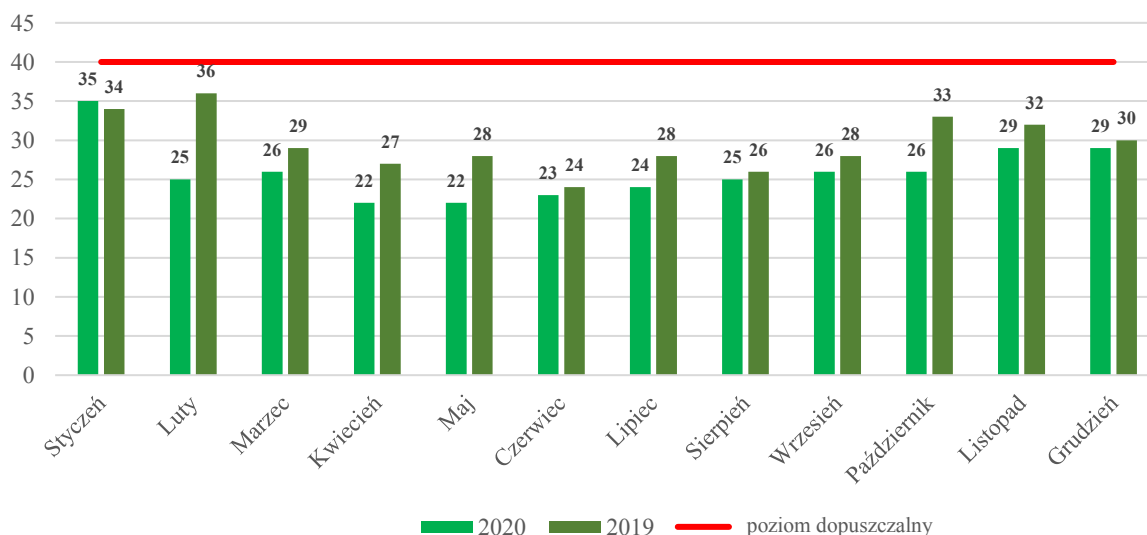
Źródło: <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl>

Na rysunku powyżej przedstawiono stężenie dwutlenku siarki w latach 2019-2020. Maksymalne stężenie wyniosło 15,9 µg/m³ w styczniu 2019 r., natomiast średnio roczne stężenie nie przekroczyło normy (poziomu dopuszczalnego) 20 µg/m³ i wyniosło 6,2 µg/m³ (średnioroczne stężenie w 2020 r. było na podobnym poziomie - 6,3 µg/m³).

Na stacji w Bielsku-Białej nie została przekroczona dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego, wynosząca 3 dni w roku. Strefa śląska w której zlokalizowana jest gmina otrzymała klasę A dla dwutlenku siarki.

Dwutlenek azotu

Jakość powietrza w zakresie dwutlenku azotu określono na podstawie pomiarów automatycznych ze stacji zlokalizowanych poza terenem gminy Wilamowice, w Bielsku Białej, ul. Partyzantów (przy ul. Kossak-Szuckiej nie są prowadzone pomiary dwutlenku azotu).

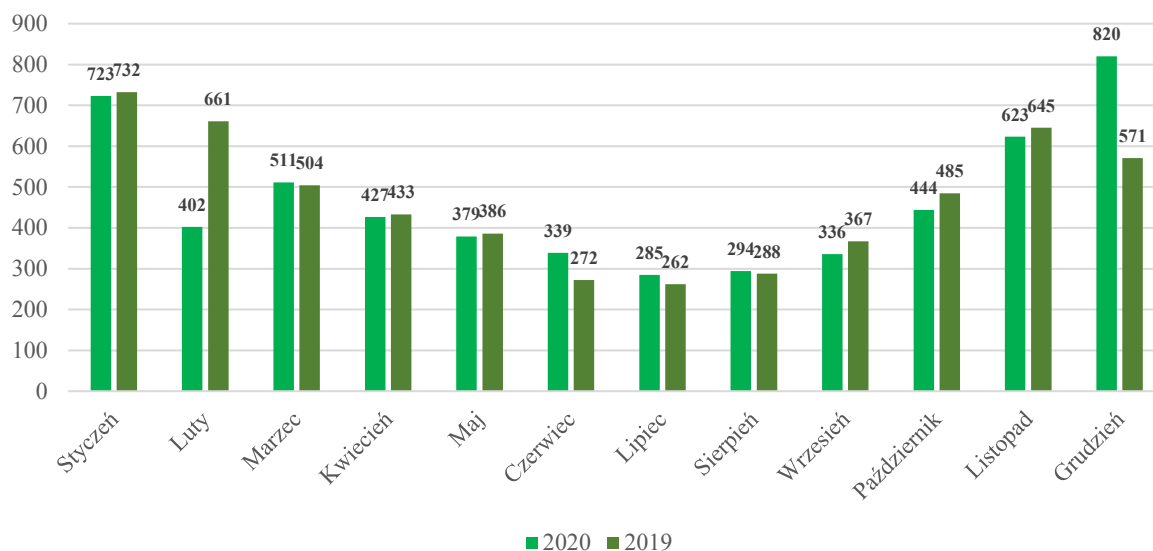
Rysunek 3 Stężenie dwutlenku azotu na stacji w Bielsku Białej – ul. Partyzantów (µg/m³)

Źródło: <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl>

Na rysunku powyżej przedstawiono stężenie dwutlenku azotu w latach 2019-2020. Maksymalne stężenie wyniosło 36 µg/m³ w lutym 2019 r., natomiast średnioroczne stężenie w 2019 r. nie przekroczyło normy (poziomu dopuszczalnego) 40 µg/m³ i wyniosło 30 µg/m³ (26 µg/m³ w 2020 r., a więc stężenie średnioroczne spadło, co może być wynikiem działań na rzecz ochrony powietrza w gminie i w regionie). Strefa śląska w której zlokalizowana jest gmina Wilamowice otrzymała klasę A dla dwutlenku azotu.

Tlenek węgla

Jakość powietrza w zakresie tlenku węgla określono na podstawie pomiarów automatycznych ze stacji zlokalizowanych poza terenem gminy Wilamowice, w Bielsku Białej, ul. Partyzantów.

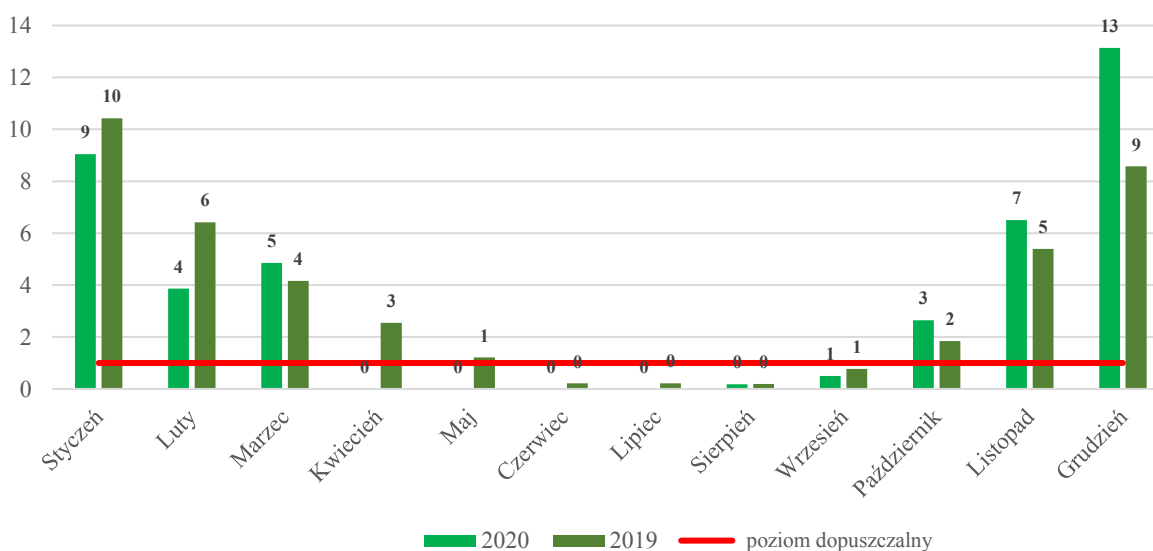
Rysunek 4 Stężenie tlenku węgla na stacji w Bielsku Białej – ul. Partyzantów (µg/m³)

Źródło: <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl>

Najwyższa wartość wystąpiła w Bielsku Białej w grudniu 2020 r. - 820 µg/m³, natomiast najwyższe stężenie w 2019 r. wystąpiło w styczniu - 732 µg/m³. Dla tlenku węgla brak jest określonego poziomu dopuszczalnego zanieczyszczenia (stężenia) w skali roku. Strefa śląska, w której zlokalizowana jest gmina otrzymała klasę A dla tlenku węgla.

Benzo(a)piren

Jakość powietrza w zakresie benzo(a)pirenu określono na podstawie pomiarów manualnych ze stacji zlokalizowanych poza gminą Wilamowice – w Bielsku Białej na ul. Kossak-Szukkiej.

Rysunek 5 Stężenie benzo(a)pirenu na stacji w Bielsku-Białej (ng/m³)

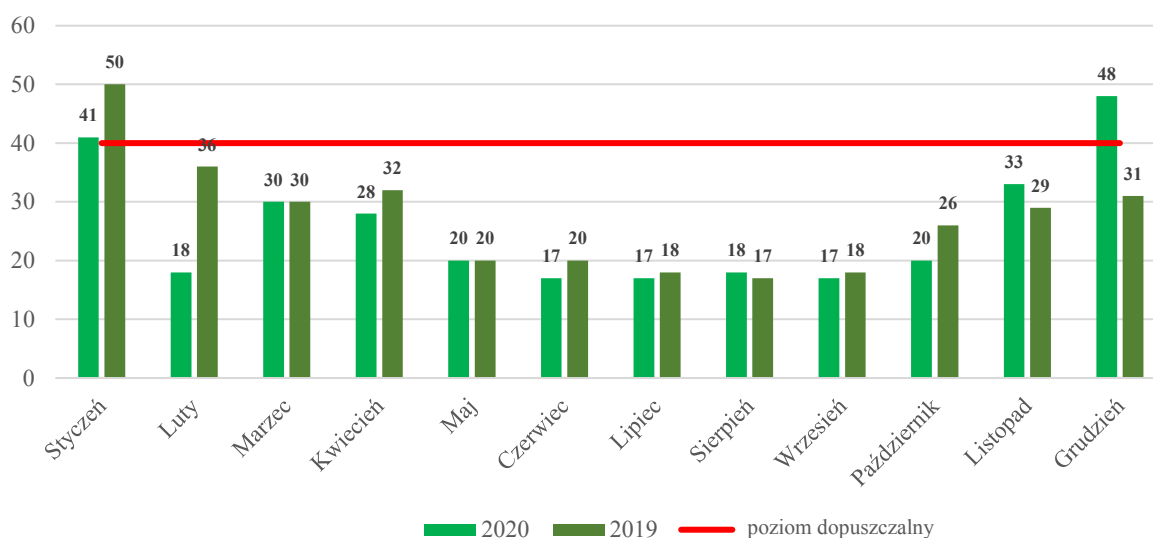
Źródło: <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl>

Niestety w 2019 r. w miesiącach od stycznia do kwietnia oraz od października do grudnia stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji 1 ng/m³ – stężenie średnie roczne wyniosło 3,5 ng/m³ w 2019 r. Najwyższe

stężenia odnotowano jednak w 2020 r. - w grudniu była to wartość 13,14 ng/m³, a więc przekroczony został poziom dopuszczalny ponad 13-krotnie (średnia roczna dla 2020 r. wyniosła aż 5,2 ng/m³). Strefa śląska, w której zlokalizowana jest gmina Wilamowice, otrzymała klasę C dla benzo(a)pirenu.

Pył PM10

Ocenę jakości powietrza wykonano na podstawie pomiarów automatycznych na stacji zlokalizowanej poza obszarem gminy Wilamowice tj. w Bielsku Białej na ul. Kossak-Szuckiej.

Rysunek 6 Stężenie pyłu PM10 na stacji w Bielsku Białej (µg/m³)

Źródło: <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl>

W latach 2019-2020 pomiary pyłu PM10 prowadzono poza terenem gminy Wilamowice, w Bielsku Białej przy ul. Kossak-Szuckiej. Stężenia średnie dla roku 2019 wynosiło 27 µg/m³, natomiast w 2020 r. - 25 µg/m³ (przy poziomie dopuszczalnym 40 µg/m³). Najwyższe stężenie maksymalne odnotowano w styczniu 2019 r. - 50 µg/m³. Strefa śląska w której zlokalizowana jest gmina Wilamowice otrzymała klasę C dla pyłu PM10.

Ozon

Ozon jest zanieczyszczeniem wtórnym powstającym w wyniku reakcji fotochemicznych przy sprzyjających warunkach meteorologicznych, w atmosferze zawierającej tzw. prekursorzy ozonu (np.: tlenki azotu, węglowodory) pochodzące ze źródeł antropogenicznych, głównie transportu drogowego. Powstawaniu ozonu sprzyja wysoka temperatura, duże nasłonecznienie i duża wilgotność powietrza.

Podstawę klasyfikacji stref stanowi jeden parametr – stężenie 8-godzinne odnoszące się do poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego.

W województwie śląskim pomiary ozonu prowadzone są przez GIOŚ na stacjach pomiarów automatycznych. Wyniki badań stężeń ozonu wykazały, iż dopuszczalna częstość przekroczenia poziomu docelowego 8 - godzinnego, uśredniona za okres trzech lat nie była wyższa niż 23 dni. Natomiast dopuszczalna częstość przekroczenia poziomu celu długoterminowego na wszystkich stanowiskach była wyższa niż 25 dni. W związku z tym wszystkie strefy zaliczono do klasy A dla ozonu (poziom docelowy).

W przypadku celu długoterminowego stwierdzono przekroczenie wartości normatywnej 120 µg/m³ w odniesieniu do najwyższej wartości stężeń 8-godzinnych spośród średnich kroczących w roku kalendarzowym. Dlatego w tym zakresie ozon otrzymał klasę D2 w odniesieniu do celu długoterminowego.

Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r. przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego”. Analizy przedstawione w Programie odnoszą się do roku bazowego 2020, a wykonanie działań naprawczych w harmonogramie realizacji zaplanowane jest do roku 2027 stanowiącego rok prognozy Programu. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane w kontekście zarówno ekologicznym, jak i ekonomicznym, a więc zostały wybrane tak, by w ramach zaangażowanych środków finansowych zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Działania zaplanowane do realizacji w przedmiotowym Programie ochrony powietrza mają na celu uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł, które w największym stopniu oddziałują na wielkość stężeń substancji w powietrzu. Zgodnie z przeprowadzonymi analizami

w zakresie wpływu poszczególnych źródeł emisji na wysokość stężeń substancji w powietrzu, działania naprawcze w głównej mierze powinny skupiać się na redukcji emisji z sektora komunalno-bytowego (pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych). Zaplanowane do realizacji działania naprawcze obejmują również zadania wspomagające, związane z prowadzeniem akcji promocyjnych i edukacyjnych, a także działania kontrolne. W Programie wskazano również kierunki działań, których realizacja ma wspomagać skuteczną poprawę stanu jakości powietrza. Działania te mają charakter organizacyjny i wspomagający. W celu realizacji działań naprawczych, samorządy gminne powinny stworzyć dla mieszkańców system zachęt finansowych pomocny w ograniczeniu emisji z sektora komunalno-bytowego. Zadania powinny być realizowane zgodnie z określoną listą priorytetów, w której na pierwszym miejscu jest zastąpienia niskosprawnych urządzeń grzewczych siecią ciepłowniczą, OZE, w następnej kolejności urządzeniami opalanymi gazem, ewentualnie urządzeniami spełniającymi minimum wymogi jakościowe dla urządzeń na paliwa stałe spełniające wymagania ekoprojektu.

4.1.1.1. Emisja z emitorów liniowych

Jednym z podstawowych czynników środowiskotwórczych, związanych z komunikacją jest zanieczyszczenie powietrza występujące w sąsiedztwie dróg. Pojazdy samochodowe poruszające się po drogach, emitują do atmosfery duże ilości różnorodnych substancji toksycznych, powstających w wyniku spalania paliwa napędowego, a także na skutek wzajemnego oddziaływania opon i nawierzchni dróg oraz zużywania się niektórych elementów pojazdu (powstają wtedy zanieczyszczenia w postaci pyłów gumowych, azbestowych, kamiennych oraz rdzy, sadzy itp.).

Jest to problem narastający, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych. Mimo prowadzonej modernizacji układów komunikacyjnych, wskutek lawinowo narastającej liczby samochodów zwiększa się zażycie ruchu pojazdów.

Obecność spalin samochodowych najdotkliwiej odczuwana jest w letnie oraz w słoneczne dni, ponieważ oprócz toksycznych spalin tworzy się bardzo szkodliwa dla zdrowia, przypowierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego.

Na terenie gminy występują drogi powiatowe oraz w znaczącej przewadze drogi gminne. Przez obszar gminy nie przebiegają drogi krajowe (DK) ani drogi wojewódzkie (DW). Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy wynosi 142,68 km, do których można zaliczyć:

- drogi gminne o długości ok. 73,14 km i wewnętrzne o długości 180 km,
- drogi powiatowe o długości 39,865 km, w tym 9 odcinków:
 - 4444 S Czechowice – Bestwina – Dankowice – Jawiszowice – 4,742 km,
 - 4484 S Pisarzowice – Kozy, ul. Szkolna – 3,096 km,
 - 4485 S Bielsko – Wilamowice – Jawiszowice, ul. Bielska – 4,188 km,
 - 4486 S Harszówki – Pisarzowice, ul. Jasne. Kęcka, Krakowska – 3,463 km,
 - 4487 S Hecznarowice przez wieś, ul. Odsole – 3,436 km,
 - 4488 S Stara Wieś – Wilamowice – Hecznarowice – Kęty – 7,322 km,
 - 4489 S Kaniówek – Dankowice – Stara Wieś – 8,361 km,
 - 4490 S Zasole Bielańskie – Wilamowice – 3,334 km,
 - 4491 S Bielany – Zasole Bielańskie – 1,923 km.

Na drogach powiatowych zlokalizowanych jest również 7 mostów o długości 78,25 mb i 2 kładki, głównie nad potokami Pisarzówka, Dankówka, Slonica. Łączna długość mostów i kładek wynosi 95,24 mb.

Zarządcami dróg, do właściwości, których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej,
- dróg gminnych – władze Gminy Wilamowice.

Utrzymanie dróg we właściwym stanie technicznym, daje możliwość szybkiego i dogodnego komunikowania się, bezpieczeństwa mieszkańców i uczestników ruchu drogowego, ale także do pośredniego zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza (płynna jazda to wolniejsze zużywanie elementów eksploatacyjnych pojazdów, takich jak np. ścieralne klocki i tarcze hamulcowe) stanowiąc podstawę do podnoszenia atrakcyjności terenu gminy Wilamowice.

Stan techniczny dróg powiatowych, według ZDP w Bielsku Białej, jest średni i dobry. Drogi powiatowe są w większym stopniu wyremontowane, ponadto poddawane są na bieżąco remontom cząstkowym. W ostatnich latach przeprowadzono działania polegające na:

w 2017 roku:

- remoncie drogi powiatowej nr 4488S Stara Wieś - Wilamowice - Hecznarowice - Kęty ul. Starowiejska w km 3+616 do 4+541,

- przebudowie drogi powiatowej 4489S Kaniówek - Dankowice - Stara Wieś ul. Krasieńskiego oraz ul. Słowackiego w Dankowicach w km 6+015 do 7+415.

w 2019 roku:

- przebudowie drogi powiatowej 4488S Stara Wieś - Wilamowice - Hecznarowice - Kęty w km 4+656 - 5+456. Koszt inwestycji: 3 907 098,78 zł (źródło finansowania: powiat bielski, budżet Państwa, Gmina Wilamowice),
- przebudowie drogi powiatowej 4488S w Hecznarowicach etap III (odcinek o dl. 2622 m) – koszt całkowity ok. 8 975 898,81 zł (źródło finansowania: powiat bielski, budżet Państwa, Gmina Wilamowice).

w 2020 roku:

- przebudowie drogi powiatowej nr 4490S w Zasolu Bielańskim na odc. 1734 m wraz z przebudową skrzyżowania z drogą powiatową nr 4491S na rondo i przebudową drogi nr 4491S na odcinku o dl. 58 mb. Koszt inwestycji poniesiony w 2020 roku to 1 692 722,55 zł.

Stan techniczny obiektów mostowych jest średni i dobry. Raz w roku przeprowadzane są przeglądy techniczne, a co pięć lat przeglądy rozszerzone.

Na terenie gminy planowana jest inwestycja pn.: „Budowa drogi ekspresowej S1 od węzła Kosztowy II w Mysłowicach do węzła Suchy Potok”. W latach 2014-2016 GDDKiA opracowywała wariantowe przebiegi trasy drogi ekspresowej S1 w tym także przez teren gminy Wilamowice. W wybranym wariantcie droga ekspresowa na terenie gminy zaczynać ma się na północy w Dankowicach w okolicach ul. Kresowej. Następnie ma krzyżować się na wysokości ul. Mickiewicza w Dankowicach, potem zaś będzie biegła na południe wzdłuż ul. Bielskiej i ul. Krakowskiej w Starej Wsi. Dalej trasa będzie przebiegać na południu do granicy gminy Wilamowice w okolicach ul. Czernichowskiej w Pisarzowicach. 10 października 2019 r. ogłoszone zostały przetargi na zaprojektowanie i budowę pierwszych dwóch odcinków realizacyjnych nowego fragmentu ekspresowej trasy S1 między Mysłowicami a Bielskiem-Białą. 14 października 2019 r. ogłoszony został przetarg na zaprojektowanie i budowę odcinka III: „Dankowice – węzeł „Suchy Potok (z węzłem)”. 30 grudnia 2019 r. został ogłoszony przetarg na budowę odcinka IV przez krakowski oddział GDDKiA. Aktualnie trwają prace projektowe. Planowany okres realizacji inwestycji to 2022-2024. Planowany termin realizacji zadania to 2022-2024.

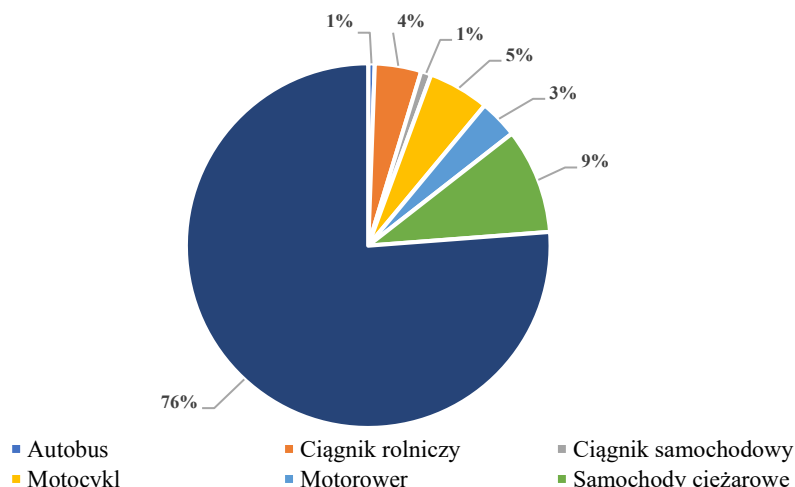
Modernizacje dróg gminnych i powiatowych to jeden z elementów pośredniej poprawy jakości powietrza w regionie i gminie – bezpieczeństwo, płynna jazda i dobrze skomunikowana sieć dróg lokalnych pozwalają na obniżenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z transportu lokalnego i regionalnego.

Gmina Wilamowice aktualizuje rok rocznie informacje w zakresie zarejestrowanych pojazdów na terenie gminy – ich liczbę przedstawiono na poniższym wykresie oraz w tabeli.

Tabela 5 Liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie gminy Wilamowice w latach 2019-2020

Rodzaj pojazdu	Liczba wszystkich rejestracji - stan na rok 2020	Liczba wszystkich rejestracji - stan na rok 2020	Udział - rok 2020 [%]	Trend
Autobus	88	88	1%	↑
Ciągnik rolniczy	626	630	4%	↑
Ciągnik samochodowy	132	140	1%	↑
Motocykl	796	827	5%	↑
Motorower	541	524	3%	↓
Samochody ciężarowe	1332	1427	9%	↑
Samochody osobowe	11 241	11 643	76%	↑
Suma	14 756	15 279	100%	↑

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Rysunek 7 Liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie gminy Wilamowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej, 2021

Spośród wszystkich pojazdów znajdujących się w gminie, największy udział mają samochody osobowe - 76%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe stanowią łącznie 9%. Najmniejszy udział przypadł pojazdom wykorzystywanym rolniczo, autobusom oraz motocyklom i motorowerom – 14 % w sumie.

4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Wilamowice

Niska emisja to emisja szkodliwych pyłów i gazów przez emitory znajdujące się na wysokości nie większej niż 40 m. Jej źródłem jest nieefektywne spalanie paliw w domach i samochodach oraz kotłowniach przemysłowych. Wprowadzane do powietrza na tej wysokości zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania wyrządzając szkody lokalnie (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej).

W 2016 r. przyjęto „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Wilamowice”, który w roku 2021 będzie aktualizowany w oparciu o najnowsze dane.

W latach 2017-2019 Gmina Wilamowice realizowała Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Wilamowice”. Celem Programu jest zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza z procesów spalania paliw stałych w budynkach mieszkalnych. W kierunku ograniczenia niskiej emisji Gmina Wilamowice podjęła czynności polegające na wymianie nie ekologicznych, starych pieców węglowych na kotły opalane węglem z załadunkiem automatycznym spełniające wymogi 5 klasy wg kryteriów zawartych w normie PN-EN 303-5:2012 albo kotły gazowe.

- w 2017 roku zrealizowano etap I koszt wyniósł 414.000,00 zł, w tym wysokość dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach kwota 138.000,00 zł. Wymienionych w 2017 roku zostało 69 starych pieców węglowych.
- w 2018 roku zrealizowano - etap II rok koszt 624.000,00 zł, w tym wysokość dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach - 300.000,00 zł. W roku 2018 wymienionych zostało 50 starych pieców węglowych.
- w 2019 roku zrealizowano - etap III rok koszt 663.099,61 zł, w tym wysokość dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach - 200.000,00 zł. W roku 2019 wymienionych zostało 50 starych pieców węglowych.
- W 2020 roku nie realizowano PONE, w 2020 roku aktualnie trwa nabór wniosków do wymiany kotłów, Gmina planuje dofinansować wymianę 200 kotłów.

Jednocześnie mieszkańcy gminy Wilamowice w okresie 2017-2020 korzystali indywidualnie z dofinansowania w ramach Programu STOP-SMOG w 2017 roku oraz z Programu Czyste Powietrze w latach 2018 - 2020.

w 2017 roku zrealizowano zadania takie jak:

- montaż 10 nowych kotłów na paliwo stałe 5 klasy,
- montaż 5 kotłów na gaz,
- 5 inwestycji polegających na modernizacji instalacji lub termomodernizacji budynku,

w 2018 roku zrealizowano zadania takie jak:

- montaż 13 nowych kotłów na gaz,
- montaż 2 nowych kotłów na paliwa stałe,
- montaż 2 kotłów na biomasę,

- montaż ogrzewania elektrycznego,
- montaż 1 pompy ciepła powietrznej.

W roku 2020 WFOŚiGW w Katowicach podpisał z mieszkańcami gminy Wilamowice 141 umów na realizację zadań w ramach Programu "Czyste Powietrze". Umowy te dotyczyły wymiany źródeł ogrzewania oraz pozostałych zadań związanych z termomodernizacją budynków. Zakończonych i rozliczonych zostało 16 wniosków, w tym:

- montaż 12 kotłów na gaz,
- montaż 2 pomp ciepła,
- montaż 2 kotłów na paliwa stałe.

W 2018 roku rozpoczęto prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów o utrzymaniu czystości i porządku na terenie gminy oraz spalania niewłaściwych rodzajów paliw stałych w kotłowniach domowych.

W okresie raportowanych przeprowadzono następujące ilości kontroli w zakresie eksploatacji instalacji w których następuje spalanie paliw.

- rok 2018 - 1 kontrola,
- rok 2019 - 80 kontroli,
- rok 2020 – 121 kontroli.

Przeprowadzane kontrole miały charakter rutynowy oraz interwencyjny (na zgłoszenie). Nie stwierdzono naruszeń w zakresie spalania niedozwolonego paliwa. Pouczono mieszkańców o konieczności wymiany pieców zgodnie z terminami określonymi w uchwale nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 roku.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy nie istnieje centralny system ciepłowniczy oraz nie funkcjonuje żadne przedsiębiorstwo ciepłownicze. Nie ma również planów, czy jakichkolwiek prognoz dotyczących powstania takich przedsiębiorstw w przyszłości w gminie Wilamowice. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w ciepło na terenie gminy są indywidualne kotłownie, głównie są to kotłownie węglowe, które ulegają aktualnie głębokim modernizacjom – tzn. likwidowane są źródła na paliwa stałe, a zastępowane są głównie tymi na paliwa gazowe lub tam gdzie nie ma możliwości na paliwa stałe.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina posiada bardzo dobrze rozwiniętą sieć gazową obsługującą Wilamowice, Pisarzowice, Heczmarowice, Dankowice, Starą Wieś i Zasole Bielańskie. Na przestrzeni ostatnich lat liczba odbiorców stale rośnie, a co za tym idzie wzrasta długość sieci gazowej i zużycia paliwa gazowego. Trend ten utrzymuje się z uwagi na zmiany związane ze sposobem ogrzewania budynków jednorodzinnych i wymogi uchwały antysmogowej, która nakłada ograniczenia w wykorzystywaniu paliw stałych, promując jednocześnie gaz będący paliwem ekologicznym.

Tabela 6 Infrastruktura sieci gazowej na terenie gminy Wilamowice

L.p.	Dane	Stan na dzień 31 grudnia		
		2018 rok	2019 rok	2020 rok
1	ogółem sieć gazowa (m)	268 538	275 486	280 642
2	sieć średniego ciśnienia bez przyłączy (m)	144 601	148 922	152 416
3	sieć niskiego ciśnienia bez przyłączy (m)	43 800	44 552	45 804
4	przyłącza gazowe ś/c (m)	48 629	50 284	54 841
5	przyłącza gazowe n/c (m)	31 508	31 728	27 581
6	przyłącza gazowe (szt.), w tym do budynków mieszkalnych	3 297, 3 199	3 427, 3 325	3 863, 3 773
7	stacje gazowe II ^o (Wilamowice – ul. Więźniów Oświęcimia – stan techniczny dobry)	1	1	1

Źródło: Pismo PSG Sp. z o.o. z dnia 8 kwietnia 2021 r. znak: PSGZA.RODZ.OA.422.486.21

Tabela 7 Liczba odbiorców oraz zużycie gazu na terenie gminy Wilamowice w latach 2018-2020

L.p.	Grupa taryfowa	liczba odbiorców gazu			zużycie gazu w ciągu roku		
	symbol	2018	2019	2020	2018	2019	2020
		odbiorcy			tys. m ³		
1	W – 1.1	1 776	1 569	1 547	270,3	314,2	302,0
2	W – 1.2	9	8	8	1,5	1,2	2,8
3	W – 2.1	1 577	8	1 682	1 139,8	1 040,4	1 190,5
4	W – 2.2	9	5	5	6,9	5,0	3,5
5	W – 3.6	809	896	991	1 492,1	1 632,4	1 763,7
6	W – 3.9	25	27	25	37,3	49,5	53,4
7	W – 4	10	8	7	198,9	77,9	47,9
8	W – 5.1	14	14	14	363,1	373,9	389,9
Razem		4 229	4 068	4 279	3 509,9	3 494,5	3 753,7

Źródło: Pismo PSG Sp. z o.o. z dnia 8 kwietnia 2021 r. znak: PSGZA.RODZ.OA.422.486.21

4.1.1.3. Warunki wykorzystania OZE

W działaniach związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną, największego potencjału upatruje się w odnawialnych źródłach energii, które zastąpić mogą wysokoemisyjne źródła konwencjonalne, działania termomodernizacyjne obiektów oraz przedsięwzięcia poprawy efektywności energetycznej (w szczególności modernizacji oświetlenia), które sprzyjają obniżeniu zapotrzebowania energetycznego budynków i infrastruktury technicznej.

Energia wody

Potencjał energetyczny wody jest nierównomiernie rozłożony na terenie Polski. Przeważająca jego część (około 67,9%) występuje w dorzeczu Wisły, 17,6% w dorzeczu Odry, zaledwie 2,0% to rzeki Przymorza oraz Warmii i Mazur, natomiast pozostałe 12,5% stanowi mała energetyka. Do rzek o dużym potencjale energetycznym zaliczyć można przede wszystkim Wisłę, Dunajec, San, Bug, Odrę, Bóbr i Wartę.

W celu oszacowania potencjału energetycznego rzek, najistotniejsze znaczenie mają dwa czynniki, tj. spadek koryta rzeki oraz przepływy wody. Polska jest krajem nizinnym, o stosunkowo małych opadach i dużej przepuszczalności gruntów, co znacznie ogranicza zasoby energetyczne rzek. Ponadto rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów energetycznych są ograniczone m.in. przez sprawność urządzeń, istniejące warunki terenowe (np. zabudowa), bezzwrotny pobór wody dla celów nieenergetycznych, konieczność zapewnienia minimalnego przepływu wody w korycie rzeki poza elektrownię. Powyższe ograniczenia powodują zmniejszenie potencjału teoretycznego, a wynik końcowy określany jest jako potencjał techniczny.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy znajduje się w zlewni rzeki Wisły, którą stanowi prawobrzeżny fragment dorzecza ujściowego Soly, mającej źródła w Beskidzie Żywieckim. Spośród stałych cieków, północno – zachodni fragment gminy przecina prawy dopływ Wisły – Dankówka. Południową zaś i środkową część gminy odwadnia lewy dopływ Soly – Pisarzówka i jej dopływy: Czerwonka, Słonica i Harszówka.

Tabela 8 Zasoby energii wodnej rzek w rejonie gminy Wilamowice i możliwości ich technicznego wykorzystania

Obszar lub rzeka	Zasoby teoretyczne		Zasoby techniczne		
	w GWh	Udział w całości zasobów	w GWh	Stopień wykorzystania teoretycznych zasobów energii	Udział w całości zasobów
Dorzecze Wisły	16 457	71,5%	9270	56,3%	77,6%
Wisła górna	1 238	5,4%	518	41,8%	4,3%
Sola	282	1,2%	90	31,9%	0,8%

Źródło: „Odnawialne źródła energii” Wojciech Matuszek Elektrownie Szczytowo-Pompowe SA, ELEKTROENERGETYKA NR 1/2005 (52)

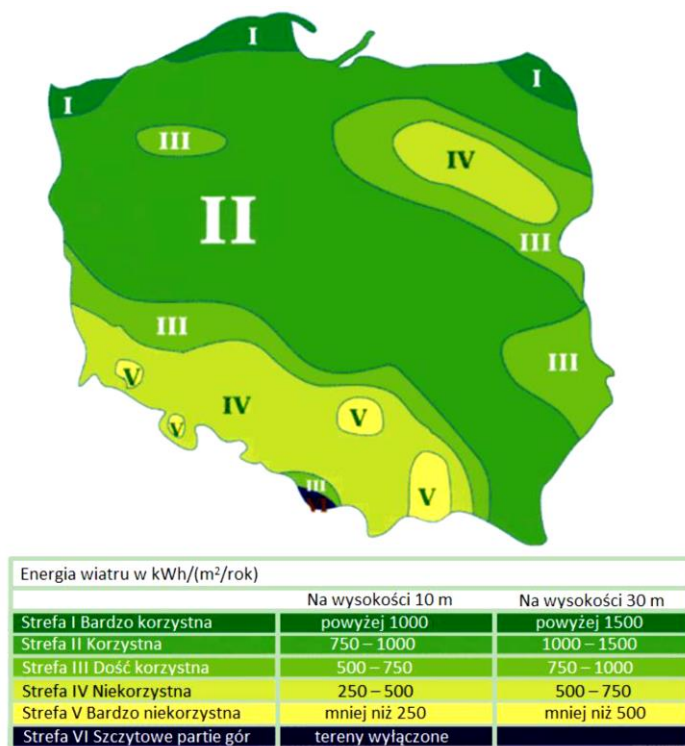
Energia wiatru

Rozwój technologiczny elektrowni wiatrowych pozwala na szersze wykorzystanie energii wiatru do produkcji energii elektrycznej. Wiatr jest przekształconą formą energii słonecznej – to ruch cząstek powietrza wywołany

nierównomiernym nagrzewaniem się powierzchni Ziemi w wyniku działania promieniowania słonecznego. Około 25% tej energii stanowi ruch mas powietrza przylegających bezpośrednio do powierzchni ziemi. Jeśli uwzględni się różne rodzaje strat oraz możliwości rozmieszczenia urządzeń przetwarzających energię wiatru, mają one potencjał energetyczny o mocy 40 TW.

Energia wiatrowa jest ekologicznie czysta - do jej wytworzenia niepotrzebne jest wykorzystanie jakiegokolwiek paliwa. Zastosowanie elektrowni wiatrowych do produkcji energii, powoduje redukcję emisji gazów cieplarnianych, w tym CO₂, oraz poprawę jakości powietrza, poprzez brak emisji SO₂, NO_x i pyłów do atmosfery. Ponadto wiatr jest niewyczerpalnym i odnawialnym źródłem energii.

Wybór miejsca pod lokalizację elektrowni wiatrowych powinien opierać się na analizie warunków wiatrowych. Wstępna ocena może zostać dokonana w oparciu o atlasy i mapy wietrzności. Zasoby energii wiatru są silnie związane z lokalnymi warunkami klimatycznymi i terenowymi. Decydują one o tym, czy dany obszar jest korzystnym miejscem do zbudowania elektrowni wiatrowej.

Rysunek 8 Energia wiatru w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 m n.p.m.

Źródło: "Energia & Przemysł" - marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

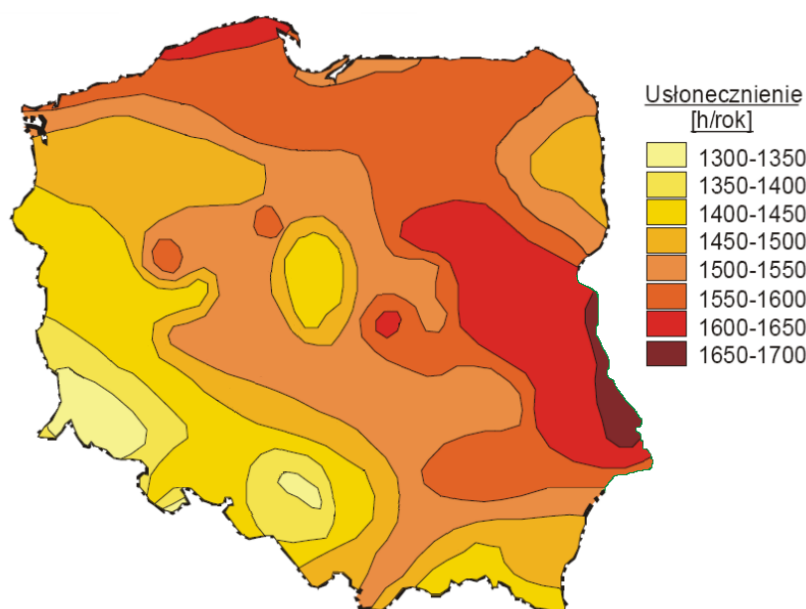
Z powyższej mapy wynika, iż potencjał energetyczny wiatru na obszarze gminy Wilamowice mieści się w zakresie 500-750 kWh/(m²/rok), na wysokości 30 m nad powierzchnią terenu. Na podstawie dołączonej mapy gmina w całym obszarze posiada niekorzystne warunki wykorzystania wiatru. Warunki lokalne terenu mogą sytuację tą dodatkowo polepszyć albo pogorszyć. Przed przystąpieniem do realizacji projektu należy przeprowadzić dokładne badania warunków wiatrowych, jednak jest to kosztowna inwestycja. Przyczyną zakłóceń przepływu wiatru mogą być przeszkody terenowe związane ze środowiskiem geograficznym (góry), przyrodniczym (lasy) czy działalnością człowieka.

Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Potencjał wykorzystania energii słonecznej na terenie województwa śląskiego znajduje się w przedziale od 900 do 1050 kWh/m² na rok. Jest to wartość wskazująca maksymalny potencjał produkcji energii w przypadku bezstratnej konwersji energii słonecznej na energię elektryczną. Gmina Wilamowice położona jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 900-950 kWh/m², natomiast średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 1400-1450 h/rok.

Rysunek 9 Średnie roczne sumy uśłonecznienia

Źródło: "Energia & Przemysł" - marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

Powyższe warunki sprawiają, że gmina dysponuje dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, których z związku z możliwością uzyskania dotacji z programu „Mój Prąd” jest na terenie gminy coraz więcej.

Energia ziemi

Energia geotermalna to energia cieplna wnętrza Ziemi. Jej nośnikami są para wodna, woda wypełniająca pory i szczeliny w skałach wodonośnych oraz gorące skały. Powyższe nośniki zaliczane są do odnawialnych źródeł energii. Pomimo faktu, że energia geotermalna występuje w niewyczerpywalnych ilościach, to jednak jej złoża na kuli ziemskiej są rozmieszczone nierównomiernie i znajdują się na różnych głębokościach, co wpływa na możliwości i ekonomiczną opłacalność ich eksploatacji.

W celu wydobywania wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Wody głębinowe mają różny poziom temperatur. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

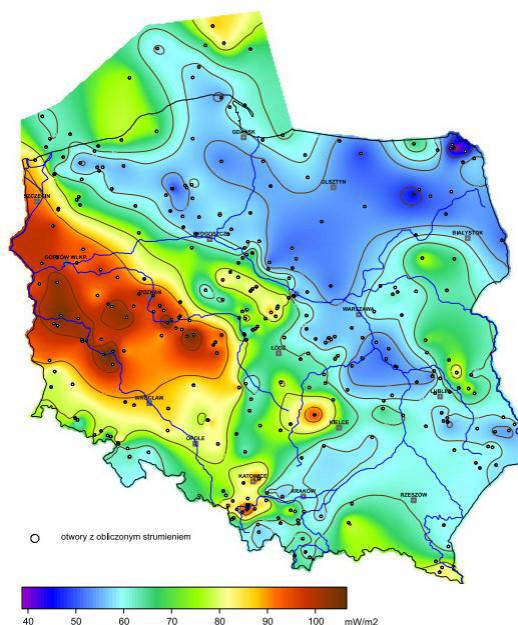
- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo - hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),
- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię cieplną gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) - pozyskującą energię cieplną z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Analizując powyższe mapy rozkładu gęstości strumienia ciepłego można stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych wysokiej entalpii w gminie Wilamowice jest uzasadniona. Według mapy gęstość strumienia ciepłego w rejonie gminy wynosi od 80 do 90 mW/m². Wykonane głębokie wiercenia [Sokołowski i in. 1998] pozwoliły stwierdzić istnienie w podłożu gminy Wilamowice wód geotermalnych, których występowanie związane jest ze skomplikowanym rozwojem geologicznym przedmiotowego obszaru, który stwarzał wyjątkowe warunki dla rozwoju zbiorników wód geotermalnych. Położenie gminy w obrębie dwóch wielkich jednostek geostrukturalnych (Karpat

i Zapadliska Przedkarpackiego) oraz dwóch prowincji geotermalnych (karpackiej i przedkarpackiej) jest korzystne dla zagadnień rozwoju geoenergetyki w gminie. Wody takie mogą być wykorzystywane np. w ciepłownictwie, suszarnictwie, chłodnictwie, warzywnictwie balneologii, rekreacji.

Rysunek 10 Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009)

Na terenie całej gminy można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze. W latach 2017-2020 zainstalowano z dofinansowaniem na terenie gminy 3 pompy ciepła.

Biogaz

Najczęściej stosowanymi substratami do produkcji biogazu rolniczego są nawozy naturalne, wśród których wymienić należy gnojowicę oraz obornik. Obliczenie możliwego zysku energetycznego z biomasy pochodzącej z hodowli zwierząt opiera się na wskaźniku wielkości produkcji biogazu oraz wykorzystaniu liczby sztuk dużych zwierząt. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże zwierząt.

Tabela 9 Wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże [m³/SD/d]

Bydło	Trzoda chlewna	Drób
1,5	1,5	3,75

Źródło: Odchody zwierząt jako substrat dla biogazowni [<http://bio-gazownie.edu.pl/>]

Ze względu na niezbyt wielką liczbę ferm zwierzęcych surowce pochodzenia zwierzęcego uzupełniane są substratami roślinnymi lub innymi wysokoenergetycznymi rodzajami biomasy. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zwierząt w gospodarstwach na terenie gminy. Zakładając, że z 1m³ biogazu można wyprodukować 2,1 kWh energii elektrycznej (przy zakładanej sprawności układu 33%) potencjał energetyczny przedstawia się następująco:

Tabela 10 Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminie Wilamowice oraz produkcja biogazu

Rodzaj zwierząt	Liczba zwierząt [szt.]	Biogaz [m³/rok]	Produkcja energii [MWh/rok]
Byki	128	192,00	0,96
Krowy	66	99,00	0,495
Lochy	502	753,00	3,765

Knury	4 317	6 475,50	32,38
Drób ogółem	21 188	79 455,00	397,11
SUMA		86 974,50	434,71

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny, www.biogazownie.fwie.pl

Największy udział w produkcji biogazu potencjalnie posiada drób – praktycznie ponad 90% hodowli wszystkich zwierząt gospodarskich. Niemniej jednak na terenie gminy nie ma biogazowni rolniczych.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza w tym gospodarka niskoemisyjna	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii (pomp ciepła, kolektory słoneczne i fotowoltaika) brak dużych zakładów przemysłowych zanieczyszczających powietrze dotychczasowe doświadczenie i aktywna postawa gminy Wilamowice	spalanie paliw stałych niskiej jakości niedostatecznie rozwinięta infrastruktura towarzysząca ciągom komunikacyjnym (np. chodniki, parkingi, trasy rowerowe)
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości powietrza Plany dotyczące własnej uchwały antysmogowej udział mieszkańców w programie priorytetowym „Czyste Powietrze” i „Mój Prąd”	brak środków zewnętrznych na sfinansowanie inwestycji związanych z poprawą jakości powietrza brak zainteresowania ze strony mieszkańców ekologicznymi źródłami energii wzrost liczby pojazdów na drogach publicznych i tym samym wzrost emisji szkodliwych substancji w powietrzu

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach; zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane; zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Jakość powietrza na terenie gminy Wilamowice w ostatnich latach ulegała zmianom, jednak w dalszym ciągu nie odpowiada ona obowiązującym normom. Poziomy dopuszczalne nie zostały osiągnięte dla pyłów PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Przekroczenia dotyczą również poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

Obecnie prowadzone działania, zarówno w skali kraju oraz w skali województwa i samorządów lokalnych, wpływają na obniżenie emisji substancji, których normy są przekraczane.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również brak zainteresowania mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zwiększającymi energooszczędność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza może nastąpić poprzez realizację działań naprawczych określonych w Programie ochrony powietrza. Efektem realizacji Programu powinno być zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, ale także komunikacyjnych i przemysłowych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, duże znaczenie może mieć prowadzenie odpowiedniej edukacji ekologicznej i nagłaśnianie problemów wynikających ze spalania paliw stałych w domowych kotłowniach, a także promowanie działań prowadzących do zmniejszania niskiej emisji w regionie. Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców mogą być termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na ulicach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz modernizacji istniejących i budowy nowych dróg oraz podniesienia efektywności energetycznej transportu, w tym promowanie nowoczesnych środków transportu zasilanych energią elektryczną lub gazem CNG, co już w gminie Wilamowice ma miejsce.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zapisano w niniejszym Programie zadania zarówno dotyczące opracowania dokumentów planistycznych w dziedzinie energetyki i zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, realizacji Programu Ochrony Powietrza, aktualizacji PGN, poprawy warunków energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, wymiany oświetlenia na energooszczędne, a także poprawy jakości dróg gminnych i powiatowych.

Tylko sprawne podjęcie odpowiednich działań z udziałem mieszkańców i samorządu pozwolą na poprawę stanu i jakości powietrza w gminie Wilamowice.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.1.

4.1.4. Wpływ zmian klimatu na energetykę i transport oraz wrażliwość i adaptacja do zmian

W zapotrzebowaniu na energię elektryczną obserwuje się w Polsce dwie tendencje. Pierwsza z nich to zmniejszenie się różnic w zapotrzebowaniu na moc w miesiącach zimowych i letnich, druga – stopniowy wzrost zapotrzebowania na moc i energię. Mimo wzrostu zapotrzebowania roczne zużycie energii elektrycznej na mieszkańca jest w Polsce ciągle jeszcze dwukrotnie mniejsze niż w innych krajach UE stąd z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że zapotrzebowanie to będzie wzrastało (na pewno do 2030 roku). Wzrost temperatury nie zmienia tej tendencji, gdyż brak jest korelacji między warunkami klimatycznymi w kraju a zużyciem energii elektrycznej.

O ile w perspektywie przyszłych lat prognozowany jest wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną, to w przypadku ciepła należy się spodziewać spadku lub utrzymania aktualnych potrzeb. Utrzymywanie się dotychczasowego zapotrzebowania jest wypadkową dwóch podstawowych składowych: ciągłego przyrostu liczby mieszkań, połączonego ze wzrostem ich powierzchni oraz spadku jednostkowego zapotrzebowania na ciepło w istniejących budynkach.

Zapotrzebowanie na ciepło zależy oczywiście także od warunków klimatycznych. Prognoza klimatyczna wskazuje, że do 2030 roku liczba stopniodni (będących miarą zapotrzebowania na ciepło) – zależnie od rejonu Polski – zmniejszy się, o 140–220, czyli poniżej 5%, przy czym zmniejszą się różnice w potrzebach cieplnych mieszkańców różnych rejonów kraju. Zmniejszenie zapotrzebowania będzie korzystne dla scentralizowanych systemów ciepłowniczych, gdyż zmniejszy się dysproporcja między zapotrzebowaniem letnim (ciepła woda użytkowa), a zimowym (ogrzewanie).

Zmiana liczby stopniodni do roku 2100 może sięgnąć 25% i w takiej perspektywie liczyć się należy ze znacznym zmniejszeniem zapotrzebowania na ciepło. Efekt ten będzie dodatkowo wzmocniony perspektywą znaczącej wymiany infrastruktury budowlanej na energooszczędną.

Najbardziej wrażliwą, z punktu widzenia zmian klimatu, składową sektora energetyki jest infrastruktura wykorzystywana do dystrybucji energii elektrycznej. Już obecnie obfite opady śniegu połączone z przechodzeniem temperatury przez wartość 0°C powodują masowe awarie sieci niskiego napięcia i nawet kilkudniowe braki zasilania, głównie na obszarach wiejskich. Wzrost temperatury w warunkach krajowych spowoduje, że zimą dni o temperaturze 0°C znacznie przybędzie. Wzrastały będą zatem straty spowodowane brakiem zasilania w energię elektryczną.

Można przypuszczać, że przyszłe technologie energetyczne OZE praktycznie nie będą wrażliwe na zmiany klimatu, co zapewni odpowiedni rozwój poszczególnych technologii i ich adaptację do nowych warunków. Niektóre podsektory, jak energetyka wodna czy technologie spalania biomasy naturalnej (w tym plantacji energetycznych) nie będą wykorzystywane w związku ze znacznie ograniczonymi ich zasobami.

Sektor energetyki powinien przygotować się do efektywnego pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, ich magazynowania i przetwarzania w energię końcową, biorąc pod uwagę specyfikę poszczególnych odbiorców: przemysłu, budownictwa, transportu i rolnictwa, jak i zróżnicowaną specyfikę OZE. Konieczne jest prowadzenie działań zintegrowanych pomiędzy poszczególnymi sektorami gospodarki.

Transport to jedna z najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu dziedzin gospodarki. We wszystkich jego kategoriach, tj. transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym i żegludze śródlądowej wrażliwość na warunki klimatyczne należy rozpatrywać z punktu widzenia trzech podstawowych elementów, tj. infrastruktury, środków transportu oraz komfortu społecznego.

Działania adaptacyjne poszczególnych sektorów powinny uwzględniać odpowiednie podlegające im obszary, tj. planowania energetycznego, przestrzennego, budownictwa i infrastruktury, transportu, rolnictwa, z uwzględnieniem wspólnych celów zmniejszania ich energochłonności i zanieczyszczenia środowiska. Jednocześnie istotne jest, aby obiekty energetyczne, wytwarzające czy też pozyskujące energię dostosowywały się do zmian klimatu. Oznacza to konieczność rozszerzenia i wzmocnienia badań nad nowymi technologiami energetycznymi oraz rozszerzenia programów nauczania na szczeblu podstawowym, średnim i wyższym. Edukacja w zakresie innowacyjnych energooszczędnych rozwiązań we wszystkich sektorach gospodarczych jest kluczowa dla szybkiej i efektywnej adaptacji do zmian klimatu i jego skutków. W zależności od obszaru działań, sektora gospodarki i jego wrażliwości na zmiany klimatu, działania adaptacyjne mogą mieć charakter jednorazowy, cykliczny lub długoterminowy. Wobec bardzo długiego okresu, w jakim będzie przeprowadzany proces adaptacyjny, preferowane powinny być działania cykliczne w zakresie administracyjnoprawnym i ciągle w obszarze edukacyjnym. Większość

działań powinna zostać podjęta natychmiast, a skutki ich realizacji należy w cyklach monitorować w kilkuletnich cyklach.³

³ Na podstawie dokumentu „Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”

4.2. Zagrożenia hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń hałasem.

Tabela 11 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2024”			
Cel krótkookresowy: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Gmina Wilamowice jest objęta planami zagospodarowania przestrzennego we wszystkich aktualizowanych w okresie 2018-2020 planach umieszczane są zapisy dotyczące lokalizacji nowych instalacji i urządzeń zgodnej z przepisami prawa oraz nakazy stosowanie zabezpieczeń hałasowych szczególnie dla terenów mieszkaniowych, związanych z pobytem dzieci i młodzieży i rekreacyjno-wypoczynkowych oraz dla inwestycji, gdzie mogą wystąpić przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.	są stosowane zapisy w miejscowych PZP
2.	Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Wilamowice nie prowadziła działań w zakresie edukacji społeczeństwa w zakresie ograniczania emisji hałasu. Działania te realizowane są w ramach edukacji ekologicznej w szkołach i przedszkolach, nie są one jednak nastawione tylko na hałas, ale obejmują ochronę powietrza, ochronę wody, przyrody i lasów, w tym, także ochronę przed hałasem.	działania edukacyjne w trakcie innych akcji

Źródło: na podstawie danych o działaniach Gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 12 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie klimatu akustycznego – ochrony przed hałasem

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę 2015 rok)	Stan aktualny 2020 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2019)
1	Liczba przedsiębiorstw badanych pod kątem emisji hałasu	2	3
2.	Ilość punktów pomiaru hałasu na terenie gminy	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.2.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

W przypadku przedsiębiorstw w momencie stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów własnych, pomiarów dokonanych przez GIOŚ lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu, organ ten wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne pochodzące z działalności przemysłowej na terenie gminy Wilamowice związane jest przede wszystkim z takimi przedsiębiorstwami, z których działalnością nierozzerwalnie związany jest hałas.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy to między innymi:

- AZON II Chłodnictwo i Klimatyzacja, Wilamowice,
- BENIX Piszczowice,
- BIBA STYL Sp.j. Wilamowice,
- Eko-Wtor Sp. z o.o. Wilamowice,
- F.P.H.U. SIAT-POL Hecznarowice,

- FOX FITTINGS Sp. z o.o. Wilamowice,
- FOX STAL Wilamowice,
- HODER WARERJET Dankowice,
- Kubiczek Spółka Jawna Piszczowice,
- MIKRON s.c. Wilamowice,
- NATI STAL Stara Wieś,
- P.P.H. BIES s.c., Piszczowice,
- Piekarnia Wilamowice Sp. z o.o. Wilamowice,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe POLWENT EXPORT-IMPORT Wilamowice,
- Starobielska Fabryka Kos Sp. z o.o. Wilamowice,
- SZTAFMED Wilamowice,
- Z.P.H.U. FEBA Piszczowice,
- Z.P.H.U. ALWERO Hecznarowice,
- Z.P.H.U. MCR Piszczowice,
- Zakład Budowy Maszyn i Systemów Sterowania Stara Wieś.

Na koniec 2020 roku według danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej zarejestrowanych było 1132 działalności gospodarczych na obszarze gminy, oprócz działalności „cichych” są to także działalności usługowe, handlowo-usługowe, produkcyjne, transportowe, budowlane, warsztaty samochodowe, niewielkie zakłady prowadzące prace polegające na obróbce drewna, cięciu, kuciu, szlifowaniu i spawaniu. Duże przedsiębiorstwa mają unormowaną działalność, a średnie i mniejsze przedsiębiorstwa stanowią czasem źródło emisji hałasu. Funkcjonowanie ich jest czasem źródłem konfliktów sąsiedzkich, które zgłaszane są do Urzędu Gminy lub do WIOŚ. Po dokonaniu czynności kontrolnych w razie potrzeby wydawana jest przez Starostę decyzja o dopuszczalnej emisji hałasu. Według danych na koniec 2020 roku dwa przedsiębiorstwa (z Piszczowic i Zasola Bielańskiego) posiadają decyzje Starosty Bielskiego o dopuszczalnym poziomie hałasu.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu na terenach zapisanych w planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny mieszkaniowe. Dlatego Gmina Wilamowice wszczynając procedury planistyczne miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bierze pod uwagę wskazania lokalizacyjne terenów oraz aktualne zagospodarowanie i planowane przeznaczenie obszarów.

W ostatnich latach wszystkie aktualizowane miejscowe plany mają zapisy dotyczące lokalizacji nowych instalacji i urządzeń z zachowaniem przepisów prawa oraz nakazy stosowania zabezpieczeń hałasowych szczególnie dla terenów mieszkaniowych, związanych z pobytem dzieci i młodzieży i rekreacyjno-wypoczynkowych oraz dla inwestycji, gdzie mogą wystąpić przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu, a także zakazy lokalizacji obiektów budowlanych i urządzeń przekraczających wymogi w zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku w odniesieniu do przeznaczeń terenów wynikających z obowiązujących przepisów związanych z ochroną środowiska.

Corocznie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach zarówno w formie interwencyjnej (na podstawie zgłoszenia mieszkańców) lub wg planowanego harmonogramu prowadzi kontrole przedsiębiorców w zakresie emisji hałasu. W ostatnich latach emisję hałasu powodują także instalacje kościelne. W latach 2018-2020 w zakresie ochrony przed hałasem skontrolowano 3 przedsiębiorstwa. W czasie działań kontrolnych we wszystkich trzech stwierdzono nieprawidłowości i naruszenia. Z informacji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach wynika, iż wydane zalecenia pokontrolne dla przedsiębiorców w tym także dla Parafii zostały realizowane.⁴

4.2.1.2. Hałas drogowy

Kolejnym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas liniowy, do którego zalicza się hałas drogowy.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy jest:

- 9 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 39,865 km w tym 7 mostów o długości 78,25 mb,
- drogi gminne o długości 73,14 km i wewnętrzne o długości 180 km.

Na terenie gminy w okresie 2021-2024 planowana jest budowa dwóch odcinków drogi ekspresowej S1 od węzła Kosztowy II w Mysłowicach do węzła „Suchy Potok” w Bielsku-Białej:

⁴ na podstawie danych z WIOŚ pismo nr DBIN.7016.14.2021.KW z dnia 12 kwietnia 2021 r.

- Odcinek II - węzeł „Oświęcim” - Dankowice,
- Odcinek III - Dankowice - węzeł „Suchy Potok”.

Budowa niewątpliwie przyczyni się zarówno na etapie realizacji i eksploatacji do zwiększonej emisji hałasu.

W granicach administracyjnych gminy Wilamowice nie ma ekranów akustycznych. Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku Białej nie dokonywał żadnej oceny akustycznej hałasu drogowego na obszarze powiatu w tym także gminy Wilamowice.

Bieżące utrzymanie dróg publicznych i wewnętrznych pochłania znaczną część środków finansowych przeznaczonych na drogi. Gmina Wilamowice w ostatnich trzech latach przeprowadziła remonty i modernizacje 18 odcinków dróg gminnych o wartości ponad 10 mln. złotych. Corocznie prowadzone są także prace porządkowe w pasach drogowych, które zakresem obejmują między innymi mechaniczne oczyszczanie jezdni i chodników wraz z opróżnianiem studzienek burzowych.

Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej corocznie przeprowadza przebudowy 2-3 odcinków dróg na terenie gminy wydając środki w granicach 3-10 mln zł. Drogi publiczne są obiektami budowlanymi i zgodnie z wymogami ustawowymi podlegają przeglądom rocznym i pięcioletnim. Zgodnie z ocenami część dróg wymaga prac remontowych, dlatego na lata 2021-2028 zaplanowano przebudowę drogi powiatowej Harszówki - Pisarzowice, budowę nowego (w miejsce starego) mostu w Pisarzowicach, przebudowę ulicy Oświęcimskiej w Dankowicach oraz remont ciągu dróg 4489S i 4488S - ul. Św. Wojciecha w Dankowicach i ul. Starowiejskich i ul. Dolnej w Starej Wsi.

Na oddziaływanie hałasu ma niewątpliwie wpływ zieleń izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg, w pasach drogowych, co chroni mieszkańców przed hałasem.

Wzdłuż dróg gminnych:

- w roku 2020 wykonano prace pielęgnacyjne polegające na przycięciu i usunięciu posuszu 164 szt. drzew, dokonano wycinki 27 szt. drzew, przycięto lub wykarczowano 2125 m² krzewów i zarośli rosnących wzdłuż dróg.
- w roku 2019 wykonano prace pielęgnacyjne polegające na przycięciu i usunięciu posuszu 198 szt. drzew, dokonano wycinki 14 szt. drzew, przycięto lub wykarczowano 380 m² krzewów i zarośli rosnących wzdłuż dróg.

W ramach przydrożnych nasadzeń nowych drzew i krzewów latach 2019-2020 posadzono:

- w 2020 roku 78 szt. drzewek z gatunku lipa odmiany karlowej,
- w 2019 roku 33 szt. drzewek z gatunku klonu kulistego, lipy drobnolistnej, jodły koreańskiej i świerka.

Oznacza to, że wzdłuż dróg gminnych sadzonych jest więcej drzew niż usuwanych.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

Na terenie gminy na koniec 2020 roku zarejestrowanych było 16 745 pojazdów w tym 7 pojazdów o napędzie hybrydowym 38 pojazdów napędzanych wyłącznie energią elektryczną w tym 29 samochodów osobowych, 7 motocykli, 1 motorower i 1 samochód ciężarowy. W 2020 roku zarejestrowano na terenie gminy 152 nowe pojazdy w tym 15 elektrycznych. Dla porównania na koniec 2018 roku zarejestrowanych na terenie gminy było 15 321 pojazdów, w tym 4 hybrydowe i 15 elektrycznych.

Komunikacją publiczną na terenie gminy zajmuje się Komunikacja Beskidzka S.A. oraz w mniejszym zakresie Konkret-Bus. Przebieg kilometrowy pojazdów autobusowych Komunikacji Beskidzkiej na terenie gminy Wilamowice szacowany jest w 2021 roku na około 372 865 km. Cały przebieg autobusów CNG w 2020 roku wyniósł 482 300 km. Komunikacja Beskidzka S.A. posiada 68 autobusów napędzanych olejem napędowym, 26 autobusów napędzanych gazem CNG. W 2020 roku Komunikacja Beskidzka dokonała zakupu 26 nowych pojazdów niskoemisyjnych Solaris Urbino CNG zasilanych sprężonym gazem ziemnym, które są eksploatowane równolegle z pojazdami starszymi. W kolejnych latach planowane są dalsze zakupy pojazdów zasilanych gazem CNG celem zastąpienia nimi pojazdów zasilanych olejem napędowym.⁵

4.2.1.3. Hałas kolejowy

Obecnie przez północno – zachodnią część Gminy Wilamowice na odcinku około 2 560 m przebiega jedna linia kolejowa nr 93 relacji Trzebina – Zebrzydowice. Jedyna stacja kolejowa na terenie Gminy znajduje się w miejscowości Dankowice. Gmina powiązana jest Stacją PKP w Dankowicach z ogólnopolskim systemem kolejowym poprzez linię kolejową łączącą Kraków poprzez Trzebinę i Oświęcim z Bielskiem-Białą i przejściami granicznymi w Zebrzydowicach i Zwardoniu.

⁵ pismo Komunikacji Beskidzkiej nr DP/046/2021 z dnia 12.04.2021 r.

Średnie natężenie ruchu pociągów w 2020 roku w granicach gminy Wilamowice na odcinku Oświęcim OWA – Czechowice-Dziedzice wyniosło:

- 1 pociąg, 2 osobowe,
- 13 towarowych,
- 5 lokomotyw.

W ostatnich latach na liniach kolejowych w granicach Gminy Wilamowice nie zawieszono, jak również nie uruchomiono nowych połączeń.

W granicach Gminy Wilamowice PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. obecnie realizuje zadanie pn.: „Prace na linii kolejowej nr 93 Trzebinia – Zebrzydowice na odcinku Oświęcim – Czechowice Dziedzice” w ramach projektu pn.: „Prace na linii kolejowej nr 93 na odcinku Trzebinia – Oświęcim – Czechowice Dziedzice”. Zakres robót obejmuje przebudowę linii kolejowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. W ostatnim czasie Spółka nie wykonywała pomiarów poziomu hałasu od linii kolejowej na terenie Gminy Wilamowice.⁶

Corocznie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dokonywane są pomiary hałasu kolejowego na terenie województwa śląskiego, w ostatnich latach badania wykonano:

- w 2019 roku na terenie gminy Nędza, Ustroń i Świętochłowice. Badania wykazały przekroczenia 4,2-5,4 dB,
- w 2018 roku na terenie gminy Wręczyca Wielka, Czechowice-Dziedzice, Bestwina, Kłomnice. Badania wykazały przekroczenia 0-12,2 dB.

Najbliżej gminy Wilamowice na linii kolejowej 93 przebiegającej także przez gminę Wilamowice badania wykonano w 2018 roku w Bestwinie (gmina Bestwina) oraz w Czechowicach-Dziedzicach.

Na terenie gminy Czechowice-Dziedzice w rejonie ulicy Pocztovej:

- przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LAeq D o 1,7 dB,
- przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LAeq N o 4,1 dB.

Na terenie gminy Bestwina (Bestwina w rejonie ulicy Sportowej):

- brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LAeq D,
- przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LAeq N o 2,5 dB.

Dane te wskazują, iż na terenie gminy Wilamowice przekroczenia mogą być podobne.

4.2.1.4. Hałas lotniczy

W odległości około 70-80 km od gminy zlokalizowane dwa międzynarodowe porty lotnicze:

- Port lotniczy Katowice-Pyrzowice (około 81 km)
- Port lotniczy Kraków-Balice (około 67 km)

Porty te nie mają wpływu na gminę Wilamowice.

W odległości około 10 km od Wilamowic na terenie sąsiedniej gminy Bestwina zlokalizowane jest Lotnisko Kaniów, służące do celów szkoleniowych, turystycznych oraz ratownictwa. Właścicielem lotniska jest Bielski Park Techniki Lotniczej Sp. z o.o., a zarządcą Bielski Park Technologiczny Lotnictwa, Przedsiębiorczości i Innowacji Sp. z o.o. w latach 2019-2020 z lotniska korzystało także Lotnicze Pogotowie Ratunkowe, dla którego zbudowano helipad i obiekty techniczno-socjalne.

Na lotnisku oferowane są atrakcje w postaci lotów widokowych i skoków spadochronowych w tandemie.

W 2015 roku opracowano dokument pn.: „Problemowe opracowanie ekofizjograficzne dla zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bestwina w sołectwie Kaniów przy północno-zachodniej granicy gminy”, które zawiera wyniki badań hałasu lotniczego. Badania przeprowadzono w 2013 roku w 5 punktach oraz w 2014 i 2015 roku w 8 punktach. Wyniki badań nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów.⁷

W związku z tym można stwierdzić, iż hałas lotniczy nie ma wpływu na analizowaną gminę Wilamowice.

⁶ pismo PKP PKL S.A. nr IOS7.453.10.2021.ABe.1 z dnia 1.04.2021 r.

⁷ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bestwina na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2025, 2019

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Brak dróg wojewódzkich i krajowych, aktualnie ciężarowy ruch tranzytowy nie prowadzi przez gminę Wilamowice Bieżące remonty dróg gminnych i powiatowych	brak badań hałasu drogowego prowadzonego przez GIOŚ brak badań hałasu kolejowego niezadowalający stan niektórych dróg
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
bieżące kontrole WIOŚ działalności gospodarczych planowane dalsze remonty dróg gminnych i powiatowych	planowany odcinek drogi ekspresowej S1 przez teren gminy Wilamowice zwiększanie się ilości pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska minimalizującego dyskomfort mieszkańców i przyczyniającego się do dobrej jakości życia i zamieszkania.

Powyższe analizy wskazują, iż przedsiębiorstwa dbają o zachowanie emisji hałasu zgodnego z wymaganiami prawnymi, aktualnie dla przedsiębiorstw terenu gminy Wilamowice są wydane przez Starostę Bielskiego dwie decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu, corocznie wydawane przez Burmistrza Gminy Wilamowice są także decyzje środowiskowe. Okresowo i w miarę potrzeb wykonywane przez WIOS są badania emisji hałasu. W ostatnich latach wykonano trzy kontrole. Działania te przyczyniają się do poprawy jakości klimatu akustycznego.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych przez Starostę Bielskiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Działania ograniczające emisje prowadzić będą w razie potrzeby przedsiębiorcy.

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego, którego źródłem emisji hałasu są drogi gminne i powiatowe.

Hałas drogowy nie ma znaczącego wpływu na mieszkańców ze względu na brak na terenie gminy dróg wojewódzkich i krajowych, którymi odbywa się ciężki transport. Badania emisji hałasu prowadzone były w sąsiednich gminach, ale na drogach krajowych, co nie ma przełożenia na analizowaną gminę.

Zagrożeniem dla klimatu akustycznego i spokoju mieszkańców może być planowana inwestycja polegająca na budowie drogi ekspresowej S1 przez teren gminy (sołectwo Starą Wieś i Dankowice).

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną gminy jest dobra dostępność komunikacyjna, ale jednocześnie słabą stroną jest brak działań ochronnych na drogach powiatowych. W związku z takim stanem w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ciągłymi zadaniami do realizacji są przebudowy i modernizacje dróg. Zadania te zapisano zarówno w harmonogramie realizacji zadań własnych – do realizacji przez Gminę Wilamowice oraz harmonogramie zadań monitorowanych - do realizacji przez Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej.

Bardzo ważnym, ciągłym zadaniem w każdej dziedzinie środowiskowej w tym także w zakresie hałasu jest edukacja ekologiczna. Zadanie to zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych do realizacji przez Gminę, a finansowane ze środków własnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub sponsorów.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.2.

4.3. Pola elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 13 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2024”			
Cel krótkookresowy: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	W planach widnieją zapisy dotyczące ustaleń dla modernizacji, rozbudowy i budowy sieci elektroenergetycznych: 1) rozbudowa sieci elektroenergetycznej w dostosowaniu do występującego zapotrzebowania mocy; 2) możliwość lokalizacji nowych stacji transformatorowych, w formie obiektów wolnostojących lub wydzielonych pomieszczeń zlokalizowanych w obiektach o innych przeznaczeniach; 3) sukcesywna rozbudowa i przebudowa systemu elektroenergetycznego w dostosowaniu do potrzeb przyszłych odbiorców, w tym oświetlenia dróg; sukcesywna rozbudowa podziemnych linii kablowych, z jednoczesnym i rozbudowy napowietrznych linii elektroenergetycznych.	zapisy są stosowane

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 14 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016	Stan aktualny 2019
1.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektro-magnetycznych (WIOŚ) [V/m]	1,33 V/m	0,94 V/m.
2.	Liczba punktów z przekroczeniami norm oddziaływania pól elektro-magnetycznych (WIOŚ) [szt.]	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1047 z późn. zm.) prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

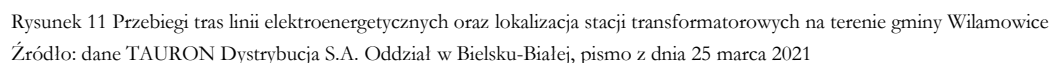
są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia,
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile zmiany te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie,

Na terenie gminy Wilamowice Tauron Dystrybucja S.A. posiada rozległą sieć WN, SN, nN w tym:

- linie napowietrzne 110 kV - około 5,5 km,
- linie napowietrzne 15 kV - około 73,9 km,
- linie kablowe 15 kV - około 4,1 km,
- linie napowietrzne 0,4 kV - około 235,8 km,
- linie kablowe 0,4 kV - około 67 km.

Głównym źródłem zasilania sieci 15 kV na obszarze gminy Wilamowice są:

- stacja transformatorowa 110/30/15/6 kV GPZ Kęty, wyposażona w transformatory 31,5/16/31,5MVA oraz 31,5/31,5MVA. GPZ jest zasilany pośrednio liniami 110 kV relacji Kęty - Andrychów, Kęty - Sola, Poręba - Kęty, Brzeszcze - Kęty.
- stacja transformatorowa 110/15 kV GPZ Podleśna, wyposażona w dwa transformatory 110/15 kV o mocy 16 MVA i zasilana liniami 110 kV relacji Komorowice - Poręba.

Odbiorcy na terenie gminy zasilani są z 81 stacji transformatorowych SN/nN, w tym:

- 73 stacje stanowiące własność TAURON Dystrybucja S.A., Oddział w Bielsku-Białej,
- 8 stacji, które są własnością odbiorców.⁸

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest także 17 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w stacjach bazowych telefonii komórkowej w Pisarzowicach, Wilamowicach, Dankowicach i Starej Wsi (według bazy danych Btsearch)⁹.

Został zniesiony obowiązek pozwoleń na lokalizację instalacji emitującej pola elektromagnetyczne, aktualnie niezbędne jest zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej. Starosta Bielski prowadzi i udostępnia na stronie internetowej informacje o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne, objętych obowiązkiem zgłoszenia instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia. Organ ochrony środowiska t.j. Starosta w okresie 2018-2020 przyjął z terenu gminy Wilamowice 3 zgłoszenia.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiar monitoringu promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są w cyklach trzyletnich, łącznie w 135 punktach pomiarowych (po 45 w każdym roku) rozmieszczonych na terenie całego województwa śląskiego.

W ostatnich latach 2015-2020 prowadzono badania na terenie gminy dwa razy. Punkt monitoringowy w którym kontrolowano pole elektromagnetyczne zlokalizowany był przy ulicy Cmentarnej w Wilamowicach. Wyniki w 2016 roku wyniosły 1,33 V/m, natomiast w 2019 roku 0,94 V/m.¹⁰

Wyniki badań w województwie śląskim w żadnym punkcie na terenie województwa śląskiego w tym także na terenie gminy Wilamowice nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, które wynoszą 7 V/m, niemniej zauważalna jest tendencja wzrostowa.

4.3.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
na terenie gminy i w całym województwie śląskim brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania	brak corocznych badań promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania wprowadzanie do miejscowych PZP zapisów ograniczających lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowych na terenach mieszkaniowych	możliwość zwiększenia się poziomu promieniowania elektromagnetycznego poprzez presję na zwiększanie się zasięgu telefonii komórkowej

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia stacje transformatorowe oraz anteny przekaźnikowe telefonii komórkowej. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne. Na terenie gminy Wilamowice anteny zlokalizowane są w Wilamowicach, Pisarzowicach, Dankowicach i Starej Wsi.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest właściwa lokalizacja tych instalacji w odpowiedniej odległości od miejsc przebywania dzieci i młodzieży, a także bieżące informowanie społeczeństwa o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości Główny Inspektor Ochrony środowiska, prowadząc w cyklach trzyletnich pomiary w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

⁸ dane TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej, pismo z dnia 25 marca 2021

⁹ <http://beta.btsearch.pl>

¹⁰ [V/m] – średnia wartość arytmetyczna wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w zakresie częstotliwości 100 kHz – 3 GHz, w danym punkcie obserwacji w środowisku

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego w tym na obszarze gminy Wilamowice w dalszym ciągu będzie kontrolował, poziomy promieniowania. Skrócona analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną gminy jest brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania, co wykazały badania GIOŚ (2016 i 2019 rok). Aktualnie wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy zarówno na terenie gminy jak i w całym województwie śląskim.

Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1047 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Starosty Bielskiego fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie zgłoszeń Starosta udostępnia na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ten organ informacje o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne.

Zgodnie z przepisami prawnymi udostępnianie ww informacji będzie kontynuowane w kolejnych latach, realizowane będzie w ramach obowiązków Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.3.

4.4. Zrównoważone gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 15 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2024”			
Cel krótkookresowy: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	<p>Na terenie gminy Wilamowice magazyn p/powodziowy i obrony cywilnej o pow. 50 m² znajdujący się w Wilamowicach przy ulicy Sienkiewicza oraz na terenie gminnych Ochotniczych Straży Pożarnych (są to łodzie z wyposażeniem, pily, agregaty prądotwórcze, pompy, węże, worki).</p> <p>W okresie raportowanym 2017-2019 nie było konieczności zakupu dodatkowego sprzętu. W 2019 roku w czerwcu prowadzono działania p/powodziowe. Meldunki o stanie wód były przekazywane na bieżąco do Wydziału Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Bielsku - Białej. Podjęte działania to głównie Monitorowanie przebiegu sytuacji na terenie Gminy przez OSP i pracownika ds. zarządzania kryzysowego. W poszczególnych miejscowościach na terenie gminy wysoki stan wód spowodował:</p> <p>w Hecznarowicach:</p> <ul style="list-style-type: none"> przerwany wał przy Piszarówce co spowodowało zalanie całego gospodarstwa przy ul. Handlowej (budynek mieszkalny wraz z chlewnią), centrum Hecznarowic zalany „ORLIK”, ul. Stawowa okolice Przedszkola Piszarówka wystąpiła z koryta. <p>w Piszarowicach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ul. Graniczna podtopione budynki mieszkalne i ogrody, ul. Bielska zalane okolice stawów. 	nie było potrzeby doposażania magazynów
2.	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	<p>W 2018 r. uchwalone nowe Miejsowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wilamowice. W 2020 roku przyjęto uchwałę ostatni plan.</p> <p>W obszarze objętym planami wskazano obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, do których należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), obszary szczególnego zagrożenia powodzią w myśl przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne w tym: <ul style="list-style-type: none"> obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%), obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%), obszary międzywału, obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego. <ol style="list-style-type: none"> W obszarach, o których mowa w ust. 1 obowiązują przepisy ustawy prawo wodne. Ustala się zgodnie z obowiązującymi przepisami związanymi z cmentarzami i chowaniem zmarłych, iż: <ul style="list-style-type: none"> w zasięgu pięćdziesięciu metrów od terenów oznaczonych symbolem ZC zakazuje się realizacji zabudowy mieszkaniowej oraz zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego, zakładów przechowujących artykuły żywności, w zasięgu stu pięćdziesięciu metrów od terenów oznaczonych symbolem ZC nakazuje się podłączenie wszystkich budynków do sieci wodociągowej. 	w planach są zapisy dotyczące terenów zagrożonych powodzią.

Źródło: na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 16 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony przed powodzią

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016*	Stan aktualny 2020
1.	Jakość wód podziemnych	brak pomiarów	V klasa
2.	Jakość wód powierzchniowych	Stan/potencjał ekologiczny: <ul style="list-style-type: none"> Dankówka – słaby Pisarzówka – słaby 	Stan/potencjał ekologiczny: <ul style="list-style-type: none"> Dankówka – zły potencjał ekologiczny Wisła od Białej do Przemszy – zły potencjał ekologiczny Sola od zb. Czaniec do ujścia – zły potencjał ekologiczny

*Stan zaczerpnięty z POŚ, 2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.4.1. Opis stanu obecnego

4.4.1.1. Wody powierzchniowe

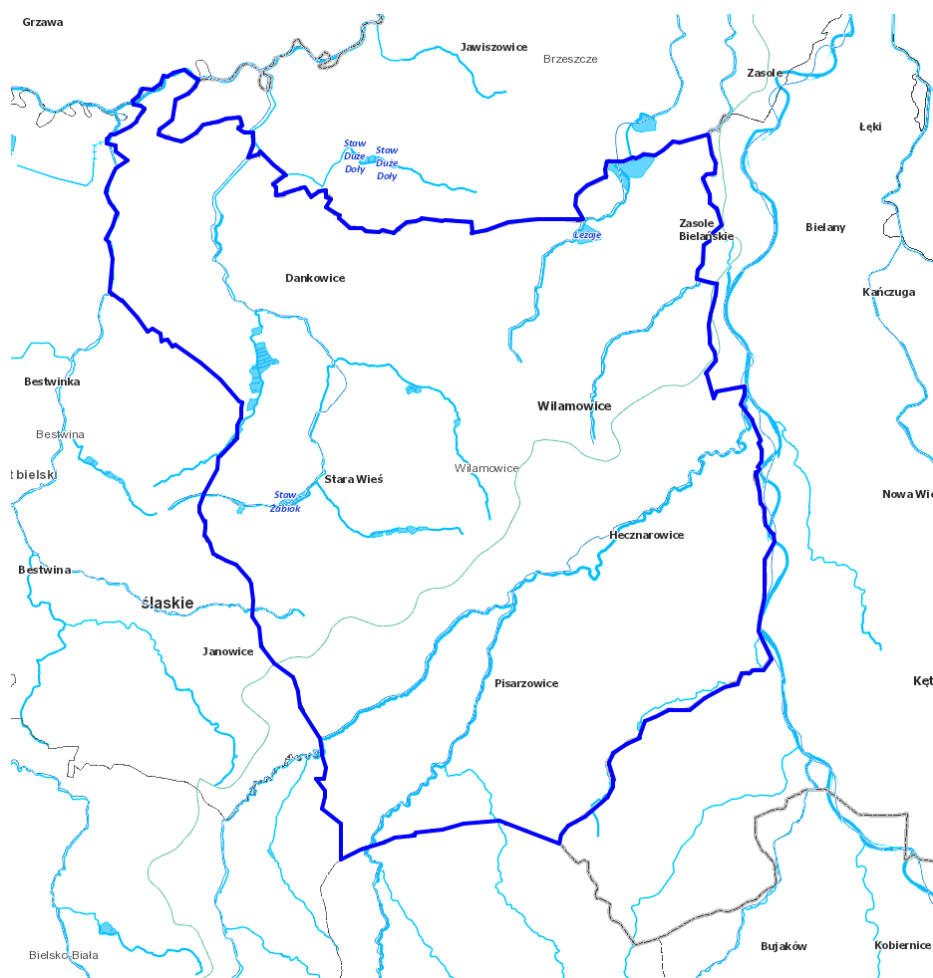
Gmina Wilamowice położona jest w obrębie działu wodnego pomiędzy Wisłą i Solą, a rzeki te mają zasadniczy wpływ na kształtowanie się stosunków hydrologicznych terenu. Tereny te posiadają bardzo rozwinięty system wód powierzchniowych, który tworzą naturalne ciekі, stawy oraz bardzo rozbudowana i wciąż rozwijana sieć otwartych rowów melioracyjnych.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy znajduje się w zlewni rzeki Wisły, którą stanowi prawobrzeżny fragment dorzecza ujściowego Soly, mającej źródła w Beskidzie Żywieckim. Spośród stałych cieków, północno – zachodni fragment gminy przecina prawy dopływ Wisły – Dankówka. Obszar ten należy do Zlewni Małej Wisły i podlega Regionalnemu Zarządowi Gospodarki w Gliwicach. Południową zaś i środkową część gminy odwadnia lewy dopływ Soly – Pisarzówka i jej dopływy: Czerwonka, Słonica i Harszówka. Ciekі te są zasilane przez opady atmosferyczne, a mniejszym stopniu przez wody roztopowe i podziemne. Zlewnia Soly podlega Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Wzdłuż dolin rzecznych, a zwłaszcza w dolinie Wisły są usytuowane kaskadowo znaczne kompleksy stawów hodowlanych. Występują też zbiorniki naturalne. Zbiorniki sztuczne stanowią głównie stawy rybne, posiadające na tym terenie dość bogatą tradycję. Niektóre ze zbiorników pełnią też funkcje rekreacyjne. Koncentracja zbiorników występuje głównie w północnej części gminy – podmokłej dolinie Wisły i Soly (Dankowice i Zasole Bielańskie, gdzie zajmują powierzchnię prawie 100 ha), oraz na wierzchołku Pogórza Wilamowickiego w okolicy Starej Wsi i Pisarzowic – na powierzchni około 37 ha. Stawy te często zasilane są przez wody gruntowe, a poziom ich lustra wody układa się w sposób zbliżony do wód gruntowych. Zbiorniki naturalne występują wzdłuż meandrującej Wisły i Soly w formie starorzeczy – wiślik i solisk, często będących w stanie zaniku.

Na terenie gminy nie brakuje wód stojących. Do najważniejszych zbiorników w gminie Wilamowice zaliczyć należy:

- stawy: Młyński, Czarny, Filik, Żabio – wzdłuż których koncentruje się zabudowa Starej Wsi,
- stawy: Foksowiec, Staronowy, Duży Dankowski, Mały Dankowski, Antoni Przygoniec, Młyński – zlokalizowane w rejonie Dankowic,
- stawy Leżaje – znajdujące się w Wilamowicach tuż przy granicy z Zasolem Bielańskim.

Rysunek 12 Wody powierzchniowe na terenie gminy Wilamowice

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl> (dostęp 22.04.2021r.)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły na terenie gminy Wilamowice wyznaczonych zostało sześć jednolitych części wód powierzchniowych. Ich charakterystykę zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17 Charakterystyka JCWP na terenie gminy Wilamowice

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Stan JCWP (wg badań prowadzonych w ostatnich latach)	Cel środowiskowy - stan/potencjał ekologiczny	Cel środowiskowy - stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Pisarzówka	PLRW2000621329789	zły	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona
2	Młynówka Oświęcimska	PLRW2000232115969	zły	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona
3	Dankówka	PLRW20006211569	zły	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona
4	Łękawka	PLRW20006211549	dobry	utrzymanie dobrego stanu ekologicznego	utrzymanie dobrego stanu chemicznego	niezagrożona
5	Soła od zb. Czaniec do ujścia	PLRW200015213299	dobry	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego; możliwość migracji	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Stan JCWP (wg badań prowadzonych w ostatnich latach)	Cel środowiskowy - stan/potencjał ekologiczny	Cel środowiskowy - stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
				organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego - Soła od ujścia do Zbiornika Czaniec		
6	Wisła od Białej do Przemyszy	PLRW20001921199	zły	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona

źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2016 poz. 1911)

Uzupełnieniem sieci hydrograficznej jest niezwykle gęsta sieć rowów czy kanałów melioracyjnych. Administratorem sieci rowów i melioracji jest Związek Spółek Wodnych w Oświęcimiu - Miejsko-Gminna Spółka Wodna w Wilamowicach. Podstawowym zadaniem Spółki Wodnej jest utrzymywanie oraz eksploatacja urządzeń, w tym urządzeń wodnych, służących w szczególności do: zapewnienia wody dla ludności, ochrony wód przed zanieczyszczeniem, melioracji wodnych, ochrony przed powodzią, odwadniania gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych. Gmina Wilamowice partycypuje w kosztach utrzymania melioracji wodnych.

W 2020 r. dokonano konserwacji urządzeń melioracji wodnych na terenie miejscowości:

- Zasole Bielańskie – rów Folwark – na długości 150 mb,
- Zasole Bielańskie – rów Mertwy – na długości 100 mb,
- Wilamowice – rów Wilamówka – na długości 390 mb,
- Wilamowice – rów 13 Domów – na długości 100 mb,
- Wilamowice – rów księży – na długości 200 mb,
- Wilamowice – rów Talarka – na długości 150 mb,
- Pisarzowice – rów Cegielnia – na długości 150 mb,
- Pisarzowice – rów Stawowy – na długości 300 mb,
- Pisarzowice Granica Halcnowska - na długości 150 mb.

4.4.1.2. Monitoring rzek w rejonie gminy Wilamowice

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczych dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6-letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW). Rok 2017 był drugim w trzecim trzyletnim okresie obowiązywania Planów Gospodarowania Wodami w latach 2016-2021.

Badania prowadzono zgodnie z Aneks nr 1 do „Programu państwowego monitoringu środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020”, którego realizacja stanowiła podstawę oceny stanu wód. Sieć monitoringu wód powierzchniowych została zaplanowana na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 roku w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. poz. 1178).

Podstawowymi jednostkami gospodarowania wodami są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Sporządzane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny wód powierzchniowych bazują na sieci punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk). Podstawę do jej wyznaczenia na terenie województwa śląskiego stanowiły opracowane przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej wykazy wód oraz zalecenia i wskazówki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Głównym celem sporządzenia oceny stanu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie (potencjale) ekologicznym i stanie chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczych, podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki monitoringu JCWP na terenie gminy Wilamowice w latach 2018-2019. Z przeprowadzonych badań wynika, iż ogólny stan JCWP występujących na analizowanym terenie jest zły.

Tabela 18 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych – rzek na terenie gminy Wilamowice

Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego			Klasyfikacja stanu chemicznego		Ocena stanu jcwp	
	Rok badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok badań	Stan chemiczny	Rok badań	Ocena
Pisarzówka	2018	4	słaby potencjał ekologiczny	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	zły stan wód
Młynówka Oświęcimska	2018	5	zły potencjał ekologiczny	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	zły stan wód
Dankówka	2019	5	zły potencjał ekologiczny	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	zły stan wód
Łękawka	2018	4	słaby stan ekologiczny			2018	zły stan wód
Wisła od Białej do Przemszy	2019	5	zły potencjał ekologiczny	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	zły stan wód
Soła od zb. Czaniec do ujścia	2019	5	zły potencjał ekologiczny	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	zły stan wód

źródło: <http://www.gios.gov.pl/pl/mkoozp/8-pms/100-badanie-i-ocena-stanu-rzek> (dostęp: 28.05.2021 r.)

Z przeprowadzonych badań w latach 2018-2019 wynika, iż ogólny stan JCWP występujących na analizowanym terenie jest zły. Jeśli chodzi o stan/ potencjał ekologiczny w większości badanych wód jest on zły. Wyjątek stanowi Pisarzówka charakteryzująca się słabym potencjałem ekologicznym oraz Łękawka, której stan ekologiczny określono jako słaby.

4.4.1.3. Wody podziemne

Poziom wód gruntowych w gminie jest zróżnicowany. W sąsiedztwie rzek, rozczłonkowujących teren i w rejonie licznych stawów, wody podziemne występują stosunkowo płytko na kilku poziomach, nawet już na głębokości 0,5 m. Na wierzchołkach wody gruntowe zalegają znacznie głębiej. Główny poziom mioceński jest słabo rozpoznany. Poziom czwartorzędowy reprezentowany jest przez warstwę wodonośną zalegającą na głębokości 4 – 15 m.

Wody podziemne i gruntowe pojawiają się w pokrywach zwietrzelinowych Podgórze Wilamowickiego oraz ilasto – piaszczystych utworach mioceńskich, przykrytych żwirowo – piaszczystymi aluwiami rzecznoimi Kotliny Oświęcimskiej, gdzie występują jako wody zalegające na głębokości do 2 m w utworach młodszego holocenu, wypełniających doliny rzeczne. Wody denne wzdłuż Soły i jej dopływów podlegają oddziaływaniu czynników zewnętrznych, dlatego są podatne na zanieczyszczenia. Szybko reagują na opady, a ich temperatura zależy od temperatury powietrza atmosferycznego. Wody aluwialne łączą się stopniowo z wodami wgłębnymi, których zwierciadło w obrębie działów międzydolinnych układa się na głębokości do 10 m, wykazując znaczne choć powolne wahania, sięgające 4 m.

Czwartorzędowy kompleks utworów zdeponowanych na nieprzepuszczalnym podłożu mioceńskim odznacza się dużą retencyjnością wód podziemnych i stanowi podstawowe piętro wodonośne. Głównym źródłem zasilania tego poziomu jest infiltracja opadów oraz dopływ wód podziemnych z podłoża fliszowego, występującego w południowej części gminy – na kontakcie nasunięcia karpackiego z zapadliskiem w przybliżeniu wzdłuż linii Bestwina – Stara Wieś – Hecznarowice.

W podgórskiej części gminy wody gruntowe gromadzą się w utworach gliniasto – gruzowych oraz piaszczystych trzeciorzędowych na głębokości poniżej 6 m, wykazując duże wahania poziomu zwierciadła. Ich zbiorniki odznaczają się mniejszą zasobnością w porównaniu z terenami Kotliny Oświęcimskiej.

W podłożu gminy znajduje się silnie zagrożony infiltrującymi w głąb zanieczyszczeniami, Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 446 – Dolina rzeki Soły, o zasobach dyspozycyjnych 15 tys. m³/d. Jest to czwartorzędowy zbiornik porowy, związany z holoceniowymi dolinami rzecznoimi. Tworzą go utwory piaszczyste, piaszczysto – żwirowe, lokalnie zaglinione. Pod względem jakości wody tego zbiornika zalicza się do II i III klasy. Jest on zbiornikiem silnie zagrożonym wnikaniem zanieczyszczeń z powierzchni terenu do zgromadzonych w nim wód.

Rysunek 13 Lokalizacja GZWP na terenie gminy Wilamowice

źródło: <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/> (dostęp 23.05.2021 r.)

4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w 2018 roku, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 85), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych teren gminy Wilamowice znajduje się w dwóch JCWPd nr 157 (część północna gminy) i 158 (część południowa). W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę tych wód zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Tabela 19 Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Wilamowice

L. p.	Nazwa JCWP	Region wodny	Cel środowiskowy – stan chemiczny	Cel środowiskowy - stan ilościowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	PLGW2000157	Małej Wisły	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	mniej rygorystyczny cel: ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem	zagrożona
2	PLGW2000158	Górnej Wisły	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

W 2020 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego wybranych jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 390 punktach pomiarowych. Stan JCWPd na terenie gminy Wilamowice został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 20 Stan JCWPd na terenie gminy Wilamowice

L. p.	Nazwa JCWP	Rok badań	Klasa jakości 2020 końcowa
1	PLGW2000157	2020	V

źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2020.html> (dostęp 28.05.2021 r.)

Z powyższej tabeli wynika, iż w 2020 roku stan jednolitej części wód podziemnych oznaczonej kodem PLGW2000157 określono jako zły.

4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

W myśl ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 roku poz. 634, ze zmianami) powódź to czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

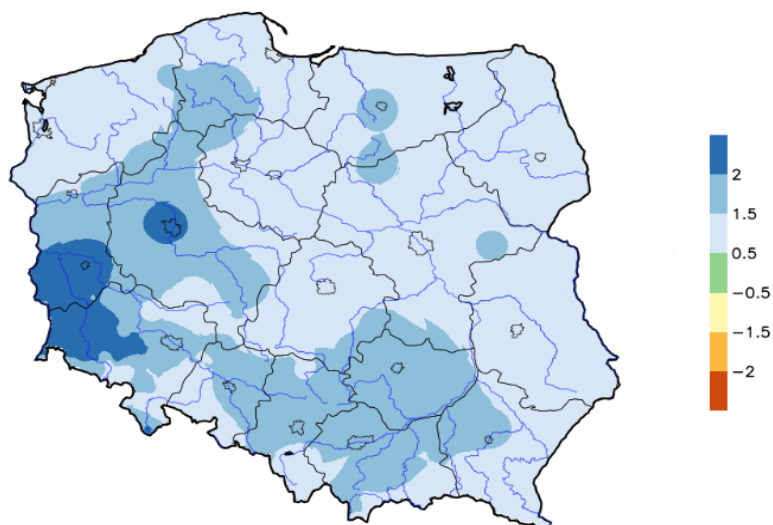
- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Od 1 stycznia 2018 roku, na podstawie ustawy Prawo Wodne, zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo Wodne, z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej zostały przejęte przez Wody Polskie.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Kotlina Oświęcimska jest obszarem nakładania się fal powodziowych Wisły i Soli. W ostatnich latach obserwuje się tendencję wzrostową ilości i wielkości wezbrań. Wśród karpaccich dopływów Wisły, Sola odznacza się drugim po Dunajcu potencjałem powodziowym. Wybudowanie na niej zbiorników retencyjnych, znacznie zmniejszyło wielkość fali powodziowej w 1997 r., dzięki czemu tylko 10 % powierzchni gminy ucierpiało w wyniku tej powodzi. Sola odznacza się dużą zmiennością odpływów miesięcznych. Maksymalny odpływ przypada na lipiec i jest wynikiem ulewnych i rozlewnych opadów, minimalny przypada we wrześniu. Sola charakteryzuje się niskim udziałem zasilania podziemnego. Sola odznacza się dużą zasobnością w wodę, o czym świadczy średni roczny przepływ w przekroju Oświęcim – 25 m³/s.

Rysunek 15 Rozkład przestrzenny wartości SPI na terenie kraju w lutym 2020 roku

Źródło: <http://posucha.imgw.pl> (dostęp 12.05.2021r.)

Przedziały ostrości suszy atmosferycznej (wartości SPI) określa 4 stopniowa skala:

- normalny ($0,5 \div -0,5$),
- umiarkowanie suchy ($-0,5 \div -1,5$),
- bardzo suchy ($-1,5 \div -2$),
- ekstremalnie suchy ≤ -2 .

Na terenie gminy Wilamowice przedział ostrości suszy atmosferycznej określono jako umiarkowanie suchy.

W styczniu 2021 r. zakończono nabór wniosków o wsparcie inwestycji zabezpieczających gospodarstwa przed skutkami suszy. Pomoc finansowana jest z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Wsparcie przyznawane było na inwestycje w nowe instalacje nawadniające lub ulepszenie już istniejących, powiększenie obszaru nawadniania lub jednoczesne powiększenie obszaru nawadniania i modernizację już istniejących instalacji. Dofinansowanie można było otrzymać m.in. na: wykonania ujęć wody (budowę studni i zbiorników), zakup maszyn i urządzeń do poboru, magazynowania, uzdatniania, odzyskiwania lub rozprowadzania wody, instalacji nawadniających i systemów do sterowania nawadnianiem.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
rozwinięta sieć hydrograficzna gminy rozwinięta sieć urządzeń melioracji wodnych liczne stawy stanowiące walory krajobrazowe i gospodarcze	zły stan jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych występowanie terenów objętych mapami zagrożenia powodzią
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
określenie map zagrożenia powodziowego (MZP) oraz map ryzyka powodziowego (MRP) dobra współpraca administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania	wpływ zanieczyszczeń spoza terenu gminy na stan czystości wód niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) brak środków na bieżące utrzymanie cieków wodnych

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości Gminy Wilamowice, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe. W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością.

Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całej gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie magazynów ochrony przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań aktywnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciw rumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencionowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Z analizy przeprowadzonej w rozdziale dotyczącym wód można stwierdzić, iż ich stan ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych będzie często procesem bardziej długotrwałym.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także budowę, przebudowę, modernizację budowli przeciwpowodziowych oraz działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.4.

4.5. Gospodarka wodno - ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 21 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2024”			
Cel krótkookresowy: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Budowa, rozbudowa infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	<p>Infrastrukturą wodociągową administruje na terenie gminy Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach. W okresie 2018-2020 prowadzone było szereg prac inwestycyjnych, a także opracowano nowe dokumentacje na kolejne działania planowane w latach następnych.</p> <p>W okresie 2018-2020 realizowano szereg inwestycji związanych z rozbudową sieci wodociągowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> w 2018 roku wybudowano 1 395,8 mb sieci i przyłączono 60 mieszkańców, w 2019 roku wybudowano 804,25 mb sieci i przyłączono 71 mieszkańców, w 2020 roku wybudowano 3 711,75 mb sieci i przyłączono 80 mieszkańców. 	przyłączono do sieci 211 mieszkańców
2.	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	<p>W okresie 2018-2020 realizowano szereg inwestycji związanych z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> w 2018 roku wybudowano 676,90 mb sieci i przyłączono 69 mieszkańców, w 2019 roku wybudowano 4 974,95 mb sieci i przyłączono 113 mieszkańców, w 2020 roku wybudowano 10 979,10 mb sieci i przyłączono 181 mieszkańców. 	przyłączono do sieci 363 mieszkańców
3.	Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	<p>Infrastrukturą kanalizacyjną administruje na terenie gminy Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach.</p> <p>W okresie 03.01.2018 r. – 29.02.2020 r. realizowane było zadanie pn.: „Rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji sanitarnej w Zasolu Bielańskim”.</p> <p>Wartość projektu ogółem: 22.309.480,77 złotych netto.</p> <p>Wartość dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego: 12.024.751,55 złotych.</p> <p>Celem projektu jest spełnienie przez aglomerację Zasole Bielańskie wymagań wynikających z Dyrektywy Rady 91/271/EWG w zakresie wyposażenia w zbiorcze systemy zbierania ścieków, spełnienia przez oczyszczalnię standardów oczyszczania ścieków oraz zapewnienia wydajności oczyszczalni odpowiadającej ładunkowi generowanemu na obszarze aglomeracji Zasole Bielańskie.</p> <p>Wartość projektu ogółem: 18.155.645,34 złotych netto</p> <p>Wartość dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego: 8 228 129,76 złotych.</p> <p>Zakres rzeczowy projektu obejmował:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozbudowę oczyszczalni ścieków w Zasolu Bielańskim – rozbudowa istniejącej oczyszczalni typu ARBF (Q_{max} 400m³/d) na oczyszczalnię pracującą w układzie przepływowym (Q_{śr.} 1174 m³/d). budowę sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej wraz z przepompowniami ścieków o długości 6,87 km w rejonie ulic Piękna, Mostowa, Ptasznik, Wrotnowska w Zasolu Bielańskim. <p>W wyniku rozbudowy powstała oczyszczalnia pracująca w układzie przepływowym o przepustowości 1174 m³/d.</p> <p>Zwiększeniu uległa jej przepustowość (z 400 m³/dobę do 1174 m³/dobę) oraz wydajność (z 3200 RLM do 10000 RLM).</p> <p>Zadanie zrealizowane zostało z udziałem następujących funduszy:</p> <ul style="list-style-type: none"> środki pochodzące z Regionalnego Programu 	rozbudowywano oczyszczalnię ścieków w Zasolu Bielańskim

		<p>Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020, Oś Priorytetowa V „Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów”, Działanie 5.1. „Gospodarka wodno - ściekowa”, Poddziałanie 5.1.2. „Gospodarka wodno - ściekowa RIT”,</p> <ul style="list-style-type: none"> • środki pochodzące z pożyczki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, • środki pochodzące z budżetu Gminy Wilamowice. 	
--	--	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 22 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016	Stan aktualny 2020
1.	Zwodociągowanie gminy	96,9 %	100 %
2.	Skanalizowanie gminy	58%	63,4%
3.	Długość kanalizacyjnej	171,4 km	197,0 km
4.	Liczba przyłączy wodociągowych	3531 szt.	3744 szt.
5.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	196 km	199,0 km

Źródło: na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

GUS- Główny Urząd Statystyczny

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia na terenie gminy Wilamowice prowadzone jest przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach. Woda zasilająca gminę pochodzi z czterech własnych ujęć zlokalizowanych w Dankowicach przy ul. Mickiewicza oraz przy ul. Aleja Młyńska. Ujęcia te działają w oparciu o pompy głębinowe Hydro-Vacum. Pompy pracują naprzemiennie i tłoczą wodę do stacji uzdatniania, gdzie w procesie uzdatniania usuwane są związki żelaza i manganu. Następnie woda jest chlorowana i podawana do sieci.

Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa na terenie gminy Wilamowice, wg stanu na rok 2020 posiada długość 199,012 km, a liczba przyłączy wynosi 3744. W 2020 roku 13 104 mieszkańców objętych było siecią wodociągową. Stopień zwodociągowania gminy wg stanu na koniec roku 2020 wynosi 100%. Zużycie wody na terenie gminy Wilamowice w latach 2018-2020 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23 Zużycie wody na terenie gminy Wilamowice w latach 2018-2020

Lp.	Dostawca	2018	2019	2020
1.	MZWiK Kęty	43 821	44 387	45 415
2.	GPW Katowice	274 162	275 966	274 148
3.	AQUA Bielsko-Biała	17 689	18 032	19 600
4.	Kombest Bestwina	135	93	117
5.	SUW Dankowice (ZWIK)	233 301	236 318	256 131
RAZEM		294 946	574 796	595 411

źródło: dane uzyskane z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach (pismo z dnia 14.04.2021 r. L.dz.0564/ZW/2021)

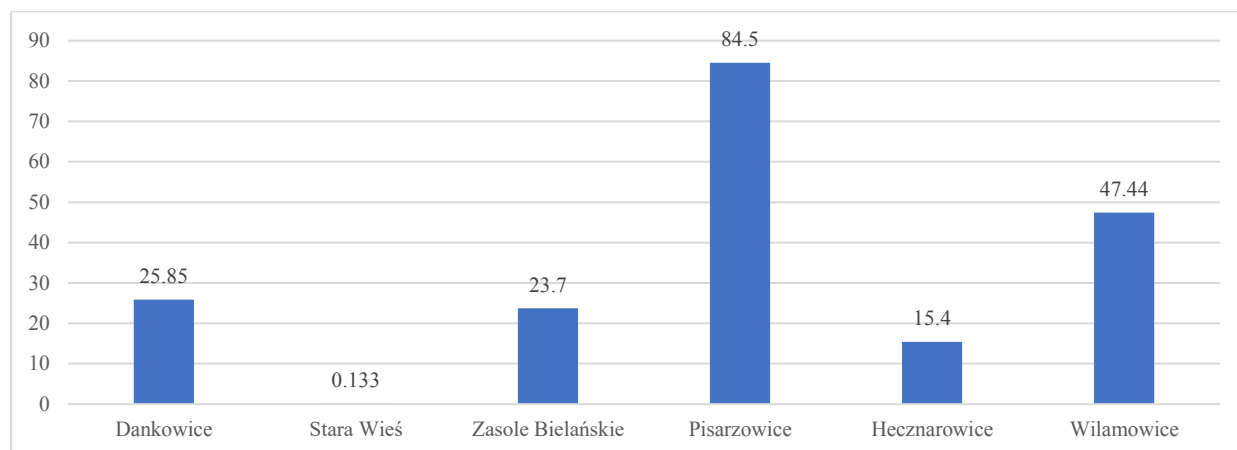
Jakość wody przeznaczonej do spożycia na terenie gminy Wilamowice

Nadzór nad jakością wody w gminie sprawuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny. Przed dostarczeniem odbiorcom woda musi spełniać warunki Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, które określa m.in. dopuszczalne stężenia parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych oraz metodykę badań jakości wody. Zakład Wodociągów i Kanalizacji w ramach kontroli wewnętrznej cyklicznie przeprowadza takie badania. Spółka prowadzi stały monitoring jakości

wody. Na podstawie analiz można stwierdzić, że woda dostarczana mieszkańcom spełnia wszystkie wymogi sanitarne, nie zawiera chorobotwórczych bakterii.

4.5.1.2. Odbiór ścieków

Zgodnie z danymi Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach, stopień skanalizowania gminy Wilamowice stanowi 63,4%. Liczba przyłączy kanalizacyjnych na terenie gminy wynosi 3 184, a szacunkowa liczba mieszkańców objętych siecią kanalizacji sanitarnej wynosi 11 144. W ciągu lat 2018-2020 długość sieci wzrosła o ponad 16 km.

Rysunek 16 Długość sieci kanalizacyjnej w poszczególnych sołectwach gminy Wilamowice

opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach (pismo z dnia 14.04.2021 r. L.dz.0564/ZW/2021)

Aktualnie na terenie gminy Wilamowice funkcjonują 3 komunalne oczyszczalnie ścieków:

- **Oczyszczalnia ścieków w Dankowicach:**

- przepustowość oczyszczalni: 300 m³/d,
- wydajność oczyszczalni [RLM]: 2 350,
- ścieki dopływające siecią kanalizacyjną: 201,1 m³/d,
- odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest potok Dankówka (bezpośrednio) Wisła – pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków komunalnych do środowiska – Decyzja Starosty Bielskiego z dnia 27.12.2017 r. znak WS.6341.2.164.2017.KM z terminem ważności do dnia 27.12.2027 r.

Technologia oczyszczania ścieków na oczyszczalni ścieków w Dankowicach oparta jest na metodzie niskoobciążonego osadu czynnego z symultaniczną stabilizacją tlenową osadu nadmiernego, z równoczesnym usuwaniem związków biogenych metodą chemiczną (fosfor) i biologiczną (azot). Proces oczyszczania przebiega sekwencyjnie w zblokowanej oczyszczalni składającej się z 4-ch zbiorników żelbetowych tworzących jeden ciąg technologiczny.

Ciąg technologiczny oczyszczalni ścieków w Dankowicach:

- pompownia ścieków – do pompowni trafiają ścieki dopływające grawitacyjnie na oczyszczalnię systemem kanalizacji sanitarnej, ścieki technologiczne oraz ścieki dowożone taborem asenizacyjnym,
- budynek techniczny – obiekt, w którym zlokalizowany jest węzeł oczyszczania mechanicznego – sito obrotowe ROTO-SIEVE. Na sicie zostają oddzielone zanieczyszczenia typu – skratki, piasek, tłuszcze,
- Automatyczny Reaktor Biologiczny FLYGT - Reaktor składa się z czterech następujących jednostek: zbiornik buforowy, komora biologiczna, komora chemiczna (wtórnej sedymentacji), zbiornik magazynowy osadu (zagęszczacz osadu). W komorach reaktora pracujących sekwencyjnie prowadzone są następujące procesy fizyko – chemiczne i biologiczne mające na celu oczyszczenie ścieków:
 - uśrednienie składu i retencjonowanie ścieków,
 - pełne biologiczne oczyszczanie ścieków metodą niskoobciążonego osadu czynnego, usuwanie związków węgla organicznego, nityfikacja, denityfikacja, częściowa stabilizacja tlenowa osadów,
 - sedymentacja wstępna – wstępne klarowanie ścieków oczyszczonych biologicznie; dekantacja wstępna – odprowadzanie sklarowanych ścieków oczyszczonych; mieszanie oczyszczonych biologicznie ścieków z koagulantem,
 - flokulacja i koagulacja ścieków oczyszczonych biologicznie, defosfatacja chemiczna, sedymentacja końcowa – końcowe klarowanie ścieków,

- dekantacja końcowa – odprowadzanie sklarowanych ścieków oczyszczonych; zagęszczanie i magazynowanie osadów – osady (nadmierny biologiczny i pokoagulacyjny chemiczny) są okresowo odprowadzane z komór i magazynowane (zagęszczane grawitacyjnie) w zbiorniku magazynowym po zagęszczeniu osady są odwadniane mechanicznie w urządzeniu typu DRAIMAD,
- pomiar ilości ścieków oczyszczonych.
- komora wylotowa.

Praca reaktora biologicznego odbywa się w oparciu o sekwencyjny system działania określony odpowiednimi algorytmami opracowanymi dla poszczególnych procesów w cyklu dobowym.

- **Oczyszczalnia ścieków w Piszowicach:**

- przepustowość oczyszczalni: 2400 m³/d,
- wydajność oczyszczalni [RLM]: 19 000,
- ścieki dopływające siecią kanalizacyjną: 1060,3 m³/d,
- odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest potok Piszówka (bezpośrednio)/Sola /Wisła – pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków komunalnych do środowiska – Decyzja Starosty Bielskiego z dnia 28 września 2011 r., znak ZR.6351.2.98.2011.BZ z terminem ważności do dnia 28 września 2021 r.

Oczyszczalnia ścieków w Piszowicach jest oczyszczalnią mechaniczno – biologiczną. Przepustowość oczyszczalni ścieków w Piszowicach wynosi 2400 m³/d, natomiast wydajność 19 000 RLM.

Jej elementami są: krata piaskownika (żelbetowa, podziemna komora), pompownia ścieków surowych, 4 szt. reaktorów biologicznych SBR, wyposażone w ruszty napowietrzające oraz pompy osadu nadmiernego i mieszałki pionowe, stacja czterech dmuchaw, współpracujących z reaktorami, dwa osadniki wtórne, dwie pompownie osadu, komora pomiarowa ścieków oczyszczonych, komora tlenowej stabilizacji osadu, linia do odwadniania osadów oraz wiata służąca do przechowywania osadu do momentu jego wywozu. Wykorzystana metoda stabilizacji i higienizacji osadu na terenie oczyszczalni wapnem.

- **Oczyszczalnia ścieków Zasole Bielańskie:**

- przepustowość oczyszczalni: 1 174 m³/d,
- wydajność oczyszczalni [RLM]: 10 000,,
- średnie obciążenie oczyszczalni: 317 m³/d
- odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Sola (bezpośrednio) Wisła – pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków komunalnych do środowiska – Decyzja Starosty Bielskiego z dnia 25.11.2013 r. znak ZR.6341.2.130.2013.OA z terminem ważności do dnia 25.11.2023 r. wraz z Postanowieniem z dnia 06.12.2013 r. uzupełniającym decyzję i Postanowieniem z dnia 06.12.2013 r. prostujące oczywiste pomyłki w decyzji.

Oczyszczalnia ścieków w Zasolu Bielańskim została rozbudowana w latach 2018-2019 i jest oczyszczalnią mechaniczno – biologiczną działającą w oparciu o nityfikujący - denityfikujący osad czynny z tlenową stabilizacją osadu w układzie przepływu ciągłego.

Ciąg technologiczny oczyszczalni ścieków tworzą następujące elementy:

- punkt zlewny ścieków dowożonych z separatorem zanieczyszczeń stałych – obiekt służący do szczelnego odbioru ścieków dowożonych, umożliwiający zatrzymanie grubszych zanieczyszczeń (cząstki stałe większe niż 15 mm),
- zbiorniki uśredniające ścieków dowożonych wyposażone w układ napowietrzania i mieszania,
- krata hakowa (wstępne mechaniczne podczyszczanie ścieków) – obiekt, na którym zatrzymywane są zanieczyszczenia stałe większe niż 15 mm,
- piaskownik pionowy wraz z separatorem piasku – obiekty zapewniające usunięcie ze ścieków piasku,
- pompownia ścieków surowych – wyposażona w pompy podające ścieki wstępnie podczyszczone na obiekty docelowego mechanicznego oczyszczania ścieków oraz pompę podającą nadmiar ścieków do zbiornika retencyjnego,
- sito skratkowe – służące do docelowego oczyszczania mechanicznego ścieków, pozwalające na zatrzymanie cząstek stałych większych niż 3 mm,
- reaktor biologiczny – pracujący w oparciu o technologię niskoobciążonego tlenowo stabilizowanego osadu czynnego z równoczesnym usuwaniem związków biogennych (azotu i fosforu) metodą biologiczną w układzie przepływu ciągłego,
- stacja dmuchaw wraz z instalacją dystrybucji powietrza,

- zbiornik magazynowy osadu nadmiernego wyposażony w instalację do zagęszczania osadu oraz w instalację do napowietrzania osadu,
- stacja mechanicznego odwadniania osadu w skład, której wchodzi prasa taśmowa oraz stacja przygotowania i dozowania flokulantu,
- stacja wapnowania osadu,
- zbiornik retencyjny wód opadowych.

Poniżej przedstawiono ilość odprowadzonych ścieków z terenu gminy Wilamowice w latach 2018-2020z podziałem na oczyszczalnie.

Tabela 24 Ilość odprowadzanych ścieków w rozbiu na oczyszczalnie, w latach 2018-2020, wyrażona w m³.

Lp.	Oczyszczalnia	2018	2019	2020
1.	Pisarzowice	426 535	468 242	498 468
2.	Dankowice	92 737	115 750	148 534
3.	Zasole Bielańskie	59 418	73 408	76 548,4

źródło: dane uzyskane z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach (pismo z dnia 14.04.2021 r. L.dz.0564/ZW/2021)

Jednocześnie do oczyszczalni wywożone są ścieki w szamb z terenu gminy, w okresie 2018-2020 było to:

- w 2018 roku – 1 424,85 m³,
- w 2019 roku – 955 m³,
- w 2020 roku – 386 m³.

Ilości te w powiązaniu z ilościami ścieków dopływających do oczyszczalni wskazują, iż corocznie zwiększa się ilości odbieranych ścieków od mieszkańców (w 2018 roku 580 m³, a w 2020 roku 723 m³). Na terenie gminy Wilamowice zostały wyznaczone w drodze uchwał trzy aglomeracje. Ich charakterystyka została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 25 Aglomeracje na terenie gminy Wilamowice

Akt prawny	Obszar aglomeracji	Lokalizacja oczyszczalni ścieków	RLM
UCHWAŁA NR XXVI/183/20 RADY MIEJSKIEJ W WILAMOWICACH z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Dankowice	Obszar Aglomeracji obejmuje miejscowości w Gminie Wilamowice: Dankowice (część miejscowości) i Stara Wieś (część miejscowości)	Oczyszczalnia ścieków w Dankowicach przy ulicy Jagiellońskiej 19	2 350
UCHWAŁA NR XXVI/184/20 RADY MIEJSKIEJ W WILAMOWICACH z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Zasole Bielańskie	Obszar Aglomeracji obejmuje miejscowości w Gminie Wilamowice: Wilamowice (część miejscowości), Zasole Bielańskie (część miejscowości) i Stara Wieś (część miejscowości).	Oczyszczalnia ścieków komunalnych zlokalizowana jest w Zasolu Bielańskim, przy ulicy Wałowej 15	10 000
UCHWAŁA NR XX/174/20 RADY GMINY KOZY z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Pisarzowice	Agglomeracja zlokalizowana jest w gminach: Kozy i Wilamowice	Oczyszczalnia ścieków w Pisarzowicach przy ul. Szkolnej 3	19 000

źródło: opracowanie własne

W ramach V Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (APOŚK 2017) zrealizowane zostały inwestycje:

- dla Aglomeracji Pisarzowice:
 - budowa sieci kanalizacyjnej w Hecznarowicach w rejonie ul. Szkolnej,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Pisarzowicach ul. Osiedlowa,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Pisarzowicach i Hecznarowicach,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Hecznarowicach w rejonie ul. Odsole,

- dla Aglomeracji Dankowice:
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Dankowicach z 2 przepompowniami w rejonie ul. M.Kolbe, Dębowa, Spokojna, Graniczna,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Starej Wsi od ul. Młyńskiej (ul. Dolna, Starowiejskich, Pielgrzymów),
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej wraz z budową przepompowni ścieków w Dankowicach w rejonie ulic Podlesie, Oświęcimska, Leśna, Sosnowa,
- dla Aglomeracji Zasole Bielańskie:
 - budowa sieci kanalizacyjnej w Zasolu Bielańskim w rejonie ul. Pięknej, Mostowej, Wrotnowskiej, Ptasznik, Zachodniej,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Wilamowicach w rejonie ul. Latosińskiego,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Zasolu Bielańskim ul. Piękna,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej wraz z pompowniami ścieków, zjazdami do pompowni oraz kolektorem tłocznym na terenie Pisarzowic, Hecznarowic, Wilamowic, Zasola Bielańskiego.

Aktualnie obowiązuje szósta aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2020), w ramach której przewidziano zadania inwestycyjne dla Aglomeracji Pisarzowice.

W obszarach, gdzie brak jest możliwości technicznych przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej bądź w przypadku braku ekonomicznej opłacalności nieruchomości powinna zostać wyposażona w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach prawnych. W przypadku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy należy spełnić następujące warunki - musi być on szczelny i systematycznie opróżniany przynajmniej raz na trzy miesiące (zgodnie z Uchwałą Nr XX/140/20 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 29 kwietnia 2020 r. w sprawie: regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wilamowice (Dz. Urz. Województwa Śląskiego z 7 maja 2020 r. poz. 3755)). Na potwierdzenie tego, właściciel nieruchomości musi posiadać podpisaną umowę na opróżnianie zbiorników bezodpływowych oraz dowody uiszczania opłaty za wywóz nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości. W przypadku posiadania przydomowych oczyszczalni ścieków, należy regularnie pozbywać się osadów ściekowych, zgodnie z ww. uchwałą Rady Miejskiej w Wilamowicach, co również musi zostać odpowiednio udokumentowane.

Gmina Wilamowice na podstawie art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. W 2019 roku Gmina Wilamowice zleciła wykonanie ewidencji zbiorników bezodpływowych i szamb firmie zewnętrznej na zasadzie pozyskania ogólnodostępnych danych. Wynikiem takich działań jest informacja, iż około 1500 gospodarstw domowych (na 4500 wszystkich) nie posiada przyłącza kanalizacyjnego i nie wywozi ścieków.

Na bieżąco dane te są uzupełniane w trakcie załatwiania przez mieszkańców rutynowych spraw w Urzędzie Gminy, planowane są także wizyty domowe połączone z wypełnianiem informacji i sposobie zagospodarowania ścieków. Okresowo na terenie gminy prowadzone są także kontrole wywozu ścieków, w ostatnich latach skontrolowano 46 mieszkańców. Zleceniem pokontrolnym w wielu przypadkach była konieczność przedstawienia potwierdzenia wywozu ścieków.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku-Białej prowadził także kontrole podmiotów gospodarczych w zakresie gospodarki wodnej w tym przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi:

- w 2017 roku skontrolowano 3 podmioty - w trzech stwierdzono naruszenia,
- w 2018 roku skontrolowano 3 podmioty - w trzech stwierdzono naruszenia,
- w 2019 roku skontrolowano 1 podmiot - nie stwierdzono naruszeń obowiązujących przepisów,
- w 2020 roku skontrolowano 3 podmioty - w trzech stwierdzono naruszenia.

Zgodnie z informacjami WIOŚ zalecenia pokontrolne są realizowane a uchybienia naprawiane.¹¹

¹¹ dane WIOŚ pismo DBIN.7016.14.2020.KDW z dnia 12 kwietnia 2021

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
3 oczyszczalnie ścieków usuwające związki biogenów wysoki stopień zaopatrzenia w wodociągi pomoc w finansowaniu przyłączy kanalizacyjnych	niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej duża liczba zbiorników bezodpływowych w porównaniu do liczby przydomowych oczyszczalni
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
pozyskiwanie środków na realizację inwestycji regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska	niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek i potoków płynących przez teren gminy Wilamowice. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach niemożliwych do skanalizowania. Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakładach produkcyjnych, również w tych małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmiany technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Ustalenia związane z ochroną wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zawarte powinny zostać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych - szósta aktualizacja – APOŚK 2020. AKPOŚK 2020 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków w okresie od 1 listopada 2019 r. do 31 grudnia 2027 r. Biorąc pod uwagę spójność dokumentów planistycznych, planowane inwestycje w ramach APOKS 2020 powinny zostać zrealizowane w perspektywie do 2027 r., to znaczy do zakończenia kolejnego cyklu opracowania planów zagospodarowania wodami. Inwestycje te obejmują:

- budowę sieci kanalizacyjnej,
- modernizację sieci kanalizacyjnej,
- likwidację oczyszczalni ścieków,
- modernizację gospodarki osadowej na oczyszczalni ścieków.

W ramach VI AKPOŚK - Budowa zbiorczych sieci kanalizacyjnych, dla aglomeracji wyznaczonych na terenie gminy Wilamowice przewidziano działanie: "Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Kozy etap X" – zakończenia inwestycji 30.06.2023 r. Gminą wiodącą w tej aglomeracji jest jednak Gmina Kozy, zatem to na władzach gminy Kozy spoczywać będzie realizacja tej inwestycji.

Ponadto, w zakresie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, należy wskazać, iż Burmistrz co 2 lata powinien dokonać przeglądu obszarów i granic aglomeracji wyznaczonych na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy Prawo wodne, z uwzględnieniem kryterium ich utworzenia, o którym mowa w art. 86 ust. 1, oraz zaistniałych zmian równoważnej liczby mieszkańców w aglomeracji i w razie potrzeby informuje radę gminy o konieczności zmiany obszarów i granic aglomeracji.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.5.

4.6. Zarządzanie zasobami geologicznymi, tereny przemysłowe

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów geologicznych.

Tabela 26 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2024“			
Cel krótkookresowy: Racjonalne i efektywne gospodarowania zasobami ze złóż			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ujęcie występowania strategicznych złóż wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gminy Wilamowice	Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. przyjął Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 13.09.2016 r., poz. 4619). Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ poprzez jego ściśle powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” stanowi kluczowy element zintegrowanego planowania strategicznego. W związku z tym, iż została opracowana już nowa „Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego 2030” Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego także zostanie zaktualizowany. W związku z tym, że bazy danych dotyczące złóż kopalin są uzupełniane okresowo, informacje o występujących na terenie gminy Wilamowice są zamieszczone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy.	okresowa aktualizacja Planów
2.	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż	Udokumentowane złoża kopalin, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (art. 72 ust. 1, pkt 2, art. 125) i Prawa geologicznego i górniczego (art. 95), uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin, w celu ich ochrony. Organy administracji geologicznej (tj. minister właściwy ds. środowiska, marszałkowie województw oraz starostowie) na etapie opiniowania ww. dokumentów planistycznych, zgodnie z kompetencją, wyrażają opinie m. in. odnośnie do uwzględnienia złóż kopalin, w tym zgodności granic ich udokumentowania. W ostatnich latach Marszałek Województwa Śląskiego jako organ administracji geologicznej na wniosek Gminy Wilamowice opiniował, projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Gminy Wilamowice w zakresie udokumentowanych złóż kopalin. Była to jedyna forma współdziałania organu administracji geologicznej.	w razie potrzeby, zgodnie z przepisami prawa
3.	Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP)	Ogólnodostępna platforma informacji o terenach przemysłowych i zdegradowanych została utworzona w 2007 roku i z tego okresu widnieją w niej najstarsze dane, kolejne aktualizacje Bazy następowały w latach 2010-2020. Aktualne dane w przytoczonej Bazie nie zawierają wpisów dotyczących terenów przemysłowych i zdegradowanych w gminie Wilamowice. Niemniej jednak zgodnie ze sprawozdaniami RRW-11 wykonywanymi przez Starostę Bielskiego na terenie gminy Wilamowice grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnie 8,76 ha, w tym zdewastowane 0,68 ha (górnictwo, w tym węgla kamiennego 8,08 ha, górnictwo rud metali oraz pozostałe 3,82 ha, inna działalność 4,26 ha.	Baza nie jest aktualizowana, nie zawiera żadnych danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 27 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2015	Stan aktualny 2020
1.	Grunty zrekultywowane w danym roku - powierzchnia	0 ha	0 ha
2.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	0 ha	8,76 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.6.1. Opis stanu obecnego

4.6.1.1. Surowce naturalne

Złoża kopalin to naturalne skupienia mineralów, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2021 poz. 234 z zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobycie złoża kopalin jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złoża jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążą na sprawcy.

W przypadku złóż nieeksploatowanych, które zostały udokumentowane złoże zabezpiecza się, jako zaplecze surowcowe. W 2020 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski pn.: „Bilans złóż zasobów kopalin w Polsce według stanu na 30 grudnia 2019 roku”.

Według „Bilansu...” na obszarze gminy Wilamowice występują:

kruszywa naturalne w złożach:

- Bielany Nowa Wieś Pole A - złoże żwirów rozpoznane szczegółowo o powierzchni 10,532 ha zlokalizowane na terenie Bielani i Nowej Wsi (gmina Kety) i częściowo na terenie gminy Wilamowice,

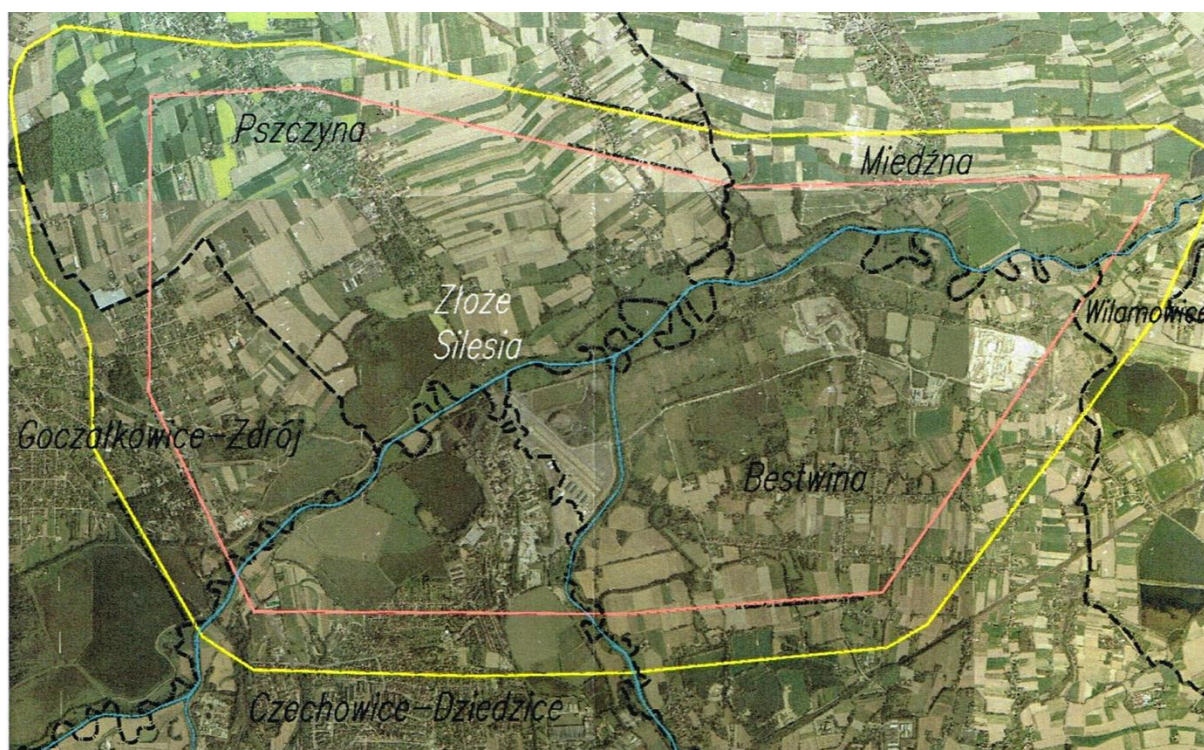
węgiel kamienny w złożach:

- Dankowice złoże rozpoznane szczegółowo o powierzchni 307 ha zlokalizowane na terenie miejscowości Dankowice (gmina Wilamowice), Kaniów (gmina Bestwina), Grzawa (gmina Miedźna), Jawiszowice (gmina Brzeszcze),
- Dankowice 1 - złoże rozpoznane szczegółowo o powierzchni 426 ha zlokalizowane na terenie miejscowości Dankowice (gmina Wilamowice), Kaniów (gmina Bestwina), Jawiszowice (gmina Brzeszcze), (toczy się aktualnie sprawa eksploatacji węgla kamiennego i metanu jako kopalin towarzyszącej sprawie w toku, aktualnie było odwołanie),
- Silesia - złoże eksploatowane przez Przedsiębiorstwo Górnicze „SILESIA” sp. z o.o. na podstawie koncesji nr 162/94 Ministra środowiska z dnia 1994-08-26, ważnej do 20 grudnia 2044 roku. Dla złoża został wyznaczony decyzją Ministra Górnictwa nr M/771/76/K obszar górniczy Czechowice II. Złoże zlokalizowane jest na terenie miejscowości gmin Bestwina, Czechowice-Dziedzice, Wilamowice, Goczałkowice-Zdrój, Miedźna i Pszczyna,

surowce ilaste ceramiki budowlanej w złożach:

- Piszowice - złoże skreślone z bilansu,
- Piszowice I – złoże, z którego eksploatacja została zaniechana o powierzchni 1,23 ha zlokalizowane na terenie miejscowości Piszowice,
- Piszowice II poziom - złoże rozpoznane szczegółowo o powierzchni 1,258 ha zlokalizowane na terenie miejscowości Piszowice,
- Wilamowice złoże, z którego eksploatacja została zaniechana o powierzchni 3,974 ha zlokalizowane na terenie miejscowości Wilamowice,
- Wilamowice - zarej. złoże skreślone z bilansu.¹²

¹² http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/zloza/zloza_szczegoly.jsf?conversationContext=2 (dostęp 22.03.2021 r.)

Rysunek 17 Powierzchnia obszaru i terenu górniczego Czechowice II obejmująca niewielki fragment zachodniej części gminy Wilamowice

Źródło: pismo PG SIESIA nr PGS/GZZ/OTG/92/2021 z dnia 2 lutego 2021

Z rysunku powyżej wynika, iż gmina Wilamowice jest objęta obszarem górniczym Czechowice II w bardzo niewielkim fragmencie, w związku z tym wpływy oddziaływań górniczych nie obejmują obszaru gminy.

W ostatnich latach nie prowadzono, aktualnie nie są prowadzone i nie są planowane żadne działania rekultywacyjne na terenie gminy.

Zgodnie z informacją Starosty Bielskiego aktualnie nie ma wydanych decyzji na rekultywację dla przedsiębiorstw prowadzących aktualnie działalność na terenie gminy Wilamowice. Natomiast została wydana decyzja dla przedsiębiorcy nie prowadzącego obecnie działalności na terenie gminy tj. Agencji Inwestycyjno-Handlowej V-PROJECT Spółki z o. o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Lubelskiej 12/14 lok. 7, na rekultywację i zagospodarowanie terenu po byłej cegielni w Wilamowicach przy ul. Józefa Piłsudskiego na terenie działek:

- obr. Wilamowice 0001: 1540/9, 1540/8, 1540/2, 1540/5,
- obr. Stara Wieś Dolna 0006: 367/4, 368/2, 369/2, 369/4, 369/3, 371/2, 375/2, 371/4, 370/1, 370/3, 370/4.¹³

Zgodnie z art. 101 d ust. 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Starosta Bielski opracował w 2020 roku wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu bielskiego. W wykazie tym nie figurują tereny zlokalizowane na terenie gminy Wilamowice.

Dla terenu województwa śląskiego istnieje Ogólnodostępna Baza terenów poprzemysłowych i zdegradowanych. Baza ta została utworzona w 2007 roku. Według Bazy na terenie gminy Wilamowice nie ma obszarów wymagających rekultywacji. Natomiast zgodnie ze sprawozdaniami RRW-11 wykonywanymi przez Starostę Bielskiego na terenie gminy Wilamowice grunty wymagające rekultywacji zajmują powierzchnię 8,76 ha, w tym zdewastowane 0,68 ha.

4.6.1.2 Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku realizowany jest projekt System Oslony Przeciwośuwiskowej (SOPO) realizowany przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1:10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego, czyli w ograniczeniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Dla terenów osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wymagane jest opracowanie szczegółowych dokumentów geologiczno – inżynierskich.

Stosownie do obowiązku wynikającego z art. 110 a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1047 z późn. zm.) Starosta prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi

¹³ pismo Starosty Bielskiego nr WS.0124.42.2021.OA z dnia 15.04.2021 r.

oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach na podstawie bazy danych SOPO (System Osłony Przeciwosuwiskowej) pod adresem: <http://mapa.osuwiska.pgi.gov.pl>

Zgodnie z objaśnieniami do mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie gminy Wilamowice wyznaczono 55 osuwisk i 3 tereny zagrożone ruchami masowymi. Osuwiska w gminie Wilamowice są osuwiskami małymi, zajmującymi powierzchnię od 0,05 do 11,0 ha (Maleszyk M., Marszałek S., 2009 rok - Objasnienia do Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10000, gm. Wilamowice, powiat bielski, woj. śląskie <http://mapa.osuwiska.pgi.gov.pl> [dostęp 17.05.2021 r.]). Obecnie na żadnym osuwisku w gminie Wilamowice Starosta Bielski nie prowadzi monitoringu.

Zagrożenia związane z ruchami masowymi ziemi zostały ujęte w miejscowych planach dla sołectw Hecznarowice, Wilamowice, Pisarzowice oraz Stara Wieś wyszczególniając obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych rozumiane zgodnie z obowiązującymi przepisami z zakresu ochrony środowiska, jako: osuwiska aktywne okresowo i nieaktywne, tereny zagrożone ruchami masowymi.

W planie zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy Wilamowice obejmującego sołectwo Stara Wieś (Uchwała Nr XVII/120/20 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 29 stycznia 2020 r.) opisano szczegółowo, iż na terenach, gdzie występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych [...] ustalono:

- nakaz realizacji wyłącznie budynków wolnostojących,
- nakaz uwzględnienia w posadowieniu budynków potencjalnie skomplikowanych warunków gruntowych,
- nakaz poprzedzenia każdej inwestycji budowlanej znajdującej się na terenie zagrożonym osuwaniem się mas ziemnych rozpoznaniem i analizą aktualnych warunków geologicznych.

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak eksploatacji surowców na terenie gminy brak wpływów eksploatacji surowców	występowanie nieestetycznego pustostanu cegielni, na którą wydano decyzje rekultywacyjną występowanie terenów zdegradowanych (8,76 ha) ograniczenia dla budownictwa, potrzeba wykonania badań geologicznych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
planowana rekultywacja terenu cegielni	Możliwość uaktywnienia się osuwisk na terenach zagrożonych

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zarządzania zasobami geologicznymi

Na obszarze gminy zlokalizowanych jest 7 złóż surowców mineralnych, żadne z tych złóż nie jest obecnie eksploatowane na obszarze gminy. Nie występują wpływy eksploatacji prowadzonej w wcześniejszych latach. Niemniej jednak na terenie gminy Wilamowice występują grunty wymagające rekultywacji powierzchni 8,76 ha, w tym zdewastowane 0,68 ha (górnictwo, w tym węgla kamiennego 8,08 ha, górnictwo rud metali oraz pozostałe 3,82 ha, inna działalność 4,26 ha).

W ostatnich latach Starosta Bielski nie wydawał decyzji rekultywacyjnych dla przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie gminy, wydana jest jedna decyzja na rekultywację terenu pocegielnianego w Wilamowicach.

Zgodnie z art. 101 d ust. 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Starosta Bielski opracował w 2020 roku wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu bielskiego. W wykazie tym nie figurują tereny zlokalizowane na terenie gminy Wilamowice.

Na terenie gminy występują tereny osuwiskowe, które aktualnie nie zagrażają infrastrukturze i mieszkańcom, nie są monitorowane, niemniej jednak w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Stara Wieś widnieją zapisy dotyczące szczegółowych wymagań w przypadku planowanej budowy na tych terenach. Przed rozpoczęciem budowy należy przeprowadzić badania geologiczne celem sprawdzenia czy budynek nie wymaga dodatkowej ochrony przeciwosuwiskowej.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.6.

4.7. Gleby i tereny rolnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gleb.

Tabela 28 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2024			
Cel krótkookresowy: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową w tym przeznaczania gruntów na cele inne niż rolne	<p>W ramach procedury opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilamowice sołectw Dankowice (2019 rok) i Stara Wieś (2020 rok) przeprowadzono wyłożenie do publicznej wiadomości w czasie, którego mieszkańcy wnosili o przekształcanie terenów rolnych na budowlane. Odpowiedzi Gminy Wilamowice były jednoznaczne: „brak możliwości poszerzenia terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z uwagi na naruszenie ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wilamowice, w którym nieruchomości przeznaczona została częściowo na tereny rolne.”</p> <p>Powiat Bielski wydaje decyzje dotyczące wyłączeń z użytkowania rolniczego. W okresie 2018-2020 Starosta Bielski wydał decyzję na wyłączenie z użytkowania rolniczego dla 5,44 ha. Nie jest to jednoznaczne w wyłączeniu faktycznym. Jednocześnie IV klasa użytków glebowych nie wymaga wyłączenia, a ma to znaczenie dla zmniejszenia się powierzchni użytkowanej rolniczo.</p>	Zapisami miejscowych PZP prowadzona jest ochrona przed przekwalifikowaniem gruntów na cele inne niż rolne
2.	Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju	<p>Promocją rolnictwa ekologicznego zajmują się instytucje takie jak Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej czy Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział w Częstochowie.</p> <p>Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej rolnicy z terenu gminy Wilamowice na bieżąco uczestniczą w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkoleniach, • spotkaniach dotyczących głównie aktualnych naborów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz integrowanej ochrony roślin uprawnych przed chorobami i szkodnikami, planów azotanowych, środków ochrony roślin, • działań rolnośrodowiskowych w zakresie: cennych siedlisk poza obszarami Natura 2000 wariant 5.4 Półnaturalne łąki wilgotne na obszarze Zachowania sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych, cennych siedlisk poza obszarami Natura 2000 wariant 5.5 Półnaturalne łąki świeże. <p>Na bieżąco również udzielane są rolnikom wszelkiego rodzaju porady i konsultacje.</p> <p>Niezależnie od tych działań okresowo w lokalnej prasie „Wilamowice i Okolice” zamieszczane są informacje dla rolników zajmujących się gospodarką rybacką, pszczelarzy a także sadowników i hodowców drobiu i innych zwierząt gospodarskich.</p> <p>Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział w Częstochowie prowadzi działania polegające na realizacji programów rolno-środowiskowo-klimatycznych w poszczególnych pakietach i wariantach. W latach 2018-2020 na terenie Gminy Wilamowice zrealizowano płatności w zakresie: rolnictwa zrównoważonego Wariant 1.1 na powierzchni około 57 ha każdego roku. Płatnością objęto corocznie po dwa wnioski wypłacając 22-28 tys. złotych.¹⁴</p>	Promocja prowadzona jest poprzez działania Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Wilamowice

Zadania dotyczące terenów zdegradowanych w poprzednim Programie ochrony środowiska zostały zaklasyfikowane do ochrony gleb, natomiast w aktualnym Programie zostaną zapisane w części dotyczącej geologii, górnictwa. Natomiast zadanie dotyczące gleb w tym użytkowanie rolnicze gminy Wilamowice zostaną zapisane w części dotyczącej ochrony gleb.

¹⁴ dane ARIMR pismo nr StIP12.0163.21.2021.LZ z dnia 6.04.2021 r

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 29 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę 2015 rok)	Stan aktualny 2020 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2019)
1.	Powierzchnia gruntów rolnych (Główny Urząd Statystyczny)	3 774 ha	3752 ha
2.	Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin	19 szt.	11 szt.
3.	Czy zidentyfikowano historyczne zanieczyszczenia?	nie	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.7.1. Opis stanu obecnego

4.7.1.1. Gleby

Gleby w gminie Wilamowice cechują się dobrą jakością i dużą żyznością. O rolniczej przydatności gleb decyduje dominacja kompleksu pszennego, który zajmuje 50% powierzchni gminy, zaś 19% zajmuje kompleks zbożowo-pastewny. Występujące w gminie gleby zaliczane są do klas bonitacyjnych IIIa i IIIb, oraz IVa i IVb.

Najlepsze gleby znajdują się w północnej części gminy, użytkowane są jako grunty orne. Gleby położone w dolinach rzek charakteryzują gorsze warunki dla rolnictwa – przeznaczono je głównie na użytki zielone.

Obszar gminy Wilamowice pokryty jest głównie utworami czwartorzędowymi, na których wykształciły się:

- gleby bielcowe i pseudobielcowe,
- gleby brunatne wylugowane,
- gleby brunatne deluwialne (namyte),
- mady brunatne,
- mady glejowe

Gleby pseudobielcowe rozwinęły się na spłaszczeniach wierzchowinowych i stokach o małym nachyleniu (6°) z lessowatych utworów pyłowych. Największą powierzchnię zajmują w Wilamowicach, Pisarzowicach i Starej Wsi, mniejszy udział mają zaś w Heczarnowicach i Zasolu Bielańskim. Stanowią dominujący typ gleby w gminie (ok. 78% gruntów ornych).

Gleby brunatne rozwinęły się na podłożu utworów pyłowych w środowisku lasów mieszanych i liściastych. Występują płaskimi lub wąskimi pasami w Dankowicach i Zasolu Bielańskim. W okolicach Wilamowic są płytkie, często zalesione. W skali całej gminy stanowią 11% gruntów ornych.

Mady powstały w wyniku akumulacji materiału nanoszonego przez rzeki w obrębie teras zalewowych. W dolinie Wisły i dolnym odcinku doliny Dankówki występują mady terenów równinnych. W ich skład wchodzi gliny lekkie i pyły oraz piaski i żwiry. Dolinę Soly, Pisarzówki i górną część doliny Dankówki wyścielają mady terenów podgórskich, nieco lżejsze od nizinnych, czasem szkieletowe z otoczkami skał fliszowych. Wartość użytkowa mad jest zróżnicowana. Na terenach podmokłych, szczególnie w Kotlinie Oświęcimskiej w sąsiedztwie koryt Wisły, Soly i Dankówki oraz w lokalnych zagłębieniach terenowych występują enklawy gleb hydrogenicznych i semihydrogenicznych, w których zachodzą procesy glejowe.

4.7.1.2. Struktura użytkowania terenu

Gmina Wilamowice zajmuje powierzchnię 57,34 km². Aktualnie brakuje nowych danych dotyczących użytkowania terenu gmin. W 2020 roku przeprowadzony został nowy Spis Rolny, niemniej jednak wyniki planowane są do publikacji w połowie 2021 roku. Na potrzeby niniejszego Programu wykorzystane zostały dostępne dane z 2014 roku.

Porównując dane do danych z lat 2010-2014 można stwierdzić, iż:

- zmniejszyła się powierzchnia terenów użytkowanych rolniczo (w 2012 roku było 4 607 ha, czyli 80,35% powierzchni gminy, a w 2014 roku 4 582 ha, to jest 79,91 %),
- zmniejszyła się powierzchnia gruntów ornych (w 2014 roku było 3 630 ha, czyli 63,31% powierzchni gminy, a w 2014 roku 3593 ha, to jest 62,66 %),
- zwiększyła się powierzchnia terenów zabudowanych i zurbanizowanych (w 2014 roku było 562 ha, czyli 9,47% powierzchni gminy, a w 2014 roku 562 ha, to jest 9,8 %).

Oznacza to, że nieznacznie zwiększyła się powierzchnia terenów zurbanizowanych i zabudowanych, kosztem terenów użytków rolnych i gruntów ornych.

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w sprawozdaniach RRW-11 dla terenie gminy Wilamowice Starosta Bielski wydał decyzję o wyłączeniach z produkcji rolniczej terenów o powierzchni:

- w 2018 roku – 1,38 ha,
- w 2019 roku – 1,20 ha,
- w 2020 roku – 2,86 ha.

Dodatkowo klasa IV użytków rolnych nie wymaga wyłączenia na cele nierolnicze, w związku z tym powierzchnia terenów wyłączanych z użytkowania rolniczego może być większa.

4.7.1.3. Rolnictwo

Według danych ze Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie Gminy Wilamowice zarejestrowanych było 1 746 gospodarstw rolnych. Natomiast według aktualnych danych zamieszczonych w rejestrze producentów rolnych prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny wynika, iż na koniec 2020 roku aktywnych producentów rolnych jest 359. Zgodnie z danymi zawartymi w Raporcie o stanie Powiatu Bielskiego w 2019 roku analiza danych ewidencji gruntów i budynków wskazuje, że na terenie powiatu przeważają działki o średniej wielkości. Tylko w gminach Bestwina, Jasienica i Wilamowice powierzchnia przeciętnej działki waha się pomiędzy 23 a 31 arów.

Zgodnie z danymi Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie gminy hodowano 194 sztuki bydła i 4819 sztuk trzody chlewnej, natomiast zgodnie z informacjami udostępnionymi przez Departament Ewidencji Producentów i Rejestracji Zwierząt Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o ilości hodowanych na terenie gminy Wilamowice zwierząt na koniec 2020 roku według zgłoszeń składanych w biurach powiatowych przez posiadaczy zwierząt na terenie gminy hodowanych było:

- 193 sztuk bydła,
- 141 sztuk kóz, a w 2010 roku nie hodowano kóz,
- 1789 sztuk trzody chlewnej.

Dane zamieszczone powyżej wskazują, iż produkcja trzody chlewnej znacząco się zmniejszyła, natomiast ilość bydła nie zmieniła się, a wzrosła ilość hodowanych kóz.

Gmina Wilamowice należy do stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina, która prowadzi szereg szkoleń, w szczególności związanych z pozyskiwaniem środków unijnych. Jednocześnie stowarzyszenie pozyskuje środki zewnętrzne na potrzeby realizacji projektów nakierowanych na modernizację, innowacyjność, rozwój kompetencji oraz wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką, a także działania na rzecz ochrony środowiska w zakresie poprawy wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy.

Gmina Wilamowice wspiera działalność licznych na naszym terenie pszczelarzy. W ramach tych działań Gmina dofinansowuje zakup lekarstw, sprzętu pszczelarskiego, środków do dezynfekcji ramek i uli, matek pszczelich oraz drzew miododajnych. W roku 2020 zakupiono:

- 85 szt. drzew i krzewów miododajnych oraz 1 kolekcja nasion i owoców dzikich roślin,
- 50 szt. opakowań leków do zwalczania warrozy pszczoł (Apivarol, Apifarma) oraz leków probiotycznych,
- 21 szt. matki pszczelej,
- 76 kg wosku/węzy pszczelej,
- 12 szt. opakowań preparatu do dezynfekcji (Cargosept).

Gmina przyznaje również środki dla Koła Łowieckiego "ŻBIK" w Dankowicach na zakup karmy celem dokarmiania zwierzyny dziko żyjącej (rocznie około 3 tony karmy-owies).¹⁵

Teren gminy obejmuje swoim działaniem także Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników z terenu gminy Wilamowice i sąsiednich gmin należących do powiatu bielskiego. Porady dotyczą głównie wypełniania wniosków obszarowych oraz wniosków o dofinansowania unijne. Część z tych usług realizowana jest bezpłatnie, natomiast wnioski o dofinansowanie pochodzące ze środków unijnych są płatne.

W ostatnich latach zorganizowano:

- akcje informacyjne dotyczące harmonogramu prac ogrodowych,
- wyjazdy seminaryjne dla rolników,
- szkolenia dotyczące:

¹⁵ Raport o stanie gminy Wilamowice za 2019 rok

- zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych / Dyrektywy azotanowej oraz planów nawożenia,
- nowych technologii w nawożeniu, produktów biostymulujących zwiększających plonowanie roślin,
- przepisów dotyczących właściwego stosowania środków ochrony roślin w gospodarstwach rolnych,
- aktualnych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 / modernizację, młody rolnik, działalność pozarolniczą, rachunkowość rolna i inne,
- nowego prawa Unii Europejskiej w zakresie zdrowia roślin oraz zagrożenia fitosanitarnego upraw rolnych,
- zmian w przepisach KRUS, BHP w rolnictwie,
- zmian w przepisach KRUS,
- BHP w rolnictwie,
- szkolenia uzupełniające dla osób stosujących środki ochrony roślin sprzętem naziemnym.

W ramach programów rolno-środowiskowych Departament Płatności Bezpośrednich ARiMR zrealizował w latach 2018-2020 dla terenu gminy Wilamowice płatności w zakresie: Wariantu 1.1-Rolnictwo zrównoważone. W okresie 2018-2020 zostało złożonych 6 wniosków od rolników o płatności dotyczące sumarycznej powierzchni 170,45 ha terenów rolniczych, rolnicy otrzymali płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne w wysokości 77 982,28 złotych.¹⁶

Obszar gminy Wilamowice obejmuje swoim zasięgiem działania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, który corocznie prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów nie-kwarantannowych i kwarantannowych. W latach 2018 - 2020 WIORIN na terenie gminy przeprowadził:

- 46 kontroli materiału siewnego - nie stwierdzono nieprawidłowości,
- 18 kontroli punktów obrotu środkami ochrony roślin - nie stwierdzono nieprawidłowości,
- 58 kontroli stosowania środków ochrony roślin - nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ramach przeprowadzonych działań kontrolnych pobrano próbki badanych roślin na okoliczność pozostałości środków ochrony roślin. W 2018 roku pobrano próbki czosnku i pszenicy ozimej, w 2019 roku truskawek i borówek, a w 2020 roku ziemniaka i rzepaku. W żadnej z próbek nie stwierdzono pozostałości po środkach ochrony roślin.

W okresie 2018-2020 wykonano także obserwacje pod kątem występowania organizmów kwarantannowych i niekwarantannowych. W przypadku gatunków kwarantannowych przeprowadzono 6 kontroli wykrywając w jednym przypadku *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* (bakterię pierścieniową ziemniaka). Natomiast podczas 151 kontroli wykryto kilkanaście różnych patogenów takich jak:

- na pszenicy ozimej mączniak prawdziwy, septoriozę plew, mszyca zbożowa, zgorzel podstawy łodyg, fuzarioza kłosów,
- na rzepaku ozimym chowacz brukwiacek, chowacz czterozębny, słodyszek rzepakowy, sucha zgnilizna kapustnych, przyszczaek kapustnik,
- na truskawkach szara pleśń truskawki,
- na ziemniaku stonka ziemniaczana, zaraza ziemniaka,
- na kukurydzy ploniarka zbożówka, omacnica prosowianka, fuzarioza kolb.

Wyniki badań i obserwacji wskazują, że uprawy na terenie gminy wymagają dalszych kontroli celem zmniejszenia lub wyeliminowania takich przypadków.¹⁷

4.7.1.4. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są także ogólnie w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

W obszarze gminy Wilamowice nie są prowadzone badania, w związku z czym brak jest informacji na temat jakości gleb. Najbliżej zlokalizowane punkty znajdują się na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój oraz na terenie Bielska-Białej.

Od 2015 roku działa program "Grunt to wiedza", jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze, w tym na kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu, jednocześnie rolnicy we własnym zakresie zlecają głównie pod kątem ustalania dawek nawożenia badania gleb na pH i zawartość składników mineralnych.

¹⁶ pismo ARiMR nr StP12.0163.21.2021.LZ z dnia 6 kwietnia 2021 roku

¹⁷ Pismo nr OBB.1331.3.2021 WIORIN w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, z dnia 29 marca 2021 udostępnione drogą elektroniczną.

Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Gliwiczach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia. Według danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gliwiczach w latach 2018-2020 na terenie gminy Wilamowice przebadano grunty orne i użytki zielone w 22 gospodarstwach na łącznej powierzchni 163,57 ha. Na tę okoliczność pobrano 154 próbki glebowe.

Wyniki badań określiły kategorię agronomiczną badanych gleb, były to gleby w 94% ciężkie.

Wyniki badań na kwasowość wykazały, iż:

- 18% badanych gleb ma odczyn bardzo kwaśny,
- 49% badanych gleb ma odczyn kwaśny,
- 25% badanych gleb ma odczyn lekko kwaśny,
- 7% badanych gleb ma odczyn obojętny,
- 1% to gleby o odczynie zasadowym.

Wynikiem czego określono potrzeby wapnowania jako:

- konieczne – 66%,
- potrzebne – 13%,
- wskazane – 10%,
- ograniczone – 6%.
- zbędne – 5%.¹⁸

Konsekwencją zakwaszenia gleb jest także większa absorpcja metali ciężkich. W ramach badań gleb określono także zasobność gleb w fosfor, potas i magnez. Fosfor poprawia uкорzenianie się roślin i aktywność biologiczną gleby, powodując lepsze wykorzystanie innych składników.¹⁹ Badane gleby wykazały w 55% niską i bardzo niską zawartość fosforu.

Jedną z kluczowych funkcji potasu jest jego odpowiedzialność za gospodarkę wodną rośliny.²⁰ Badania na terenie gminy wskazywały na bardzo niską i niską zawartość potasu (34% próbek), Wynikiem czego częściej roślin ma upośledzony mechanizm obronny przez niedobór wody oraz zwiększoną wrażliwość na przymrozki. Natomiast 48% próbek wykazywało średnią zawartość potasu.

Magnez pobudza rozwój systemu korzeniowego i aktywuje procesy odpowiedzialne za pobieranie składników mineralnych z gleby. Ponadto, jego zawartość wpływa w istotny sposób na kondycję, odporność i rozwój roślin.²¹ Badane gleby miały w 66% średnią i niską zawartość magnezu.

Niezbędnym działaniem z punktu rolniczego jest informowanie rolników o potrzebach wapnowania gleb oraz promowanie badań gleb na poziom pH.

Natomiast z punktu zawartości metali ciężkich w glebach, których główną przyczyną jest zanieczyszczenie powietrza ważnym działaniem (które realizowane już jest od wielu lat na terenie gminy) jest promowanie i dotowanie wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych.

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak uchybień w obrocie i stosowaniu środków ochrony roślin ograniczenie przekwalifikowania terenów rolniczych na budowlane	kwaśne gleby to 92% badanych próbek średnia i niska zawartość magnezu brak odgórnych badań gleb zmniejszanie się znaczenia rolnictwa małe zainteresowanie płatnościami rol-środ-klim
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
nowy spis Rolny w 2020 roku da obraz stanu rolnictwa gminy możliwość korzystania z porad ODR i ARIMR	zwiększenie ilości pojazdów na drogach a co za tym idzie zwiększający się poziom metali ciężkich w glebach

¹⁸ Zestawienie odczynu i zasobności gleb w makroelementy, na terenie Gminy Wilamowice, badania wykonane w okresie 2018-2020, Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwiczach, 2021

¹⁹ <https://nawozy.eu/grunt-to-wiedza/baza-wiedzy-gtw/odczyn-ph/zawartosc-przyswajalnego-magnezu-i-ph-gleb.html> (dostęp 10.04.2020)

²¹ <https://nawozy.eu/grunt-to-wiedza/baza-wiedzy-gtw/odczyn-ph/zawartosc-przyswajalnego-magnezu-i-ph-gleb.html> (dostęp 10.04.2020)
²¹ artykuł ze strony: Niedobór magnezu u roślin – sprawdź nawozy magnezowe | POLIFOSKA (<https://polifoska.pl/porady/177>) (dostęp 6.05.2020)

działanie instytucji wspomagających rolników	
możliwość korzystania z dopłat rolno-środowiskowo-klimatycznych	

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony gleb i terenów rolniczych

Użytki rolne na terenie gminy stanowią dużą część gminy, w związku z tym gmina ogranicza powierzchnię przekwalifikowania terenów z rolnych na mieszkaniowe zapisami miejscowych Planów zagospodarowania Przestrzennego. Zmiany te wpisano w miejscowe plany zgodnie z zasadami ustalonymi w Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Wilamowice. W trakcie konsultacji społecznych nie było już dalszych możliwości zmiany. Dzięki takim działaniom Gmina dąży do ograniczania wykorzystania dobrej jakości gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi oraz do dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału i warunków glebowych.

Aktualne dane rolnicze ze Spisu Rolnego 2020 dostępne będą w 2021 roku, w związku z tym na potrzeby niniejszego opracowania posilkowano się danymi powiatowymi oraz starymi z 2014 roku. Z danych powiatowych wynika, iż wielkość gospodarstw na terenie gminy Wilamowice jest największa w skali powiatu około 23-31 ha (na terenie gminy Jasienica, Wilamowice i Bestwina) niemniej jednak powierzchnia użytkowania rolniczo, a także ilości rolników gospodarujących ziemią, a także pogłowie hodowanych zwierząt zmniejszyło się na korzyść terenów zurbanizowanych. Dane to będzie można potwierdzić po uzyskaniu danych ze Spisu Rolnego 2020.

Na terenie gminy prowadzone są przez Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach kontrole pH i zawartości fosforu, potasu i magnezu w glebach na indywidualne zlecenia rolników, a w ramach zadań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa kontrole obrotu i stosowania środków ochrony roślin, materiału siewnego, a także organizmów kwarantannowych i nie kwarantannowych. Działania te będą w kolejnych latach prowadzone zgodnie z potrzebami i założonymi harmonogramami kontroli.

Zadania te finansowane będą ze środków własnych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Cennym działaniem, przyczyniającym się do zwiększenia świadomości ekologicznej i rolniczej, jest organizacja spotkań informacyjnych, konkursów, szkoleń i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników, pszczelarzy, hodowców ryb oraz mieszkańców zainteresowanych produkcją rolną. Działania przy współudziale z powiatem przeprowadzane przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina, Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowane z ich własnych i pozyskiwanych środków finansowych.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.7.

4.8. Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami.

Tabela 30 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2024” Cel krótkookresowy: Racjonalna gospodarka odpadami			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Aktualizacja inwentaryzacji i Programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gmina Wilamowice posiada "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Wilamowice", który został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Wilamowicach nr VII/63/11 z dnia 29 kwietnia 2011 roku. Corocznie aktualizowana jest Baza Azbestowa w oparciu o dane pochodzące z akcji usuwania wyrobów zawierających azbest. W ostatnich latach nie wykonywano aktualizacji inwentaryzacji ani Programu.	inwentaryzacja i Program usuwania azbestu z 2010 roku
2.	Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Na terenie gminy nie powstają tak dzikie wysypiska, nie mniej jednak wzdłuż dróg, na terenach leśnych oraz w rowach i zagajnikach pojawiają się okresowo śmieci zarówno luzem jak o w workach. Rocznie z terenów gminnych usuwanych jest około 80-100 m ³ odpadów. Odpady te prawdopodobnie przywożone są spoza terenu gminy, gdyż w zasadach funkcjonowania systemu mieszkańcy nie mają ograniczeń w ilości przywożonych odpadów na Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).	na terenie gminy nie ma dzikich wysypisk

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 31 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016	Stan aktualny 2020
1.	Masa odebranych odpadów komunalnych - ogółem [Mg] (od nieruchomości zamieszkałych i PSZOK)	4.301,120 389,038	4541,1600 585,040
2.	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie bezpośrednio z nieruchomości	3 069,56	2 693,20
3.	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest (baza azbestowa) [Mg]	2016 - 89,36 SUMA 1 115 Mg	2020 - 78,770 SUMA 1 499 Mg
4.	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	23%	38%
5.	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne [%]	-	68%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Wilamowice źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,

- obszary ogrodów, parków, cmentarzy, targowiska,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych.

Należy do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców,
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania.

Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami, rocznych analiz gospodarki odpadami za lata 2018-2020 oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (uchwała Nr 586/180/V/2017 z dnia 21.03.2017 r. Zarządu Województwa Śląskiego). Celem obowiązującego Planu jest określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym planem gospodarki odpadami 2022 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Dokument jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa i przedstawia podział województwa na regiony gospodarowania odpadami. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów,
- osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych,
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych, m. in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Jednocześnie zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego Uchwałą nr XXXIV/510/17 z dnia 27 marca 2017 roku w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016-2022” określił: jeden region gospodarki odpadami komunalnymi (Region Małopolski). Województwo Małopolskie wraz z gminami Wilamowice i Miedźna zaklasyfikowano do Regionu Małopolskiego.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmieniła system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja zlikwidowała tę regionalizację.

Nadal jednak będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi, odebranymi od właścicieli nieruchomości, odpady takie będą mogły być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

Na terenie gminy nie ma czynnego składowiska. W związku z tym wszystkie odpady zebrane i odebrane z terenu gminy zagospodarowywane są poza terenem gminy.

Odpady komunalne zmieszane w 2020 roku przekazano do Agencji Komunalnej Sp. z o.o. Zakładu Gospodarki Odpadami w Brzeszczach, MPGK Sp. z o.o. oraz do Zakładu Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów w Zabrze.

Odpady kuchenne ulegające biodegradacji zostały przekazane do Instalacji Sanit-Trans Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach przy ulicy Prusa oraz do Zakładu Gospodarki Odpadami w Brzeszczach.

Odpady ulegające biodegradacji zostały przekazane do Agencji Komunalnej Sp. z o.o. Zakładu Gospodarki Odpadami w Brzeszczach.

Pozostałości z sortowania odpadów przeznaczone do składowania zostały przekazane do Agencji Komunalnej Sp. z o.o. Zakładu Gospodarki Odpadami w Brzeszczach, IT.O. Ś Sp. z o.o. w Lipiu Śląskim, PKW GÓRNA Odra Sp. z o.o. w Tworowie oraz Cofinco Poland Sp. z o.o. w Jastrzębiu – Zdroju.

Odpady ulegające biodegradacji zebrane w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ulicy Spółdzielczej 2 w Wilamowicach przekazano do Agencji Komunalnej Sp. z o.o. Zakładu Gospodarki Odpadami w Brzeszczach oraz BEST-EKO Sp. z o.o. w Rybniku.

Opakowania z tworzyw sztucznych zagospodarowano w RSW System Sp. z o.o. w Wojkowicach oraz Sanit-Trans Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach przy ulicy Prusa.

Opakowania ze szkła zagospodarowano w Sanit-Trans Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach przy ulicy Komorowickiej.

Gruz ceglany zagospodarowano w Agencji Komunalnej Sp. z o.o. Zakładzie Gospodarki Odpadami w Brzeszczach.

Odbiorem i zagospodarowaniem odpadów z terenu gminy Wilamowice w 2020 roku zgodnie z wynikiem procedury przetargowej zajmowało się Konsorcjum firm:

- Sanit-Trans Sp. z o.o. z siedzibą Międzyrzecze Górne 383, 43-392 Międzyrzecze Górne - Lider Konsorcjum,
- SUEZ Południe Sp. z o.o. z siedzibą ul. Dębowa 26/28, 42-200 Częstochowa – Uczestnik Konsorcjum.

Na terenie gminy Wilamowice zlokalizowany jest jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wilamowicach przy ulicy Sinkiewicza 2, czynny w środę w godzinach 10-18 oraz w sobotę w godzinach 10-15.

Usługę polegającą na utworzeniu i obsłudze Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych świadczyło Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Marek Sternat, ul. Pańska 39, 43-330 Stara Wieś.

Wśród przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy zezwolenie Starosty Bielskiego na:

- zbieranie lub/i przetwarzanie odpadów posiada:
 - Artur Michalski prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą: „Pozytyw” Artur Michalski w Pisarzowicach przy ul. Pańskiej 30 (zbieranie odpadów),
 - Marek Sternat działający w ramach Przedsiębiorstwa Usługowo-Handlowego Sternat Marek w Wilamowicach przy ul. Spółdzielczej 2 (zbieranie i przetwarzanie odpadów),
- wytwarzanie odpadów posiada:
 - Zakład „AGA” Bogdan Śmierchalski, Marek Śmierchalski, Tadeusz Czaja Spółka Jawna, Pisarzowice 1.

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy

Odbiór odpadów komunalnych na terenie gminy odbywa się na podstawie zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. W oparciu o zapisy powyższej ustawy Rada Miejska w Wilamowicach uchwaliła akty prawa miejscowego regulujące zasady utrzymania czystości i porządku, jak i szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Aktualnie obowiązuje Regulamin przyjęty uchwałą nr XX/140/20 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 29 kwietnia 2020 roku.

Przyjęto zasadę, w której wszystkie nieruchomości zamieszkałe objęte są systemem odbioru i zagospodarowania odpadów, natomiast właściciele nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne (np. budynki użyteczności publicznej, placówki oświatowe, lokale handlowe, gastronomiczne, zakłady rzemieślnicze, usługowe, produkcyjne) oraz właściciele nieruchomości na których znajduje się domek letniskowy, lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe w ramach umowy zawartej pomiędzy właścicielem tej nieruchomości a Przedsiębiorcą wpisanym do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych prowadzonego przez Burmistrza Gminy Wilamowice.

W 2020 roku obowiązywała stawka za odpady w wysokości:

- 18,00 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość, jeżeli odpady były zbierane i odbierane w sposób selektywny,
- 36,00 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość, jeżeli odpady nie były zbierane i odbierane w sposób selektywny.

Od 1 stycznia 2021 roku opłata została podniesiona do 26,50 zł miesięcznie, jeśli prowadzona jest segregacja oraz do 53,00 zł, jeśli mieszkaniec nie prowadzi segregacji.

Celem zmniejszenia ilości odpadów biodegradowalnych Gmina od 1 stycznia 2021 roku uchwałą nr XXVI/180/20 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 25 listopada 2020 w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za

gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym wprowadziła ulgę finansową w wysokości 3 złotych dla każdego mieszkańca, który zadeklaruje kompostowanie odpadów biodegradowalnych we własnym zakresie. Stosowaną deklarację końcem 2020 roku złożyło 55% mieszkańców.

W zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi, gmina wyposaża nieruchomości w worki, służące do zbierania odpadów komunalnych. Mieszkańcy poza 8 sztukami opon i 2 m³ odpadów remontowo budowlanych na rok nie mają limitów w ilości oddawanych odpadów.

Opłaty wnoszone są przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych bez wezwania, kwartalnie do kasy Urzędu Gminy lub na konto bankowe.

Bezpośrednio od właścicieli nieruchomości zamieszkałych odbierana jest każda ilość odpadów komunalnych takich jak:

- szkło,
- tworzywa sztuczne,
- opakowania wielomateriałowe,
- metale,
- papier,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- popiół,
- odpady kuchenne,
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

Odpady zielone ulegające biodegradacji np. gałęzie, krzaki, właściciel nieruchomości może samodzielnie dostarczyć do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych zlokalizowanego w Wilamowicach przy ulicy Sienkiewicza 2, który prowadzi Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Marek Sternat, ul. Pańska 39, 43-330 Stara Wieś.

Rodzaje odpadów komunalnych przyjmowanych w PSZOK od mieszkańców pochodzących z gospodarstw domowych:

- papier,
- metale,
- tworzywa sztuczne,
- opakowania wielomateriałowe,
- szkło,
- odpady BIO, odpady zielone (za wyjątkiem właścicieli nieruchomości którzy deklarowali kompostowanie),
- odpady niebezpieczne,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki, zużyte baterie i akumulatory,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony – do 8 sztuk rocznie z nieruchomości,
- odpady budowlane i rozbiórkowe – do 2 m³ rocznie od właściciela nieruchomości,
- odpady tekstyliów i odzieży,
- popiół.

Zapisami Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Wilamowice ustalono częstotliwość odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości:

- odpady selektywnie zbierane: szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metal, papier - nie rzadziej niż raz w miesiącu,

- odpady kuchenne – (tylko od właścicieli nieruchomości, którzy nie deklarowali kompostowania) nie rzadziej niż raz w miesiącu, w tym:
 - z budynków mieszkalnych jednorodzinnych - nie rzadziej niż: raz na dwa tygodnie w okresie od kwietnia do października i raz w miesiącu w pozostałych miesiącach,
 - z budynków wielolokalowych - nie rzadziej niż: raz na tydzień w okresie od kwietnia do października i dwa razy w miesiącu w pozostałych miesiącach,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe – nie rzadziej niż raz w roku,
- popiół - w okresie od 1 października do 30 kwietnia - nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie, a w pozostałym okresie w miesiącach kwiecień, maj, lipiec, wrzesień, październik,
- pozostałe odpady komunalne - nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie.

Zużyte baterie i akumulatory, sprzęt elektryczny i elektroniczny mieszkańcy przekazują do punktów zbiórki zorganizowanych w placówkach handlowych, szkołach, przedszkolach lub mogą dostarczyć do PSZOK. Przeteterminowane leki mieszkańcy przekazują do PSZOK lub do wyznaczonych aptek na terenie gminy odbierających leki.

Częstotliwość pozbywania się zebranych odpadów komunalnych na terenach przeznaczonych do użytku publicznego nie powinna być mniejsza niż raz w tygodniu.

Właściciele nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej, właściciele nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe, lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, a także właściciele nieruchomości zabudowanych budynkiem wielolokalowym oraz nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy zobowiązani są udostępnić przedsiębiorcy pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych w dniu ich odbierania do godziny 7.00 rano poprzez wystawienie ich do granicy nieruchomości w miejsce umożliwiające swobodny do nich dojazd i dostęp.

Nieczystości ciekłe z terenu nieruchomości oraz terenów przeznaczonych do użytku publicznego, które nie mogą być odprowadzane do zewnętrznej sieci kanalizacyjnej, a odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, muszą być usuwane w sposób systematyczny, gwarantujący zabezpieczenie przed przepełnieniem zbiorników bezodpływowych oraz przedostaniem się nieczystości do środowiska. Częstotliwość usuwania nieczystości ciekłych winna być dostosowana do ilości zużywanej wody oraz pojemności zbiornika bezodpływowego. Częstotliwość usuwania nieczystości ciekłych nie powinna być mniejsza niż raz na trzy miesiące.

Na terenie gminy okresowo prowadzonych jest kilkadziesiąt kontroli instalacji spalania paliw stałych oraz w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi. Kontrole prowadzone są przez upoważnionych pracowników Urzędu Gminy w Wilamowice. Przeprowadzone działania nie wykazały naruszeń.

Corocznie Gmina zleca sprzątanie terenów publicznych wzdłuż dróg, rowów przydrożnych, zagajników i lasów. W okresie 2017-2020 nie zewidencjonowano żadnego dzikiego wysypiska, odpady były porzucane w niewielkich ilościach w workach lub luzem. W poszczególnych latach 2017-2020 z terenów publicznych zebrano:

- w 2017 roku - 5,5 m³ odpadów,
- w 2018 roku - 62,47 m³ odpadów,
- w 2019 roku - 137,95 m³ odpadów,
- w 2020 roku - 86,56 m³ odpadów.

Gospodarowanie odpadami podlega rocznemu obowiązkowi sprawozdawczości. Do 31 marca każdego roku Burmistrz Gminy Wilamowice przedkłada sprawozdanie Marszałkowi Województwa oraz Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska. Jednocześnie do końca kwietnia każdego roku opracowywana jest Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi.

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa selekcji odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Działania edukacyjne w formie informacji zamieszczanych na stronie internetowej, Facebooku oraz w formie działań na Dniach Gminy Wilamowice zwanych „Wilamowskimi Śmiergustami” realizowane są zarówno w formie konkursów, promocji gminy oraz akcji informacyjnych. Okres 2020 roku związany z ograniczeniami pandemicznymi w części ograniczył tego rodzaju działania, które po zakończeniu obostrzeń związanych ze zgromadzeniami zostaną wznowione.

Edukacja odpadowa organizowana jest także przez placówki oświatowe (w czasie pandemii w mniejszym stopniu) jak i inne instytucje takie jak Nadleśnictwo Bielsko i Andrychów, Lokalną Grupę Rybacką obejmującą swym zasięgiem gminę Wilamowice.

W okresie wiosennym poszczególne sołectwa organizują także zbiórki śmieci na terenach nadbrzeży potoków oraz terenach przyszkolnych. W poszczególnych sołectwach ustawiane są ogólnodostępne pojemniki do zbiórki plastikowych nakrętek. Zbierane są one jako zbiórka środków pomocowych dla miejscowych dzieci.

Placówki oświatowe w ramach własnych działań organizują zbiórki makulatury czy aluminium. Działania te w okresie pandemicznym zostały ograniczone, niemniej jednak po powrocie dzieci do szkół zostaną wznowione.

W ramach edukacji ekologicznej Nadleśnictwa w ostatnich latach organizowały spotkania z dziećmi i z młodzieżą w szkołach i przedszkolach, akcje sadzenia lasu, zbierania żołądźi oraz sprzątania lasu.

4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów

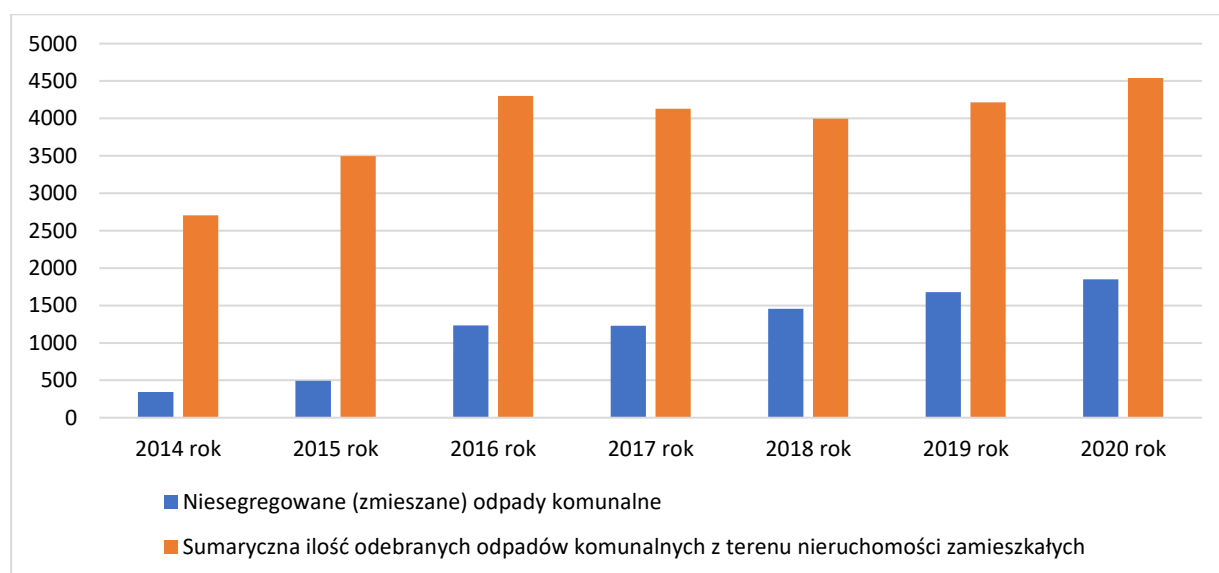
Na koniec 2020 roku w deklaracjach ujęto 16 741 mieszkańców w tym 9262 mieszkańców deklarujących kompostowanie odpadów. Liczba mieszkańców zameldowanych na koniec 2020 roku to 17 782.

Różnica w liczbie mieszkańców zameldowanych, a wykazanych w złożonych deklaracjach wynika głównie z faktu, że część osób pracuje i zamieszkuje za granicą albo studiuje i mieszka poza gminą (dla porównania na koniec 2016 roku zorganizowany wywóz odpadów obejmował 16 238 właścicieli gospodarstw domowych).

Burmistrz Gminy Wilamowice okresowo informuje mieszkańców o prowadzonych kontrolach złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowania odpadami komunalnymi pod kątem ilości osób zamieszkujących. Corocznie wysyłanych jest kilkanaście wezwań do złożenia deklaracji. Dzięki czemu system gospodarki odpadami się z roku na rok staje bardziej szczelny.

Na terenie gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów na zasadzie u źródła, a także jako wystawki w trakcie okazjonalnych zbiórek oraz zbiórka w PSZOK-u. Z terenu gminy z nieruchomości zamieszkałych w ostatnich latach odebrano i zebrano:

- w 2014 r. - 2 703,87 Mg odpadów komunalnych, z czego w formie zmieszanej 342,5 Mg,
- w 2015 r. - 3 498, 24 Mg odpadów komunalnych, z czego w formie zmieszanej 492,5 Mg,
- w 2016 r. - 4 301, 12 Mg odpadów komunalnych, z czego w formie zmieszanej 1 231,56 Mg,
- w 2017 r. - 4 127,30 Mg odpadów komunalnych, z czego w formie zmieszanej 1 227,96 Mg,
- w 2018 r. - 3 994,64 Mg odpadów komunalnych, z czego w formie zmieszanej 1 454,70 Mg,
- w 2019 r. - 4 215,604 Mg odpadów komunalnych, z czego w formie zmieszanej 1680,0 Mg,
- w 2020 r. - 4 541,16 Mg odpadów komunalnych, z czego w formie zmieszanej 1 847,96 Mg.

Rysunek 18 Ilości odebranych odpadów komunalnych od mieszkańców z terenu gminy Wilamowice

Źródło: Dane Gminy Wilamowice, 2021

Liczby powyższe pokazują, iż ilość odpadów zebranych z terenu gminy corocznie nieznacznie się zwiększa, ale jednocześnie zwiększa się ilość odpadów zmieszanych (od 2014 roku o 1500 Mg) co nie jest dobrym wskaźnikiem, gdyż wskazuje na fakt, iż mieszkańcy coraz więcej odpadów kwalifikują do zmieszanych.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2412), określa poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Poziom, który musiał zostać osiągnięty w roku 2020 wynosi PR=35%.

Jeżeli osiągnięty w roku rozliczeniowym poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania jest równy bądź mniejszy ($TR = PR$ lub $TR < PR$) niż poziom ograniczenia masy

odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wynikający z załącznika do ww. rozporządzenia, to poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji zostanie osiągnięty.

Gmina Wilamowice w 2020 roku osiągnęła poziom ograniczenia (TR) w wysokości TR =16%, zatem osiągnięty poziom spełniał wymagania rozporządzenia.

W 2021 roku wprowadzono nowe poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – na podstawie Ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz U z 2020 r. poz. 2361).

Za rok 2020 gminy są obowiązane osiągnąć następujące poziomy:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo,
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Gmina Wilamowice osiągnęła poziom recyklingu papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości 38,0%.

W 2020 roku Gmina Wilamowice osiągnęła poziom recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne 68%.

Był to ostatni rok liczenia poziomów odzysku w ten sposób, od 2021 r., poziom obliczany będzie dla wszystkich odpadów komunalnych ogółem.

4.8.1.3. Azbest

Na właściciela, zarządcy bądź użytkownika nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informację burmistrzowi gminy. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

Gmina Wilamowice od 2005 roku corocznie przeprowadza akcję usuwania wyrobów zawierających azbest.

Każdego roku podpisana jest umowa z firmą posiadającą stosowne zezwolenia odbierającą od mieszkańców materiały zawierające azbest. Po stronie mieszkańców były koszty demontażu i nowego pokrycia dachowego lub elewacyjnego, natomiast po stronie Gminy były koszty transportu i utylizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Akcje usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2005-2020 finansowane były ze środków własnych budżetu Gminy Wilamowice (oraz w okresie 2005-2009 z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska).

Od 2007 roku na podstawie zgłoszeń mieszkańców dane wpisywane są do Bazy Azbestowej.

W 2010 roku na terenie gminy przeprowadzono inwentaryzację wyrobów zawierających azbest oraz opracowano Program usuwania azbestu z terenu gminy Wilamowice. Na podstawie inwentaryzacji stwierdzono, iż na obszarze gminy zlokalizowanych było 82 166 m² wyrobów zawierających azbest co według przelicznika Bazy Azbestowej odpowiada około 903,82 Mg.

W 2019 roku administrator Bazy Azbestowej dokonał zmiany przelicznika, co spowodowało zwiększenie ilości azbestu na terenie gminy (było 11 kg/m², a dokonano zmiany na 15 kg/m²).

W okresie 2005-2020 z terenu gminy usunięto 1 499,017 Mg wyrobów zawierających azbest. Rocznie usuwanych jest około 70-100 Mg z 40-50 nieruchomości, corocznie Gmina ponosi na ten cel około 30 tys. złotych.

W oparciu o ilości usuniętego azbestu corocznie aktualizowana jest Baza Azbestowa

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy pozostało jeszcze 758,747 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej na 2 257 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2020 roku usunięto 66,41% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

W „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” założono etapy usuwania wyrobów zawierających azbest w czasookresach, tj:

- lata 2011-2012 - około 10% wszystkich wyrobów,
- lata 2013-2022 - około 40% wszystkich wyrobów,
- lata 2023-2032 - około 50% wszystkich wyrobów.

Oznacza to, że z terenu gminy Wilamowice należało usunąć do końca 2020 około 42 % odpadów zawierających azbest.

Dane powyższe wskazują, iż Gmina Wilamowice usunęła więcej odpadów zawierających azbest niż założono w „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”, co wskazuje, iż do 2032 roku możliwe jest usunięcie wszystkich wyrobów z terenu gminy.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
<p>system gospodarowania odpadami poprawnie działający</p> <p>terminowo wykonywane sprawozdania i analizy gospodarki odpadami</p> <p>brak ograniczeń w ilości oddawanych odpadów</p> <p>dobra skuteczność usuwania azbestu</p>	<p>zwiększanie się ilości zmieszanych odpadów komunalnych</p>
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
<p>stałe usprawniany system</p> <p>przewodzona okresowo edukacja ekologiczna</p>	<p>zwiększanie się ilości zmieszanych odpadów może w przyszłości przyczynić się do nieosiągnięcia poziomów odzysku</p>

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

Gmina Wilamowice prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada Regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość.

Głównymi celami do realizacji w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych na składowisko.

Analiza SWOT wskazuje zwiększanie się ilości odpadów sumarycznie zebranych z terenu gminy, niemniej jednak zwiększa się ilości odpadów zmieszanych, prowadzone są kontrole mieszkańców mające na celu uszczelnienie systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

Zasadnym jest prowadzenie dalszych działań związanych z segregacją odpadów celem zmniejszenia ilości odpadów zmieszanych na korzyść selektywnie gromadzonych.

Bardzo ważnymi zadaniami jest osiągnięcie wymaganych poziomów odzysku odpadów oraz zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwionych przez składowanie. Tą kwestię Gmina rozwiązuje poprzez finansową motywację dla mieszkańców kompostujących we własnym zakresie odpady kuchenne i zielone. 2021 rok pokaże czy te odpady nie zostaną zakwalifikowane jako zmieszane zwieszając dodatkowo ich ilość.

W zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest Gmina corocznie prowadzi akcje usuwania azbestu finansując mieszkańcom odbiór i utylizację tych wyrobów. Corocznie usuwanych jest około 80-100 Mg, co daje szansę na usunięcie wszystkich wyrobów do 2032 roku.

Ważnym elementem jest świadomość ekologiczna społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie zagospodarowania odpadów. Na terenie gminy prowadzone są corocznie różnorakie akcje edukacyjne. Są to działania okazjonalne, okresowe a także cykliczne, które już na stałe wpisały się w harmonogram imprez i wydarzeń z udziałem różnorodnych instytucji zaangażowanych w ekologię i ochronę środowiska. W 2020 roku zostały one nieco ograniczone przez pandemię, ale w kolejnych latach bez obostrzeń będą kontynuowane.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.8.

4.9. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego oraz wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych, w tym także leśnych.

Tabela 32 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cele zapisane w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2024”			
Cel krótkookresowy: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu, Zwiększenie lesistości			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Wilamowice dokonała nowych nasadzeń drzew - w 2018 roku 26 szt. drzew, w 2019 roku 111 szt. Drzew, w 2020 roku 78 szt. drzewek z gatunku lipa odmiany karlowej. Jednocześnie Gmina w wyniku realizacji różnych zadań musiała dokonać wycinki drzew, w tym w 2018 roku 165 szt., a w 2019 roku – 107 szt. w 2020 roku wykonano prace pielęgnacyjne polegające na przycięciu i usunięciu posuszu 164 szt. drzew dokonano wycinki 27 szt. drzew, przycięto lub wykarczowano 2125 m ² krzewów i zarośli rosnących wzdłuż dróg. Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej podał, że na terenie gminy Wilamowice w okresie 2017-2020 prowadzona była pielęgnacja i wycinka drzew wydłuż dróg powiatowych.	nasadzono 215 drzew, wycięto 199 sztuk drzew
2.	Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów	W ramach pielęgnacji terenów zielonych oraz parków i kapliczek w okresie analizy wykonano w 2017 roku kompleksowy remont kapliczki murowanej usytuowanej w Wilamowicach, w 2018 roku kompleksowy remont krzyża kamiennego w Hecznarowicach, w 2019 roku remont kaplicy na cmentarzu komunalnym w Hecznarowicach, a w 2020 roku budowano małą infrastrukturę rekreacyjną na terenie kompleksu sportowego w Wilamowicach oraz modernizowano tereny zielone w Starej Wsi.	odnowienie 3 kapliczek budowa małej infrastruktury rekreacyjnej utrzymanie i pielęgnacja zieleni
3.	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	W związku z nadzorem nad gospodarką leśną w lasach niepaństwowych Nadleśnictwa Andrychów przeprowadzono kontrole - w 2018 roku 2 kontrole: 1 w Dankowicach i 1 w Hecznarowicach oraz w 2019 r. - 3 kontrole dot. nielegalnego wyłączenia gruntów leśnych z produkcji w Piszczowicach.	corocznie prowadzono kontrole
4.	Dodatkowe zadania z zakresu zasobów przyrodniczych	Gmina Wilamowice do roku 2019 zleciła przeprowadzenie trzykrotnego zabiegu odkomarzania przez zwalczanie komarów środkiem owadobójczym poprzez opryskiwanie aparaturą naziemną. Miejsca w których były przeprowadzane zabiegi odkomarzania: Piszczowice: <ul style="list-style-type: none"> rowy przy ul. Sosnowej, Stawowej, Szkolnej, Nadbrzeżnej- 1,7 ha, zastoisko wodne przy ul. Sosnowej - 0,3 ha rzeka Czerwionka – 2,4 ha, rowy przy ulicy Granicznej i ulicy Pasieki – 0,8 ha Hecznarowice: <ul style="list-style-type: none"> rzeka Piszczówka – 1,6 ha, rowy przy ulicy Stawowej – 2,5 ha, rowy przy ulicy Jana Pawła II – 1 ha, rowy śródpolny od Rzeki Piszczówki do ulicy Jana Pawła II – 1,9 ha, rowy przy ul. Olchowej oraz Odsale Lasek – 0,7 ha, Stara Wieś: <ul style="list-style-type: none"> rzeka Skowronka <ul style="list-style-type: none"> - od OSP do granicy z Dankowicami – 2,3 ha, - od OSP do granicy z Wilamowicami – 1,8 ha, - od OSP do granicy z Bestwiną – 1,9 ha, rowy od Dębiny do rzeki Skowronka – 0,7 ha, rowy od ulicy Stawowej do ulicy Lipowej – 0,4 ha Dankowice: <ul style="list-style-type: none"> centrum Dankowic – 8 ha, 	przeprowadzenie odkomarzania na łącznej powierzchni 51 ha prace utrzymaniowe i pielęgnacyjne pomników przyrody inventaryzacje przyrodnicze, analizy dendrologiczne pomników przyrody

	<ul style="list-style-type: none"> rowy przy ul. Piastowskiej, Jagiellońskiej, Słowiańskiej, Nad Młynówką, Wiślanej, sadzawka, Kolbego i sadzawka – 3ha, <p>Zasole Bielańskie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ród od ulicy Wrotnowskiej do ulicy Ptasznik – 1,6 ha, ród przy ulicy Folwarkowej – 0,9 ha, ród Mertwy w stronę stawów Leżaje – 0,8 ha, ród Kozła do granicy z Wilamowicami – 1,7 ha, rzeka Wilamówka do granicy z rzeką Młynówka – 1,4 ha, rzeka Sola – 1,6 ha <p>Wilamowice:</p> <ul style="list-style-type: none"> rowy przydrożne -6 ha, rzeka Wilamówka od Wilamowic do Zasola Bielańskiego - 4 ha, teren cegielni – 2ha. <p>W 2018 r. gmina Wilamowice wykonała zabiegi pielęgnacyjne 5-ciu sztuk drzew ustanowionych pomnikiem przyrody – Aleja Lipowa nr: 128, 130, 131, 133, 145), oraz 1 buka pospolitego ustanowionego pomnikiem przyrody.</p> <p>W 2018 r. zlecono wykonanie monitoringu dendrologicznego dla wytypowanych 31 drzew, wchodzących w skład pomnika przyrody Alei Lipowej w Dankowicach oraz zlecono wykonanie opinii dendrologicznej stanu fitosanitarnego i statyki wskazanych 7 drzew pomnikowej alei lipowej oznaczonych jako nr: 126-131 i nr 133.</p> <p>W 2019 r. gmina zaktualizowała dane dotyczące drzew tworzących Aleję Lipową w Dankowicach w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> lokalizacji drzew na podkładzie mapowym, ustalenia współrzędnych geograficznych drzew, wykonania dokumentacji fotograficznej stanu drzew w formie cyfrowej, aktualizacji tabliczek numerycznych dla 60 drzew. <p>W tym samym roku zaktualizowano dane pojedynczych drzew pomnikowych tj.: buka pospolitego w Dankowicach i dębu szypułkowego w Starej Wsi. Zakres ten obejmował:</p> <ul style="list-style-type: none"> naniesienie lokalizacji drzew na podkład mapowy, ustalenie współrzędnych geograficznych drzew, montaż tabliczki „pomnik przyrody” na drzewie. <p>30 grudnia 2019 r. zniesiono jeden pomnik przyrody (buk pospolity) uchwałą nr XVI/110/19 Rady Miejskiej w Wilamowicach.</p>	
--	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 33 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych i zasobów leśnych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę 2015 rok)	Stan aktualny 2020 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2019)
1.	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem (bez obszarów Natura 2000)	0,00 ha	0,00 ha
2.	Obszary NATURA 2000*	7 590,5 ha	7 590,5 ha
3.	Pomniki przyrody	4	3
4.	Lesistość	7,59 %	7,5 %
5.	Powierzchnia lasów	447 ha	432 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.9.1. Opis stanu obecnego

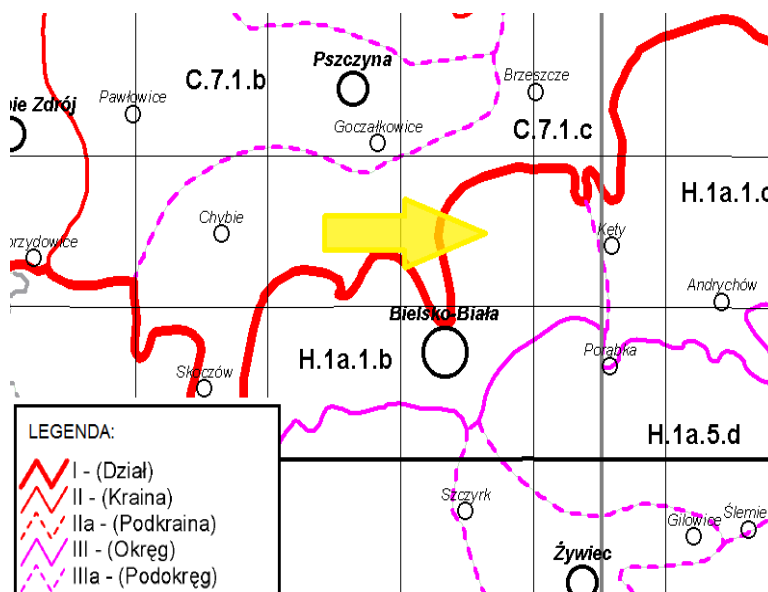
4.9.1.1. Siedliska przyrodnicze mające znaczenie dla ochrony środowiska

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, gmina Wilamowice położona jest w podokręgu Bielskim (H.1a.1.b.), okręg Pogórza Śląskiego, Kraina Karpat Zachodnich, Dział Zachodniokarpacki.

Terasę zalewową głównych rzek, zwłaszcza Soli zajmują łęgi wierzbowo – topolowe (typowe dla teras zalewowych rzek podgórskich) i nadrzeczne wikliny z dębem i innymi drzewami z bujnym runem. Występuje tu kilka gatunków wierzby. Te właśnie obszary zachowały najbardziej naturalną postać. Wiklina umacnia brzegi rzek. Terasę nadzalewową tworzą świeże łęgi, w podłoże których często stanowią przesuszony żwirowiska (szczególnie nad Solą) z roślinnością zbliżoną do siedlisk piaszczystych. Wyższe tarasy rzeczne i zbocza zajmują płaty lasów gospodarczych dębowo – bukowo – grabowych, częściowo iglastych.

Łęg wierzbowo – topolowy jest nad Solą, w porównaniu z innymi karpaccimi dopływami Wisły, zbiorowiskiem dominującym w krajobrazie. Zajmuje ponad 50 % terasy zalewowej rzeki. Najczęściej spotykanym gatunkiem drzewa w tym siedlisku jest wierzba krucha, której towarzyszą: topola czarna, czeremcha, jesion i olsza czarna, oraz często sadzone i rozprzestrzeniające się w sposób naturalny mieszańce topoli kanadyjskiej. Gatunkiem zupełnie obcym w łęgach jest pojawiająca się obficie na przesuszonych miejscach robinia akacjowa.

Spotykane w terenie płaty tego łęgów w dolinie Soli, wykazują duże zróżnicowanie będące wynikiem antropopresji. Do rzadkości należą płaty, które można by uznać za naturalne. W większości są to powierzchnie o nadmiernie przereźdzonym drzewostanie, zaburzonym stanie drzewostanów i przesuszonym podłożu.

Rysunek 19 Podział geobotaniczny obszaru gminy Wilamowice

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGiPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

Liczne w gminie stawy hodowlane, charakteryzują się występowaniem przybrzeżnych zbiorowisk szuwarowych. Rejony stawów, to głównie wilgotne łąki, które zatraciły swoją pierwotną roślinność.

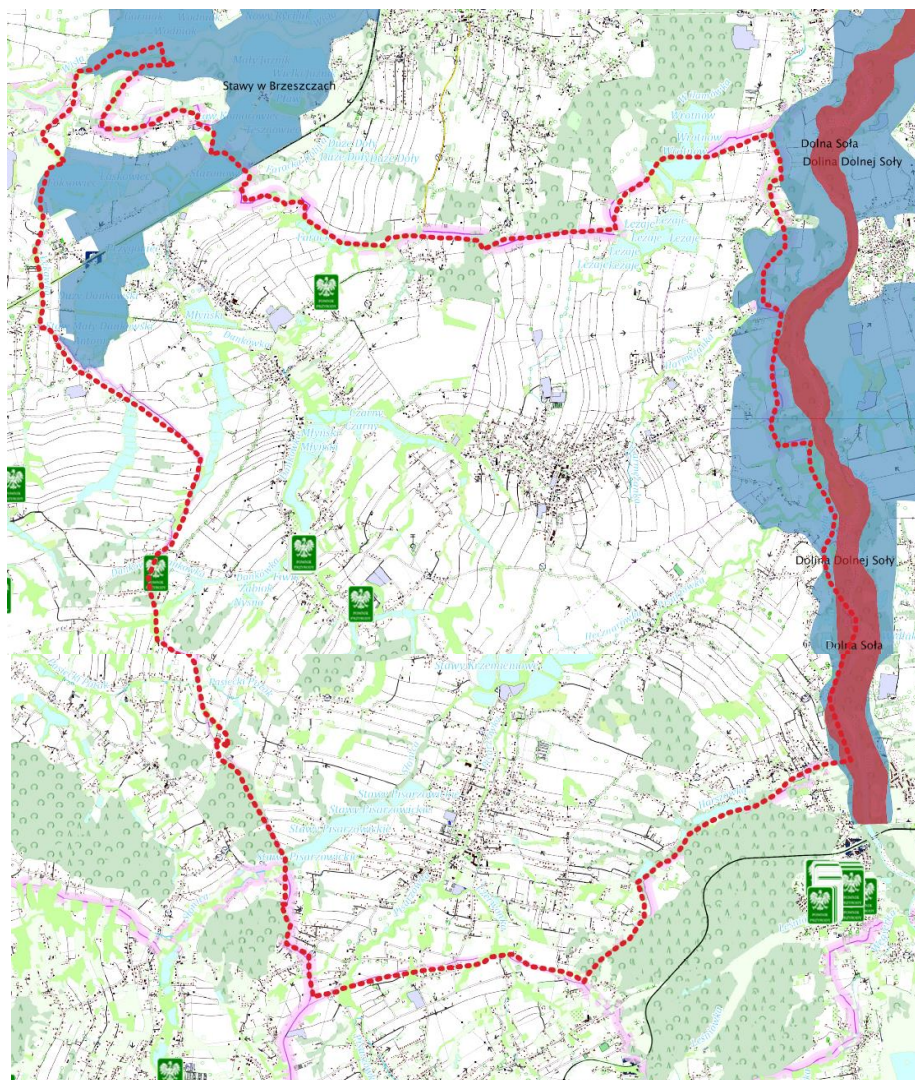
Najcenniejsze powierzchnie gminy Wilamowice, z dobrze zachowaną naturalną roślinnością znajdują się w Zasolu Bielańskim obok oczyszczalni. W Starej Wsi występuje natomiast, znajdujący się w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin, gatunek – kotewka orzech wodny (*Trapa natans*), którego środowiskiem życia są starorzecza i stawy rybne. Obecność stawów i cieków wodnych powoduje występowanie w gminie gatunków płazów, ryb i ptaków. W lasach występują m. in. zajęce szaraki, sarny, lisy, tchórze, wiewiórki, jeże, ryjówki, kuny, lasice. Żyją tu również stawonogi – głównie pająki, w tym jeden z największych będący pod ochroną – tygrzyk paskowany.

Dość bogata jest w gminie fauna ptaków: wilga, sikora, dzięcioł, zięba, kowalik, sójka, szpak, kos – gatunki typowe dla nizinnych lasów liściastych. W rejonie gminy występuje kilkanaście gniazd bociana, które są jedynym chronionym gatunkiem fauny na tym terenie. W okresach lęgowych, ochronie podlega też zwierzyna płowa, dzikie ptactwo i ryby.

Najbardziej atrakcyjne walory krajobrazowo – przyrodnicze cechują fragmenty miejscowości:

- część Doliny Fareckiej w Dankowicach,
- północne i wschodnie stoki doliny rzeki Dankówki w Dankowicach i Starej Wsi,
- Góra Frejdy i południowe stoki cieku przepływającego przez Starą Wieś

Obiekty i obszary chronione, wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r., poz. 55 z późn. zmianami) na terenie gminy Wilamowice przedstawiono na mapie poniżej.

Źródło: opracowanie własne

Obszar położony jest w większości na terenie województwa małopolskiego. W województwie śląskim, w gminie Wilamowice znajduje się jedynie część ostoi o powierzchni ok. 290 ha. Obszar obejmuje 20-kilometrowy fragment rzeki Soli i jej dolinę wraz ze stawami hodowlanymi i żwirowniami.

Dolina dolnej Soli należy do ważniejszych ostoi lęgowych ptaków wodno-blotnych w południowej części kraju. Jest to jedna z najważniejszych krajowych ostoi lęgowych ślepowrona *Nycticorax nycticorax* (113–120 par lęgowych, ponad 30% ogólnokrajowej populacji lęgowej), bączka *Ixobrychus minutus* (12–20 par lęgowych, ponad 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej), czernicy *Aythya fuligula* (245–334 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i rybitwy białowąsowej *Chlidonias hybrida* (32–61 par lęgowych, ponad 7% ogólnokrajowej populacji lęgowej). Na uwagę zasługują także dość liczne populacje lęgowe sieweczki rzecznej *Charadrius dubius* (31–50 par lęgowych, ok. 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), rybitwy rzecznej *Sterna hirundo* (63–91 par lęgowych, blisko 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i śmieszki *Larus ridibundus* (ponad 2000 par lęgowych, ok. 3% ogólnokrajowej populacji lęgowej).

Zagrożeniem dla ostoi jest zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych, likwidacja wysp na stawach, likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach, regulacja Soly i wycinanie zakrzaczeń nadrzecznych, eksploatacja żwiru w korycie Soly. Sprawujący nadzór nad obszarem: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie.

Natura 2000 OSO Stawy w Brzeszczach

Obejmuje obszar 3065,9 ha, w tym 1589,7 ha położone w powiecie bielskim (gmina Wilamowice: Dankowice, Bestwinka Bestwińska, Bestwinka Kaniowska). Obszar obejmuje kompleksy stawów hodowlanych w dolinie górnej Wisły, położone po obu stronach rzeki. Zgodnie z Standardowym Formularzem Danych w obszarze ochronie podlegają 4 gatunki ptaków w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: bączek *Ixobrychus minutus*, ślepowron *Nycticorax nycticorax*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, rybitwa białowasa *Chlidonias hybrida* oraz 5 gatunków ptaków migrujących nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy 79/409/EWG: zausznik *Podiceps nigricollis*, krakwa *Anas strepera*, czernica *Aythya fuligula*, krwawodziób *Tringa totanus*, mewa śmieszka *Larus ridibundus*.

Zgodnie z zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 4 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Soly PLB120004 (Dz. Urz. Woj. Małop. poz. 4921; Dz. Urz. Woj. Śląsk. poz. 4527), a także zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Stawy w Brzeszczach PLB120009 (Dz. Urz. Woj. Małop. poz. 4786; Dz. Urz. Woj. Śląsk. poz. 4431) ustanowiono dla obu obszarów Natura 2000 podobny plan zadań ochronnych obejmujący m.in.:

- redukcję drapieżników w obrębie obszaru Natura 2000,
- kształtowanie siedlisk dogodnych do zakładania gniazd – szczególnie istotne w odniesieniu do stawów hodowlanych w obszarze,
- kształtowanie korzystnych warunków siedliskowych w miejscach lęgów oraz zapobieganie niszczeniu wysp będących miejscem lęgów,
- tworzenie nowych lęgów – szczególnie w obrębie zbiorników wodnych,
- zapobieganie niszczeniu wysp i grobli stawów, na których gniazdują ślepowrony,
- zmniejszenie antropopresji - mającej na celu głównie odsunięcie ruchu turystycznego od lęgów ptaków, a także nadzór nad wyznaczaniem przebiegu ścieżek edukacyjnych w obrębie gospodarstw rybackich,
- prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej – prowadzenie gospodarki na poziomie nie przekraczającym przyrostu rocznego 1500 kg/ha powierzchni użytkowej stawów,
- ograniczenie płoszenia ptaków w sezonie lęgowym przez psy prowadzone bez smyczy,
- zachowanie drzew i krzewów wzdłuż cieków wodnych, z wyjątkiem sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu i zdrowiu ludzi oraz bezpieczeństwu mienia (w tym w ramach ochrony przeciwpowodziowej), a także konieczności utrzymania prawidłowej gospodarki rybackiej.

Natura 2000 SOO Dolna Soła

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 o powierzchni 501,0 ha.

Obejmuje fragment rzeki Soly z przylegającymi polami uprawnymi, łąkami oraz stawami hodowlanymi i wydzielony został w granicach obszaru Natura 2000 OSO Dolina Dolnej Soly. Soła zachowała na tym odcinku charakter naturalnej rzeki, posiada szerokie kamieniste koryto oraz oferuje różnorodność siedlisk, wśród których powierzchniowo dominują lasy łęgowe. Teren ten jest również ważnym miejscem dla płazów, w szczególności licznie reprezentowanych przez kumaka nizinnego, któremu często towarzyszą traszki – grzebieniasta i zwyczajna.

Zgodnie z zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 4 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolna Soła PLH120083 (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2015 r. poz. 325 oraz Dz. Urz. Woj. Śląsk. Z 2015 r. poz. 307) ustanowiono plan zadań ochronnych obejmujący m.in.:

- oczyszczenie dna starorzecza W3 z osadów,
- wycinka grupy topól mieszańcowych znajdujących się w sąsiedztwie starorzecza W3,
- usuwanie gatunków obcych, inwazyjnych z płatów siedlisk,
- usunięcie niepożądanych gatunków roślin z drzewostanów łęgów wierzbowych oraz łęgowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych,
- udrożnienie bariery dla migracji ryb w dolnej Sole,

- zapobiegnięcie pogorszeniu stanu hydromorfologicznego rzeki Soly poprzez pozostawienie kształtowania koryta procesom naturalnym,
- utrzymanie naturalnego zróżnicowania substratu dennego.

Oprócz wyżej wymienionych form ochrony przyrody na terenie gminy Wilamowice ustanowiono pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Zestawienie pomników przyrody zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 34 Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Wilamowice

L.p.	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 [cm]	Wys. [m]	Miejscowość
1	Aleja Lipowa	1996-12-06	Uchwała nr XXVII/190/20 Rady Miejskiej w Wilamowicach z 16 grudnia 2020 r.	Aleja Lipowa o dl. ok. 1,5 km obejmuje 105 sztuk drzew w wieku około 130 lat. Głównie lipy drobnolistne, ale również gatunki takie jak: dąb szypulkowy, klon jawor, grab pospolity, robinia akacyjowa.	135-265	18-21	Dankowice
2	Dąb szypulkowy	1968-04-26	Uchwała nr XXVII/190/20 Rady Miejskiej w Wilamowicach z 16 grudnia 2020 r.	Dąb szypulkowy (<i>Quercus robur</i>)	425	19	Stara Wieś
3	Zabytkowy drzewostan rosnący wokół Parafii RK w Starej Wsi - skupisko 35 sztuk drzew	2012-07-25	Uchwała nr XXI/208/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z 25 lipca 2012 r. (Dz. Urz. z 23 sierpnia 2012, poz. 3495)	Ochrona skupisk drzew w granicach lokalizacji obejmuje obszar o promieniu 15 m od zewnętrznej krawędzi pni poszczególnych drzew	124-327	14-42	Stara Wieś

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/>, (dostęp 20.03.2021r.) oraz uzupełnione danymi z Gminy Wilamowice

Ważnym elementem współpracy pomiędzy gminami w zakresie ochrony przyrody jest przynależność Gminy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina. Działa ona w ramach Osi 4 PO RYBY i jest jedną z dwóch grup w województwie śląskim, która bierze udział w ogólnopolskim konkursie „O wybór lokalnej grupy rybackiej do realizacji lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich”. Funkcjonuje w oparciu o Ustawę z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz aktów wykonawczych. Obszar RLGD Bielska Kraina zajmuje 275 km². Strukturę administracyjną obszaru tworzy 5 gmin, w tym: 2 gminy miejsko-wiejskie (Wilamowice, Czechowice-Dziedzice) oraz 3 gminy wiejskie (Jaworze, Jasienica, Bestwina), co stanowi 60% powierzchni powiatu bielskiego i 2% powierzchni województwa śląskiego o najwyższym współczynniku rybackości. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia jego celami są:

- działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów rybackich,
- aktywizowanie i integrowanie społeczności zamieszkujących obszary zależne od rybactwa,
- realizacja lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich (LSROR) opracowanej przez lokalną grupę rybacką (LGR),
- łagodzenie skutków zmian strukturalnych w sektorze rybackim,
- poprawa jakości życia społeczności rybackich, związanych z rybolówstwem,
- działanie na rzecz ochrony środowiska, zachowania dziedzictwa kulturowego oraz naturalnych wartości obszarów rybackich.

4.9.1.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy – wg stanu na dzień 31.12.2020 r. wynosi 432 ha. Stopień lesistości gminy jest bardzo niski i wynosi 7,5 %. Jest to wynikiem istnienia wysokich klas bonitacyjnych gleb w gminie i związanej z tym występowaniem dobrych kompleksów przydatności rolniczej. Lasy państwowe zajmują ok. 146 ha powierzchni wszystkich lasów na terenie gminy, w tym:

- Nadleśnictwo Andrychów, obręb Andrychów – 101 ha,
- Nadleśnictwo Bielsko, obręb Wapienica – 23 ha,

- Nadleśnictwo Chrzanów – 1 ha, głównie w kompleksie leśnym w części południowo – wschodniej, graniczącej z Gminą Kęty (Pisarzowice – Harszówki) oraz w niewielkich enklawach w Starej Wsi i Hecznarowicach.

Lasy niepaństwowe zajmują powierzchnię ok. 286 ha – głównie jako niewielkie rozproszone enklawy, z reguły przylegające do zwartych kompleksów Lasów Państwowych.

Rysunek 21 Gmina Wilamowice – topografia z zaznaczonymi obszarami leśnymi

Źródło: opracowanie własne

Lasy prywatne

Lasy zarządzane przez osoby prywatne stanowią około 66% powierzchni wszystkich lasów na terenie gminy.

Lasy państwowe

Na terenie Nadleśnictwa Andrychów przeważają siedliska górskie, które stanowią 62,3% powierzchni. Na pozostałym obszarze występują siedliska wyżynne - 28,8% oraz niżowe 8,9%. Siedliska nizinne znajdują się prawie wyłącznie w jego północnej i zachodniej części. Siedliska wyżynne położone są w podgórskiej części. Cała południowa część nadleśnictwa (w Beskidzie Małym), obejmująca 56,9 % obrotu Andrychów to siedliska górskie. Udział siedlisk leśnych:

- lasy nizinne - 8,9 %,
- lasy wyżynne - 28,8 %,
- lasy górskie - 62,2 %,
- bory górskie - 0,1 %.

Obszar Nadleśnictwa Andrychów znajduje się w zasięgu naturalnym większości gatunków lasotwórczych. Drzewostany Nadleśnictwa cechują się wyraźnym zróżnicowaniem gatunkowym – jest tutaj aż 21 gatunków panujących. Największą powierzchnię (45,05 %) i zapas (45,67 %) w ramach całego Nadleśnictwa i w obrębach leśnych zajmują zdecydowanie drzewostany z panującymi bukiem (5230,52 ha, 1540415m³) i jodłą (1731,77 ha, 570259 m³). Najwięcej buka jest na siedliskach Lwyżśw i LGśw. Również jodła zaznacza swój udział tworząc drzewostany zajmujące 14,93 % powierzchni leśnej i stanowiące 16,91 % zapasu. Występuje na siedliskach Lwyżśw i LGśw. Na kolejnym miejscu znajdują się drzewostany sosnowe (1390,30 ha i 399877 m³), których jest ponad cztery razy mniej niż bukowych. Pozostałe drzewostany zajmują łącznie 28,04 % powierzchni i 25,56 % zapasu w Nadleśnictwie.

W Nadleśnictwie Andrychów 504,88 ha powierzchni leśnej zalesionej, zajmują drzewostany w wieku od 100 do 180 lat. Dominują wśród nich buczyny zajmujące 25,89 % łącznej powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich, najmniej jest drzewostanów z panującą olszą czarną - tylko 0,18 %. Wśród drzewostanów ponad 100 - letnich przeważają lasy iglaste – 55,64 %, a lasy liściaste stanowią 44,36 %.

Nadleśnictwo Andrychów prowadzi swoją działalność gospodarczą w oparciu o Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Andrychów na okres 01.01.2015 – 31.12.2024. Stan zdrowotny lasów Nadleśnictwa Andrychów jest zadowalający, przy czym stan sanitarny drzewostanów liściastych należy uznać za bardzo dobry, a iglastych za dobry. Stan zdrowotny drzewostanów uwarunkowany przyczynami przyrodniczo-gospodarczymi i mierzony rozmiarem potrzeb z tytułu wyróbki posuszu, przy utrzymywaniu dobrego poziomu higieny posuszowej lasów wskazuje na dostateczną zdrowotność drzew i drzewostanów.

Plan działań z zakresu ochrony przyrody obejmuje wg PUL Nadleśnictwa Andrychów:

- kształtowanie stosunków wodnych,
- kształtowanie granicy polno-leśnej,
- kształtowanie strefy ekotonowej,
- ochrona bioróżnorodności,
- akumulacja drewna martwego.

Aktualnie na terenie gminy Wilamowice obowiązują Uproszczone Plany Urządzania Lasów dla:

- lasów osób fizycznych - ogółem powierzchnia 268 ha, w tym:
 - wsie Pisarzowice – 101,23 ha, Hecznarowice - 43,21 ha, Dankowice – 24,73 ha i miejscowość Wilamowice – 15,47 ha. UPUL obowiązuje na lata: 2014-2023,
 - wsie: Zasole Bielańskie - 10,26 ha, Stara Wieś Dolna i Górna - 73,25 ha, UPUL obowiązuje od 1.01.2020 do 31.12.2029 r.,
- lasów gminnych (Dankowice, Hecznarowice i Zasole Bielańskie) – powierzchnia 1,24 ha, UPUL ważny od 1.01.2020 do 31.12.2029 r.

4.9.2. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie cennych obszarów przyrodniczo – krajobrazowych na terenach leśnych i wzdłuż dolin rzek wysoka bioróżnorodność w obszarach Natura 2000	niewielkie kompleksy leśne na terenie gminy
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń właściwa pielęgnacja szaty roślinnej przebudowa drzewostanów leśnych w kierunku bardziej odpornych na zanieczyszczenia gatunków oraz uzupełnienia gatunkami rodzimymi zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych realizacja zadań ochronnych określonych w planach dla obszarów Natura 2000	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów oraz niewłaściwa ich struktura zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza)

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zarządzania zasobami dziedzictwa przyrodniczego oraz wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Istotnym działaniem w kierunku ochrony przyrody i krajobrazu są przedsięwzięcia w kierunku rozwoju terenów zielonych oraz utrzymania i pielęgnacji założen parkowych, tym bardziej z uwagi na niską lesistość w gminie. Warte uwagi są wysokie wydatki przeznaczone na pielęgnację i utrzymanie zieleni urządzonej.

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Powinny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie

sąsiadujących terenów. Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu.

Analiza SWOT wskazuje, iż najważniejszym problemem ochrony przyrody jest obecnie niewielka liczba obszarów chronionych w stosunku do cennych siedlisk występujących na terenie gminy. Ponadto dużym ryzykiem jest również rozprzestrzenianie się gatunków obcych czy zanikanie (zarastanie) niewielkich, ale bogatych przyrodniczo siedlisk płazów i gadów takich jak oczka wodne, małe zbiorniki. W tym celu właśnie powinno zostać poddane rozważeniu utworzenie nowych form ochrony przyrody.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody dolin rzecznych oraz ich dopływów, korytarzy ekologicznych o randze regionalnej, tereny zieleni lęgowej,
- koordynacja rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych,
- wsparcie organizacyjne rekultywacji i rewitalizacji przeobrażonych i zdegradowanych terenów,
- promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,
- realizacja zadań z zakresu planów dot. obszarów Natura 2000 zgodnie z zarządzeniami Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska w Krakowie i Katowicach,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.9.

4.10. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie poważnych awarii.

Tabela 35 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cele zapisane w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2017-2020 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2024”			
Cel krótkookresowy: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu, Zwiększenie lesistości			
L.p.	Zadania	Planowane zadania	Planowane zadania
1.	Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	Umowami użyczenia został przekazany sprzęt przeciwpowodziowy z Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego dla Powiatu Bielskiego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Dankowicach oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Starej Wsi. Wszystkie jednostki Straży Pożarnych są corocznie dofinansowywane i wyposażane w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia ludzi. Rocznie Gmina Wilamowice wydatkuje na ten cel ponad 200 tys. złotych.	Powiat użyczał sprzęt powodziowy dla OSP w Starej Wsi i OSP w Dankowicach
2.	Zadania związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym gminy.	Na terenie gminy Wilamowice zlokalizowany jest Gminny Magazyn Przeciwpowodziowy w Wilamowicach przy ul. Sienkiewicza 2a. Za jego utrzymanie oraz wyposażenie odpowiedzialny jest Burmistrz Wilamowic. Gmina Wilamowice dokonuje corocznego przeglądu rzek, cieków i wałów przeciwpowodziowych. W zakresie utrzymania i konserwacji wałów przeciwpowodziowych występujących na terenie gminy Wilamowice, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – RZGW w Gliwicach, w latach 2019-2020 zrealizowało następujące prace: w 2019 roku: <ul style="list-style-type: none"> konserwacja (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Małej Wisły na łącznej długości 14,7 km. Inwestycja realizowana była na terenie: Kaniowa, Bestwiny, Dankowic, <u>Wilamowic</u>, Jawiszowic, Brzeszcz oraz gminy Oświęcim. Łączne koszty inwestycji wyniosły 87 919, 72 zł i pochodziły ze środków własnych PGW WP. konserwacja (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych cieku Dankówka, na łącznej długości 5,6 km. Prace były wykonywane na terenie: Jawiszowic, Brzeszcz, Dankowic i <u>Wilamowic</u>. Łączne koszty inwestycji wyniosły 30 915,81 zł i pochodziły ze środków własnych PGW WP, w 2020 roku <ul style="list-style-type: none"> mechaniczne koszenie skarp i korony wałów z rozdrobnieniem, ręczne wykoszenie porostów z wygrabieniem i złożeniem w kopki. konserwację (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Małej Wisły na łącznej długości 14,7 km. Działanie realizowane było na terenie: Kaniowa, Bestwiny, Dankowic, <u>Wilamowic</u>, Jawiszowic, Brzeszcz oraz gminy Oświęcim. Łączne koszty inwestycji wyniosły 129 566, 52 zł i pochodziły ze środków własnych PGW WP. W okresie 2018-2019 zrealizowano inwestycję pn.: „Budowa ubezpieczeń brzegowych, w celu likwidacji wyrwy brzegowej rz. Mała Wisła w km 22+250 – 23+280, m. Dankowice, woj. śląskie”, Całkowite poniesione koszty wyniosły 1 512 007, 76 zł, z czego 756 003,88 zł pochodziło ze środków WFOŚiGW w Katowicach.	działania prowadzi Gmina oraz PGWWP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Wilamowice

Tabela 36 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiskowych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2015 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę 2014 rok)	Stan aktualny 2019 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2018)
1.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii: 0 zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii: 0	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii: 0 zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii: 0
2.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie gminy	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.10.1. Opis stanu obecnego

Pojęcie „poważne awarie” – określa art. 3 pkt 23. ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1047 z późn. zm.). Rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w którym występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczenia wód granicznych jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Ponadto Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w akcji zwalczania poważnej awarii z organami właściwymi do jej prowadzenia oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tej awarii.

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Zakłady takie zazwyczaj przynoszą wiele korzyści dla lokalnej społeczności, zapewniają zatrudnienie, utrzymanie, są motorem rozwoju i wspierają inicjatywy społeczne. Jednakże z uwagi na charakter prowadzonej działalności, są także źródłem potencjalnego zagrożenia.

O zaklasyfikowaniu danego zakładu do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej decyduje ilość substancji niebezpiecznych znajdujących się w tym zakładzie.

W zależności od kategorii i ilości substancji niebezpiecznych, zakłady przemysłowe stwarzające ryzyko wystąpienia awarii podzielone są na dwie grupy:

- zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR),
- zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR).

Szczegółowe kryteria zaklasyfikowania zakładu do jednej z ww. kategorii określone są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na obszarze gminy Wilamowice nie ma zakładów z żadnej z dwóch kategorii. Najbliższej gminy położony jest zakład zaliczony do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w Czechowicach-Dziedzicach - Lotos Terminale S.A. zlokalizowany przy ul. Łukasiewicza 2.

Według rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwową Straż Pożarną, na terenie gminy Wilamowice nie funkcjonują zakłady przemysłowe, w których występowałyby rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych pozwalające zakwalifikować je do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

Na terenie gminy funkcjonuje kilkanaście większych przedsiębiorstw, z których kilka posiada decyzję środowiskową na swoją działalność, niemniej jednak nie charakteryzują się one znaczącym negatywnym oddziaływaniem na środowisko. Żadne przedsiębiorstwa na terenie Gminy Wilamowice nie posiadają pozwolenia zintegrowanego.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku-Białej przeprowadził w latach 2018-2020 na terenie gminy 16 kontroli przedsiębiorstwach, które miały na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie: ochrony powietrza, gospodarki odpadami, wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, emisji hałasu do środowiska. W 9 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości, które zostały poprawione.²²

Nadzór nad transportem w tym nad ładunkami przewożonymi pojazdami samochodowymi sprawuje Komenda Policji w Kobiernicach kontroluje je w sposób weryfikacyjny, nie prowadząc statystyk kontroli.

Zagrożenia w transporcie drogowym a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni (tylko na terenach publicznych) zwalczane są przez ochotnicze Straże Pożarne.

Na terenie gminy występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi dla cieków płynących przez gminę Wilamowice, występują na następujących dopływach Soli:

²² pismo WIOŚ nr DBIN.7016.14.2021.KW z dnia 12.04.2021r.

- Pisarzówka – na odcinku ok. 16,0 km od ujścia Soli,
- Słonica – na odcinku ok. 10,0 km od ujścia Pisarzówki.

Gmina Wilamowice dokonuje corocznego przeglądu rzek, cieków i wałów przeciwpowodziowych, działania w zakresie utrzymania i konserwacji wałów przeciwpowodziowych występujących na terenie gminy Wilamowice prowadzi Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – RZGW w Gliwicach.

W gminie Wilamowice działa 5 jednostek OSP w miejscowościach: Hecznarowice, Pisarzowice, Wilamowice, Dankowice i Stara Wieś. Wszystkie jednostki OSP są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, a dwie jednostki (OSP Wilamowice i Pisarzowice) wchodzi w skład Kompanii Odwodowej KMP PSP w Bielsku-Białej.

Wszystkie jednostki OSP otrzymują z budżetu Gminy dotacje na utrzymanie i doposażenie części bojowych. W każdej OSP jest nowoczesny sprzęt ratowniczy co usprawnia pracę strażaków w ratowaniu ludzi i ich mienia.

Wszystkie jednostki są podłączone do informatycznego systemu powiadamiania i uruchamiania syren alarmowych przez Stanowisko Kierowania Komendanta Miejskiego PSP w Bielsku-Białej. Każda jednostka została wyposażona w system e-remiza, gdzie w trakcie alarmu bezpośrednio na monitory w remizach, tablety w samochodach, oraz smartfony strażaków wysyłana jest informacja o zdarzeniu z dokładnym adresem i mapą dojazdu co pozwala jeszcze szybciej reagować i udzielać pomocy poszkodowanym.

Co roku organizowane są Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze, na których zarówno seniorzy jak i drużyny młodzieżowe wykazują dużą sprawność i umiejętności. Corocznie jednostka OSP Hecznarowice organizuje Manewry Ratownicze, których celem jest doskonalenie współdziałania służb ratowniczych podczas akcji.

Zarząd Gminny Związku OSP RP w Wilamowicach współpracuje z jednostkami straży pożarnych z miasta partnerskiego Kisújszállás (Węgry), z Pačir (Serbia) i z Szentegyháza (Rumunia).

Na terenie gminy nie ma dzikich wysypisk, ale corocznie zewidencjonowanych jest kilkanaście miejsc luźno rozrzuconych opadów nie mniej jednak są to tereny o małej powierzchni na bieżąco sprzątane.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów kwarantannowych.

W ostatnich latach 2018-2020 WIORiN na terenie gminy przeprowadził 84 kontrole (w 2018 - 32 kontrole, w 2019 roku 34 kontrole, w 2020 roku 18 kontrole) obrotu i stosowania środków ochrony roślin oraz pozostałości środków ochrony roślin w plodach rolnych, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.²³

W zakresie ograniczenia substancji chemicznych w środowisku niezbędne są szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania chemikaliów i postępowania z ich odpadami, wspierane finansowo przez fundusze ekologiczne oraz propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji. W nadchodzących latach działania powinny skupić się nad dalszym doskonaleniem systemu segregacji odpadów w postaci opakowań lub przeterminowanych środków ochrony roślin.

Na terenie gminy nie ma aktualnie mogilników, które mogłyby być znaczącym źródłem zanieczyszczeń dla chemizmu wód i gleb, niemniej jednak występują tereny zdegradowane. Według Bazy Terenów przemysłowych na terenie gminy nie ma takich terenów, także w sporządzonym przez Starostę Bielskiego wykazie potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi nie figurowały tereny położone w gminie Wilamowice

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak zakładów o ryzyku awarii brak większych zagrożeń stanu czystości wód i gleb 5 jednostek OSP będących w razie potrzeby w stałej gotowości	występowanie terenów zagrożonych podtopieniami
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
działania związane z utrzymaniem wałów rzek i potoków prowadzone akcje edukacyjne dla dzieci młodzieży i dorosłych w zakresie zachowania się w sytuacji zagrożeń	zagrożenia wypadkowe związane z transportem

Źródło: opracowanie własne

²³ dane WIORiN, pismo nr OBB.1331.3.2021 z dnia 29 marca 2021 r.

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary, powódzie i zalania. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są Straże Pożarne. Analiza SWOT jako mocną stroną Gminy wskazała, iż Ochotnicze Straże Pożarne mają dobre wyposażenie i jest w stanie reagować niezwłocznie w sytuacjach zagrożeń.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania poważnym awariom – realizacja przez WIOŚ oraz prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii – realizacja przez przedsiębiorstwa. Działania te finansowane będą ze środków własnych przedsiębiorstw oraz budżetu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska organy administracji, podmioty prowadzące zakłady oraz podmioty transportujące substancje niebezpieczne są obowiązane do ochrony środowiska przed awariami. Jednocześnie w razie wystąpienia awarii wojewoda, poprzez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, podejmuje działania i zastosuje środki niezbędne do usunięcia awarii oraz jej skutków.

Ważnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje edukacyjne, szkoleniowe, a dla dzieci poprzez zabawę. Gmina oraz szkoły i przedszkola takie zadania realizują poprzez pogadanki, konkursy, a także zamieszczanie na stronach internetowych poradników jak mieszkańcy powinni zachować się w sytuacji zagrożenia czy katastrofy. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.10.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „Programie ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi jakim są:

- adaptacja do zmian klimatu
- nadzwyczajne zagrożenia
- edukacja ekologiczna
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji na których opiera się niniejszy „Program...” zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 roku Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. "Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA".

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie nowych osuwisk, erozję terenów pagórkowatych.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach.²⁴

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” powinny być realizowane należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizacja działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów

²⁴ Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także osób dorosłych w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.²⁵

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów i hydrotechnicznych, itp.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych gminy Wilamowice przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraznych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy Komendy w Kobiernicach pod kątem ładowności pojazdów oraz ich stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym Zagrożeń poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2027 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1047 z późn. zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej gminy Wilamowice odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową, gimnazjalną i wyższą placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakąkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stale podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

W zakresie działalności edukacyjnej w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na terenie gminy stale i na bieżąco powinno się organizować:

- akcje,

²⁵ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

- spotkania,
- konkursy,
- warsztaty,
- imprezy plenerowe.

Edukacja realizowana jest w formie artykułów i informacji zamieszczanych na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz w prasie lokalnej zamieszczane są informacje między innymi dane o zapisach uchwały tzw. „antysmogowej” oraz możliwościach otrzymania dotacji do wymiany źródeł ogrzewania.

Gmina powinna kontynuować i rozwijać istniejącą, a także rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, ale także dbałości oraz szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska. Czynniki, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem. W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

W każdej dziedzinie środowiskowej wspomniano o potrzebie prowadzenia stale i na bieżąco i w całej perspektywie realizacji Programu akcji edukacyjnych jednak, ze względu na fakt, że najwięcej działań edukacyjnych na terenie gminy realizowanych jest w zakresie gospodarki odpadami temat ten został w tej części potraktowany najszerzej.

5.4. Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw, od dnia 1 stycznia 2019 roku organem realizującym zadania Państwowego Monitoringu Środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku, realizuje poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska.

Zadania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska polegają między innymi na monitoringu środowiska.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym). W myśl nowych przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1479) od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ). Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020 - 2025 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.²⁶

Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach, oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa Śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsięwzięciach oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzane są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

²⁶ <http://pozn.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/regionalny-wydzial-monitoringu-srodowiska/>

6. Cele Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

6.1.Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020	Wartość docelowa rok 2028				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona powietrza i klimatu	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Liczba aktualizacji PGN źródło danych: Gmina Wilamowice	1	2	Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	Aktualizacja "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wilamowice"	Zadanie własne Gminy Wilamowice	zmiana w przepisach prawnych dotyczących dokumentów
			Roczne zużycie energii przez oświetlenie uliczne (MWh/rok) źródło danych: PGN dla Gminy Wilamowice	PGN 2016 ok. 740	ok. 580		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego gminy Wilamowice	Zadanie własne Gminy Wilamowice	-
			Roczne zużycie energii cieplnej (MWh/rok) źródło danych: Gmina Wilamowice	PGN 2016 ok. 613	< 600		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych
			Roczne zużycie energii cieplnej (MWh/rok) źródło danych: Gmina Wilamowice	PGN 2016 ok. 16 510	< 16 000		Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych Poprawa efektywności energetycznej budynków przedsiębiorstw	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane mieszkańców Gminy Wilamowice	brak środków finansowych mieszkańców brak zaangażowania przedsiębiorców
			Ilość budynków objętych monitoringiem źródło danych: Gmina Wilamowice	100%	100%		Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych
			Liczba akcji na rok źródło danych: Gmina Wilamowice	2-3	10-15		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych

			Czy funkcjonuje system informacyjny dla mieszkańców źródło danych: GIOŚ	tak	tak		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	Zadanie monitorowane: GIOŚ	brak środków finansowych
			Liczba kontroli zakładów w ciągu roku źródło danych: WIOŚ	1-2	5		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Zadanie monitorowane: WIOŚ Katowice	brak środków finansowych
			Długość sieci: a) elektroenergetycznej [mb] b) gazowej [mb] źródło danych: Tauron dystrybucja S.A., PSE S.A., PSG Sp. z o.o. Oddział Zabrze	a) 386 300 b) 280 642	a) 395 181 b) 281 737		Modernizacja, rozbudowa i poprawa stanu sieci infrastruktury technicznej na obszarze gminy	Zadanie monitorowane: Tauron dystrybucja S.A., PSE S.A., PSG Sp. z o.o. Oddziału w Zabrze	brak środków finansowych
			Długość dróg rowerowych (km) źródło danych: Gmina Wilamowice	ok. 26	wg potrzeb i środków finansowych	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu, na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Modernizacja i budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych brak porozumienia z właścicielami
			Liczba odcinków dróg budowanych i przebudowywanych źródło danych: Gmina Wilamowice, ZDP w Bielsku Białej	33	35		Budowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane: Powiat Bielski	brak środków finansowych
			Liczba ekologicznych jednostek napędowych w komunikacji publicznej źródło danych: Gmina Wilamowice Komunikacja Beskidzka S.A.	26	> 30		Poprawa jakości taboru autobusowego Komunikacji Beskidzkiej	Zadanie monitorowane Komunikacji Beskidzkiej S.A.	brak środków finansowych

Tabela 37 Harmonogram zadań własnych w zakresie likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2028		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona powietrza i klimatu	Aktualizacja i realizacja "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wilamowice"	Gmina Wilamowice	20	-	-	-	20	środki własne Gminy Wilamowice	
		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego gminy Wilamowice	Gmina Wilamowice	wg potrzeb					środki własne Gminy Wilamowice, POiŚ/RPO	brak środków finansowych
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (m.in. zadania: ocieplenie Szkoły Podstawowej w Hecznarowicach, kompleksowa termomodernizacja strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Dankowicach, z wymianą centralnego ogrzewania oraz z budowa instalacji fotowoltaicznej jako odnawialnego źródła energii)	Gmina Wilamowice	ok. 500	ok. 282		--	ok. 800	środki własne Gminy Wilamowice, możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych (w zakresie dofinansowań do wymiany nieekologicznych źródeł ciepła w domowych kotłowniach)	Gmina Wilamowice	420	420	-	-	1 190	środki własne Gminy Wilamowice, możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Wilamowice	10	10	10	10	40	środki własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych
		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Wilamowice	5	5	5	5	35	środki własne Gminy Wilamowice (możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	brak środków finansowych
		Budowa i przebudowa dróg gminnych (m.in. zadania: przebudowa drogi gminnej ul. Wojska Polskiego w Wilamowicach, przebudowa drogi gminnej ul. Partyzantów w Wilamowicach, budowa chodnika w ciągu ulicy Szkolnej w Pisarzowicach – etap II, przebudowa ul. Pięknej w Pisarzowicach, przebudowa ul. Zielonej w	Gmina Wilamowice	21,5	-	-	-	14 000	środki własne Gminy Wilamowice, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW, FDS	brak środków finansowych

		Wilamowicach, remont ul. Dolinowej w Pisarzowicach, remont ul. Polnej w Pisarzowicach)								
		Modernizacja i budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Gmina Wilamowice	wg potrzeb					środki własne Gminy Wilamowice (możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 38 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021-2028 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona powietrza i klimatu	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	mieszkańcy	ok. 100 000	środki własne mieszkańców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	-
		Poprawa efektywności energetycznej budynków przedsiębiorstw	przedsiębiorstwa	wg potrzeb	środki własne przedsiębiorców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	-
		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	GIOŚ	30	środki własne GIOŚ, POiŚ/RPO	-
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ Katowice	koszty administracyjne	środki WIOŚ	działanie jest realizowane co roku i będzie kontynuowane
		Modernizacja, rozbudowa i poprawa stanu sieci infrastruktury technicznej na obszarze gminy	Tauron Dystrybucja S.A., PSE S.A., PSG Sp. z o.o. Oddział Zabrze	koszty wg planów inwestycyjnych	środki Tauron dystrybucja S.A., PSE S.A., PSG Sp. z o.o. Oddział Zabrze	-
		Budowa i przebudowa dróg powiatowych (m.in. zadania: przebudowa drogi powiatowej 4486 S Harszówki – Pisarzowice, rozbiórka starego i budowa nowego obiektu mostowego na potoku Pisarzówka w ciągu drogi powiatowej 4484 S ul. Szkolna w Pisarzowicach, przebudowa drogi powiatowej 4444 S ul. Oświęcimska w Dankowicach, przebudowa ciągu dróg powiatowych 4489 S oraz 4488 S na długości 2415 mb w Dankowicach i Starej Wsi, przebudowa drogi powiatowej 4490 S w Zasolu Bielańskim na odcinku 1734 mb – kontynuacja zadania)	Powiat Bielski	koszty wg planów inwestycyjnych	środki powiatu bielskiego, POiŚ/RPO	-

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.2. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2028				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
	Ochrona przed hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Liczba zmodernizowanych dróg źródło danych: Gmina Wilamowice, PZD w B-B	remonty i modernizacje na 8-10 odcinków dróg gminnych oraz 1-3 powiatowych	według potrzeb	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu drogowego	Zadanie własne Gminy Wilamowice	-
			Wynik badań hałasu kolejowego źródło danych: WIOŚ	2018 rok Przekroczenia Cz-Dz dzień 1,7 dB noc 4,1 dB Przekroczenia Bestwina dzień brak noc 2,5 dB	brak przekroczeń		Prace na linii kolejowej nr 93 Trzebinia – Zebrzydowice na odcinku Oświęcim – Czechowice Dziedzice	Zadanie monitorowane PKP PLK S.A.	brak środków finansowych na realizację zadania
			Ilość decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu źródło danych: Gmina Wilamowice	2	wg. potrzeb		Redukcja hałasu przemysłowego poprzez zastosowanie przez zakłady odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych	Zadanie monitorowane zakładów przemysłowych	-
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice	2-3 w tym także w zakresie ochrony przed hałasem	5-10		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak zainteresowania mieszkańców
			Ilość przedsięwzięć badanych/ilość naruszeń źródło danych: WIOŚ	3/3	wg potrzeb		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania

Tabela 39 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2028		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego (zadania opisane w części dotyczącej ochrony powietrza)	Gmina Wilamowice	Koszty budowy, przebudowy i modernizacji dróg podano w ochronie powietrza					środki własne Gminy Wilamowice dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Wilamowice (głównie w placówkach oświatowych)	10/rok					środki własne Gminy Wilamowice, środki zewnętrzne WFOŚiGW	edukacja realizowana jest nie tylko w zakresie hałasu

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 40 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2028 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego (zadania opisane w części dotyczącej ochrony powietrza)	ZDP w Bielsku-Białej	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	środki własne ZDP, dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości dofinansowania
		Prace na linii kolejowej nr 93 Trzebinia – Zebrzydowice na odcinku Oświęcim – Czechowice Dziedzice	Zadanie monitorowane: PKP PLK S.A.	w miarę potrzeb	środki własne PKP, fundusze unijne (w tym RPO, POIiŚ)	-
		Redukcja hałasu przemysłowego poprzez zastosowanie przez zakłady odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych (uzyskiwanie odpowiednich pozwoleń, decyzji)	przedsiębiorstwa	zgodnie z potrzebami	środki własne przedsiębiorstw	w ramach finansowania działalności
		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	w miarę potrzeb	środki własne WIOŚ	ilość kontroli zależy od potrzeb i środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.3. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pól elektromagnetycznych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2028				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Zadanie własne Gminy Wilamowice	ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Zadanie monitorowane: Powiatu Bielskiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane WIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania

Tabela 41 Harmonogram zadań własnych w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2028		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Wilamowice	koszty administracyjne					środki własne Gminy Wilamowice	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 42 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2028 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	koszty administracyjne	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane w cyklach 3 letnich
		Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Starosta Bielski	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.4. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020	Wartość docelowa rok 2028				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarowanie wodami	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu	Ocena JCWP źródło danych: WIOŚ	wody powierzchniowe stan zły	wody powierzchniowe stan dobry	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane GIOŚ, PiG,	brak
			Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice	utrzymanie 16,9 km rowów melioracyjnych	wg potrzeb		Prace związane z utrzymaniem i konserwacją urządzeń melioracji wodnej	Zadanie własne Gminy Wilamowice	niewystarczające środki finansowe
			Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych w Gminie źródło danych: Gmina Wilamowice, PGW WP	1-2 rocznie*	2 rocznie		Działania edukacyjne, promocyjne	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane PGW WP	*tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
			Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków źródło danych: PGW WP	130 000 zł	wg potrzeb		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane PGW WP	Gmina jako współpraca z administratorami cieków
			Liczba zmian mpzp uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym źródło danych: Gmina Wilamowice	100%	100%		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych PZP ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Zadanie własne Gminy Wilamowice	przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania

Tabela 43 Harmonogram zadań własnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2028		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarowanie wodami	Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Gmina Wilamowice tylko jako współpraca z administratorami cieków wodnych	20	20	20	20	160	środki własne Gminy Wilamowice	jako kontynuacja
		Prace związane z utrzymaniem i konserwacją urządzeń melioracji wodnej (utrzymanie rowów)	Gmina Wilamowice	50-150 /rok					środki własne Gminy Wilamowice	-
		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych PZP ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Wilamowice	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Wilamowice	-
		Działania edukacyjne, promocyjne	Gmina Wilamowice	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Wilamowice	w ramach działań placówek edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 44 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2020-2028 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarowanie wodami	Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją urządzeń melioracji wodnej	PGW WP	plan ustalany jest corocznie	środki własne PGW WP	w razie potrzeby
		Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	GIOŚ, PIG	20/rok	środki własne GIOŚ	realizacja jako kontynuacja
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW WP	wg potrzeb	Środki własne PGW WP	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.5. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020	Wartość docelowa rok 2028				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Długość kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Wilamowice	197,0 km	wg potrzeb	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Budowa sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków Przygotowanie nowych zadań inwestycyjnych oraz rezerwa na modernizację, budowę, wykup sieci urządzeń i obiektów kanalizacyjnych	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach	brak środków finansowych
			Skanalizowanie Gminy źródło danych: Gmina Wilamowice	63,4%	65,0%		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych Modernizacja oczyszczalni ścieków Przygotowanie nowych zadań inwestycyjnych oraz rezerwa na modernizację, budowę, wykup sieci urządzeń i obiektów wodociągowych	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane ZWIK w Wilamowicach	brak środków finansowych
			Długość sieci wodociągowej źródło danych: Gmina Wilamowice	199,0 km	wg potrzeb				
			Zwodociągowanie Gminy źródło danych: Gmina Wilamowice	100%	100%	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie	Działania edukacyjne, promocyjne	Zadanie własne Gminy Wilamowice	-
			Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych /rocznie/ w trakcie zajęć w szkołach i przedszkolach źródło danych, placówki oświatowe, Gmina Wilamowice	kilka razy w ciągu roku	kilka razy w ciągu roku				
			Liczba gospodarstw domowych bez przyłącza kanalizacyjnego (niewywożących nieczystości) źródło danych: Gmina Wilamowice	ok. 1500	< 1500		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak możliwości ewidencji, brak kontroli

			Liczba kontroli na posesjach źródło danych: Gmina Wilamowice	33/rok	33/rok	z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy górnej Wisły	Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne Gminy Wilamowice	-
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi źródło danych: WIOŚ	1/rok	3/rok		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych

Tabela 45 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2028		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	Gmina Wilamowice	wg kosztów inwestycji					środki własne Gminy Wilamowice, Europejski Fundusz Rozwoju	-
		Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Gmina Wilamowice	wg kosztów inwestycji					środki własne Gminy Wilamowice, Europejski Fundusz Rozwoju	-
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Wilamowice	5/rok					środki własne Gminy Wilamowice, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	-
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Wilamowice	koszty administracyjne					środki własne Gminy Wilamowice	-
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Wilamowice	koszty administracyjne					środki własne Gminy Wilamowice	-

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 46 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021-2028 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach	wg potrzeb	środki własne Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach	realizowane jako kontynuacja
2.		Przygotowanie nowych zadań inwestycyjnych oraz rezerwa na modernizację, budowę, wykup sieci urządzeń i obiektów wodociągowych	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach	wg potrzeb	środki własne Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach	
3.		Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach	1 745,076	środki własne Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach	
4.		Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych wraz z przyłączami	Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach	8 075,645	środki własne Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach	
5.		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	koszty administracyjne	środki WIOŚ	-

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.6. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2020	Wartość docelowa rok 2028				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarowanie zasobami geologicznymi	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	Ilość terenów osuwiskowych źródło danych: Powiat Bielski	55 3 tereny zagrożone	wg zgłoszeń	Zabezpieczenie terenów osuwiskowych na terenie Gminy	Obserwacja terenów zagrożonych osuwaniem oraz prowadzenie ich rejestru	Zadanie monitorowane Powiatu Bielskiego, PIG	
2	Tereny poprzemysłowe	Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego	Liczba złóż surowców naturalnych źródło danych: Gmina Wilamowice	9	9	Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Zadanie monitorowane Organów administracji geologicznej szczebla wojewódzkiego, Marszałka, administracja szczebla centralnego, organów nadzoru górniczego, Starosty Bielskiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
			Ilość terenów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi źródło danych: informacje Starosty bielskiego	0	0		Aktualizacja wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Zadanie monitorowane: Starosta Bielski	co 2 lata

Tabela 47 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2028 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Gospodarowanie zasobami geologicznymi	Obserwacja terenów zagrożonych osuwaniem oraz prowadzenie ich rejestru	Powiat Bielski, PIG	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego i PIG	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
		Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Organy administracji geologicznej szczebla wojewódzkiego, Marszałek, administracja szczebla centralnego, organy nadzoru górniczego, Starosta	koszty administracyjne	środki budżetu Państwa	realizacja w razie potrzeby
		Aktualizacja wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Starosta Bielski	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego	aktualizacja co 2 lata

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.7. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020	Wartość docelowa rok 2028				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona gleb	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ilość działań promocyjnych źródło danych: dane ŚODR	3-6 działania obejmując gminę Wilamowice	3-6	Zachowanie możliwe dobrego stanu gleb rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane: Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej	małe zainteresowanie rolników
			Ilość punktów pomiarowych Ilość badań zleconych przez rolników źródło danych: GIOŚ	0 2018-2020 22 gospodarstwa, powierzchnia 163,57 ha	1 według zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane: Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach	badania na zlecenie rolników
			Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin źródło danych: PIORiN	2018-2020 84	według potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane: WIORiN	
			Ilość rolników, którym wypłacono płatności rol-środek-klimat źródło danych: ARiMR	6	10		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	Zadanie monitorowane: ARiMR, rolnicy	małe zainteresowanie rolników

Tabela 48 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2028 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona gleb	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej	w zależności od zakresu akcji i ich ilości	środki własne ODR	małe zainteresowanie rolników
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach	koszty zależne od ilości zleceń i zakresu badań	środki własne rolników	badania na zlecenie rolników
		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	koszty poboru i analizy próbek	środki WIORiN	
		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	ARiMR, rolnicy	w zależności od ilości złożonych wniosków	środki ARiMR	małe zainteresowanie rolników

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.8. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2018 lub 2019	Wartość docelowa rok 2024				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość kontroli mieszkańców źródło danych: Gmina Wilamowice	kilkadziesiąt rocznie	100/rok	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Ilość rocznie usuwanych odpadów z terenów publicznych źródło danych: Gmina Wilamowice	86,56 m ³	wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Czy zostało opracowane i przyjęte uchwałą PUA źródło danych: Gmina Wilamowice	tak	tak		Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Zadanie własne Gminy Wilamowice	realizowane w miarę środków finansowych
			Ilość azbestu do usuniętego i usunięcia zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2020 roku % usuniętego azbestu źródło danych: Gmina Wilamowice	1 499 Mg 758,74 Mg 66,41 Mg	2 100 Mg 225 Mg 90%		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Wilamowice (dofinansowanie WFOŚiGW)	
			Procent mieszkańców objętych zbiórkami odpadów źródło danych: Gmina Wilamowice	99%	100%		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice	2-3	3-4		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne	Zadanie własne Gminy Wilamowice	

Tabela 49 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2028		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane jest przez pracowników UG w ramach obowiązków służbowych, koszty zależą od ilości kontroli					Środki własne Gminy 10	
		Bieżące usuwanie odpadów z terenów publicznych (dodatkowo tereny przydrożne)	Gmina Wilamowice	koszty zależne od ilości dzikich wysypisk					Środki własne Gminy Wilamowice	
		Przeprowadzenie aktualizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i opracowanie aktualizacji programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gmina Wilamowice		10				Środki własne Gminy Wilamowice	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Wilamowice	W zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców 10-50					Środki własne Gminy Wilamowice	
		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Wilamowice	Koszty gospodarki odpadami					Środki własne Gminy Wilamowice	głównie poprzez placówki oświatowe
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej doskonalenia segregacji odpadów komunalnych	Gmina Wilamowice	5 rok					Środki własne Gminy Wilamowice	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.9. Cele, kierunki interwencji w zakresie zarządzania zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020	Wartość docelowa rok 2028				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Liczba działań/akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice, Nadleśnictwo Andrychów, Nadleśnictwo Bielsko	kilkanaście/rok	kilkanaście/rok	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych Gminy, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane: Nadleśnictwa Andrychów	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń/wycinka drzew źródło danych: Gmina Wilamowice, PZD w Bielsku Białej	78/27	wg potrzeb/0		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane ZDP w Bielsku-Białej	brak środków finansowych
			Liczba działań promocyjnych źródło danych: Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Bielsku Białej Wilamowice	8	zgodnie z planami działalności		Promocja działań proekologicznych dla rolników	Zadanie monitorowane ODR w Bielsku-Białej	brak zainteresowania rolników
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania źródło danych: Gmina Wilamowice	0	1		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne Gminy Wilamowice	przedłużający się okres uchwalenia planów
		Zwiększenie lesistości	Liczba parków i skwerów wybudowanych/zmodernizowanych źródło danych: Gmina Wilamowice	4	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych
			Liczba nowych ścieżek i szlaków pieszych źródło danych: Gmina Wilamowice	1	2-3		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych,	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych

							zagospodarowanie terenów rekreacyjnych		
			Liczba uproszczonych planów/inwentaryzacji źródło danych: Powiat Bielski	3	wg potrzeb		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Zadania monitorowane Powiatu Bielskiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia lasów objęta uproszczonymi planami urządzania lasów (%) źródło danych: Powiat Bielski	100	100		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	Zadania monitorowane Powiatu Bielskiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia zalesień na rok (ha) źródło danych: Nadleśnictwo Andrychów i Bielsko, Powiat Bielski	b.d.	wg PUL		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Zadanie monitorowane właścicieli gruntów	brak zainteresowania zalesieniami

Tabela 50 Harmonogram zadań własnych w zakresie zarządzania zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2028		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Wilamowice	3	3	3	3	21	środki własne Gminy Wilamowice	-
2.		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Wilamowice	20	20	20	20	140	środki własne Gminy Wilamowice	-
3.		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Wilamowice	wg potrzeb					środki własne Gminy Wilamowice	
4.		Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów	Gmina Wilamowice	wg potrzeb					środki własne Gminy Wilamowice, środki WFOŚiGW/NFOŚiGW, POiŚ/RPO	-

5.		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych	Gmina Wilamowice	wg potrzeb	środki własne Gminy Wilamowice, środki WFOŚiGW/NFOŚiGW, POiŚ/RPO	-
----	--	---	------------------	------------	--	---

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 51 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zarządzania zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021-2028 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwo Bielsko, Powiat Bielski	10/rok	środki własne Nadleśnictwa Bielsko i Andrychów, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej	wg potrzeb	środki ZDP w B-B	
		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Powiat Bielski	50	środki własne Powiatu Bielskiego	w razie potrzeby
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Bielsko	10/rok	środki własne Nadleśnictwa Bielsko	
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	Powiat Bielski	10/rok	środki własne Powiatu Bielskiego	
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	Powiat Bielski	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego	w razie potrzeby
		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	właściciele gruntów	20/rok	środki własne właścicieli terenów	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.10. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020	Wartość docelowa rok 2028				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych	Ilość kontroli w zakresie ochrony środowiska źródło danych: dane WIOŚ	2018-2020 16 kontroli 9 uchybień	wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia awariami oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli przedsiębiorstwa w zakresie ochrony środowiska)	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków na działania kontrolne
			Ilość jednostek Straży Pożarnej które dostały wsparcie źródło danych: Gmina Wilamowice	5	5		Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych
		Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska	Ilość PA na terenie gminy źródło danych: WIOŚ	0	0		Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Zadanie monitorowane: sprawców awarii	tylko w razie potrzeby
							Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska	Zadanie monitorowane: Wojewody, Marszałka Woj. Śląskiego, Straży Pożarnej i organy administracji	
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice	1-2	2-3	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak zaangażowania mieszkańców

Tabela 52 Harmonogram zadań własnych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2028		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	Gmina Wilamowice	w zależności od potrzeb i posiadanych i pozyskanych środków - rocznie około 200 tys.					środki własne Gminy Wilamowice, środki województwa śląskiego	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Wilamowice	w zależności od zakresu działań edukacyjnych - rocznie około 10 różnych akcji i działań w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska					środki własne Wilamowice	zadanie realizowane jest na bieżąco

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 53 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie z przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2028 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli przedsiębiorstwa w zakresie ochrony środowiska)	WIOŚ, przedsiębiorstwa	koszty zależą od ilości i zakresu kontroli	środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane i będzie kontynuowane
		Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku (w razie zaistnienia takiej konieczności)	sprawcy awarii	w zależności od skali awarii	środki własne sprawców awarii	w razie potrzeb
		Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska	Wojewody, Marszałka Woj. Śląskiego, Straży Pożarnej i organów administracji	w zależności od skali awarii	środki własne Wojewody, Marszałka Woj. Śląskiego, Straży Pożarnej i organów administracji	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1378, z późn. zm.). Wynikają one z obowiązków i kompetencji gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu. (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy akcja ekologiczna).

Zasadne jest ze względu na wiele obowiązków i zadań pojawiających się na każdym etapie wdrażania Programu określenie możliwości rozłożenia środków i obowiązków na poszczególnych wykonawców Programu.

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych Gminy Wilamowice oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki świadome własnej roli we wdrażaniu i odpowiedzialne za swoje uczestnictwo w Programie.

Ponadto Burmistrz oraz Rada Miejska współdziałają z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji, których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu.

Tabela 54 Działania w ramach zarządzania środowiskiem

L.p.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2021-2028	Instytucje uczestniczące
1	Wdrażanie Programu ochrony środowiska	Raport z wykonania Programu (co dwa lata)	Burmistrz Wilamowice
		Okresowa aktualizacja Programu ochrony środowiska	Burmistrz Wilamowice
2	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Realizacja Programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Miejska, Zarząd Województwa, Organizacje pozarządowe
3	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Wilamowice, Wojewoda, Fundusze celowe
4	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGWWP, Wilamowice – w razie potrzeby

Elementem polityki ekologicznej Gminy Wilamowice jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028 (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1047 z późn. zm.), jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie. Poprzedni dokument opracowany został w 2017 r. i obowiązywał w perspektywie do 2020 r.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z Wytocznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 roku oraz ich zmiany prawne z 2017 i 2020 roku. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z roku 2016 z obecnym według informacji z 2020 roku (natomiast jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2019, 2018 oraz 2017 roku).

Ustawa Prawo ochrony środowiska nie określa sztywnych ram programu ochrony środowiska, zwraca natomiast uwagę (art. 17), by opracowanie uwzględniało pewne dokumenty określone w art. 14, tj. strategię rozwoju, programy i dokumenty programowe, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), co zostało w dokumencie uwzględnione.

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Wilamowice zawiera takie elementy jak:

Wstęp - rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu.

W rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego.

Rozdział trzeci to informacje ogólne o gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy.

Rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Wśród obszarów interwencji opisano i oceniono:

Jakość powietrza

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z lat 2019-2020 pochodzące z Systemu monitoringu jakości powietrza województwa śląskiego oraz opracowania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pt.: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim - raport wojewódzki za rok 2020”.

Na stacji w Bielsku-Białej nie została przekroczona dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego, wynosząca 3 dni w roku. Strefa śląska w której zlokalizowana jest gmina otrzymała klasę A dla dwutlenku siarki, klasę A dla dwutlenku azotu, klasę A dla tlenku węgla oraz klasę C dla benzo(a)pirenu.

Na terenie gminy występują drogi powiatowe oraz w znaczącej przewadze drogi gminne. Przez obszar gminy nie przebiegają drogi krajowe (DK) ani drogi wojewódzkie (DW). Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy wynosi 142,68 km.

Stan techniczny dróg powiatowych, według ZDP w Bielsku Białej, jest średni i dobry. Drogi powiatowe są w większym stopniu wyremontowane, ponadto poddawane są na bieżąco remontom cząstkowym. Modernizacje dróg gminnych i powiatowych to jeden z elementów pośredniej poprawy jakości powietrza w regionie i gminie – bezpieczeństwo, płynna jazda i dobrze skomunikowana sieć dróg lokalnych pozwalają na obniżenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z transportu lokalnego i regionalnego.

Na terenie gminy planowana jest inwestycja pn.: „Budowa drogi ekspresowej S1 od węzła Kosztowy II w Mysłowicach do węzła Suchy Potok”. W latach 2014-2016 GDDKiA opracowywała wariantowe przebiegi trasy drogi ekspresowej S1 w tym także przez teren gminy Wilamowice. W wybranym wariantcie droga ekspresowa na terenie gminy zaczynać ma się na północy w Dankowicach w okolicach ul. Kresowej. Następnie ma krzyżować się na wysokości ul. Mickiewicza w Dankowicach, potem zaś będzie biegła na południe wzdłuż ul. Bielskiej i ul. Krakowskiej w Starej Wsi. Dalej trasa będzie przebiegać na południu do granicy gminy Wilamowice w okolicach ul. Czernichowskiej w Pisarzowicach. 10 października 2019 r. ogłoszone zostały przetargi na zaprojektowanie i budowę pierwszych dwóch odcinków realizacyjnych nowego fragmentu ekspresowej trasy S1 między Mysłowicami a Bielskiem-Białą. 14 października 2019 r. ogłoszony został przetarg na zaprojektowanie i budowę odcinka III: „Dankowice – węzeł „Suchy Potok (z węzłem)”. 30 grudnia 2019 r. został ogłoszony przetarg na budowę odcinka IV przez krakowski oddział GDDKiA. Aktualnie trwają prace projektowe. Planowany okres realizacji inwestycji to 2022-2024. Planowany termin realizacji zadania to 2022-2024.

W latach 2017-2019 Gmina Wilamowice realizowała Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Wilamowice”, który aktualnie po rocznej przerwie został wznowiony.

Oddziaływanie hałasu

Corocznie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach zarówno w formie interwencyjnej (na podstawie zgłoszenia mieszkańców) lub wg planowanego harmonogramu prowadzi kontrole przedsiębiorców w zakresie emisji hałasu.

W granicach administracyjnych gminy Wilamowice nie ma ekranów akustycznych. Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku Białej nie dokonywał żadnej oceny akustycznej w hałas drogowy na obszarze powiatu w tym także gminy Wilamowice.

W granicach Gminy Wilamowice PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. obecnie realizuje zadanie pn.: „Prace na linii kolejowej nr 93 Trzebinia – Zebrzydowice na odcinku Oświęcim – Czechowice Dziedzice” w ramach projektu pn.: „Prace na linii kolejowej nr 93 na odcinku Trzebinia – Oświęcim – Czechowice Dziedzice”. Zakres robót obejmie przebudowę linii kolejowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. W ostatnim czasie Spółka nie wykonywała pomiarów poziomu hałasu od linii kolejowej na terenie Gminy Wilamowice.²⁷

Hałas lotniczy nie ma wpływu na gminę Wilamowice.

Pola elektromagnetyczne

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest także 17 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w stacjach bazowych telefonii komórkowej w Pisarzowicach, Wilamowicach, Dankowicach i Starej Wsi (według bazy danych Btsearch)²⁸.

Obecnie niezbędne jest tylko zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej. Na podstawie zgłoszeń Starosta Bielski prowadzi Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia.

W okresie 2018-2020 z terenu gminy Wilamowice Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej przyjęło 3 zgłoszenia instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne. Wyniki badań w województwie śląskim w żadnym punkcie na terenie województwa śląskiego w tym także na terenie gminy Wilamowice nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, które wynoszą 7 V/m, niemniej zauważalna jest tendencja wzrostowa.

Gospodarowanie wodami

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły na terenie gminy Wilamowice wyznaczonych zostało sześć jednolitych części wód powierzchniowych. Z przeprowadzonych badań wynika, iż ogólny stan JCWP występujących na analizowanym terenie jest zły.

W podłożu gminy znajduje się silnie zagrożony infiltrującymi w głąb zanieczyszczeniami, Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 446 – Dolina rzeki Soli, o zasobach dyspozycyjnych 15 tys. m³/d. Jest to czwartorzędowy zbiornik porowy, związany z holoceniowymi dolinami rzeczny. Tworzą go utwory piaszczyste, piaszczysto – żwirowe, lokalnie zaglinione. Pod względem jakości wody tego zbiornika zalicza się do II i III klasy. Jest on zbiornikiem silnie zagrożonym wnikaniem zanieczyszczeń z powierzchni terenu do zgromadzonych w nim wód.

W 2020 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego wybranych jednolitych części wód podziemnych. Wyniki wskazywały na V klasę.

Gospodarka wodno – ściekowa

Sieć wodociągowa na terenie gminy Wilamowice, wg stanu na rok 2020 posiada długość 199,012 km, a liczba przyłączy wynosi 3744. W 2020 roku 13 104 mieszkańców objętych było siecią wodociagową. Stopień zwodociagowania gminy wg stanu na koniec roku 2020 wynosi 100%.

Zgodnie z danymi Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach, stopień skanalizowania gminy Wilamowice stanowi 63,4%. Liczba przyłączy kanalizacyjnych na terenie gminy wynosi 3 184, a szacunkowa liczba mieszkańców objętych siecią kanalizacji sanitarnej wynosi 11 144. W ciągu lat 2018-2020 długość sieci wzrosła o ponad 16 km.

Zasoby geologiczne

W 2020 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski pn.: „Bilans złóż zasobów kopalin w Polsce według stanu na 30 grudnia 2019 roku”. Gmina Wilamowice jest objęta obszarem górniczym Czechowice II w bardzo niewielkim fragmencie, w związku z tym wpływy oddziaływań górniczych nie obejmują obszaru gminy.

Zgodnie z informacją Starosty Bielskiego aktualnie nie ma wydanych decyzji na rekultywację dla przedsiębiorstw prowadzących aktualnie działalność na terenie gminy Wilamowice. Natomiast została wydana decyzja dla przedsiębiorcy nie prowadzącego obecnie działalności na terenie gminy tj. Agencji Inwestycyjno-Handlowej V-PROJECT Spółki z o. o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Lubelskiej 12/14 lok. 7, na rekultywację i zagospodarowanie terenu po byłej cegielni w Wilamowicach przy ul. Józefa Piłsudskiego.

Na terenie gminy Wilamowice wyznaczono 55 osuwisk i 3 tereny zagrożone ruchami masowymi. Osuwiska w gminie Wilamowice są osuwiskami małymi, zajmującymi powierzchnię od 0,05 do 11,0 ha. Obecnie na żadnym osuwisku w gminie Wilamowice Starosta Bielski nie prowadzi monitoringu.

²⁷ pismo PKP PKL S.A. nr IOS7.453.10.2021.ABe.1 z dnia 1.04.2021 r.

²⁸ <http://beta.btsearch.pl>

Gleby

Według danych ze Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie Gminy Wilamowice zarejestrowanych było 1 746 gospodarstw rolnych. Natomiast według aktualnych danych zamieszczonych w rejestrze producentów rolnych prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny wynika, iż na koniec 2020 roku aktywnych producentów rolnych jest 359. Zgodnie z danymi zawartymi w Raporcie o stanie Powiatu Bielskiego w 2019 roku analiza danych ewidencji gruntów i budynków wskazuje, że na terenie powiatu przeważają działki o średniej wielkości. Tylko w gminach Bestwina, Jasienica i Wilamowice powierzchnia przeciętnej działki waha się pomiędzy 23 a 31 arów.

W ramach programów rolno-środowiskowych Departament Płatności Bezpośrednich ARiMR zrealizował w latach 2018-2020 dla terenu gminy Wilamowice płatności w zakresie: Wariantu 1.1-Rolnictwo zrównoważone. W okresie 2018-2020 zostało złożonych 6 wniosków od rolników o płatności dotyczące sumarycznej powierzchni 170,45 ha terenów rolniczych, rolnicy otrzymali płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne w wysokości 77 982,28 złotych.²⁹

Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Gliwiczach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia. Według danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gliwiczach w latach 2018-2020 na terenie gminy Wilamowice przebadano grunty orne i użytki zielone w 22 gospodarstwach na łącznej powierzchni 163,57 ha. Na tę okoliczność pobrano 154 próbki glebowe.

Wyniki badań określiły kategorię agronomiczną badanych gleb, były to gleby w 94% ciężkie.

Obszar gminy Wilamowice obejmuje swoim zasięgiem działania Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, który corocznie prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów nie-kwarantannowych i kwarantannowych.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego Uchwałą nr XXXIV/510/17 z dnia 27 marca 2017 roku w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016-2022” określił: jeden region gospodarki odpadami komunalnymi (Region Małopolski). Województwo Małopolskie wraz z gminami Wilamowice i Miedźna zaklasyfikowano do Regionu Małopolskiego.

Na terenie gminy nie ma czynnego składowiska. W związku z tym wszystkie odpady zebrane i odebrane z terenu gminy zagospodarowywane są poza terenem gminy.

Odpady komunalne zmieszane w 2020 roku przekazano do Agencji Komunalnej Sp. z o.o. Zakładu Gospodarki Odpadami w Brzeszczach, MPGK Sp. z o.o. oraz do Zakładu Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów w Zabrze.

Odbiorem i zagospodarowaniem odpadów z terenu gminy Wilamowice w 2020 roku zgodnie z wynikiem procedury przetargowej zajmowało się Konsorcjum firm:

- Sanit-Trans Sp. z o. o. z siedzibą Międzyrzecze Górne 383, 43-392 Międzyrzecze Górne - Lider Konsorcjum,
- SUEZ Południe Sp. z o. o. z siedzibą ul. Dębowa 26/28, 42-200 Częstochowa – Uczestnik Konsorcjum.

Na terenie gminy Wilamowice zlokalizowany jest jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wilamowicach przy ulicy Sinkiewicza 2, czynny w środę w godzinach 10-18 oraz w sobotę w godzinach 10-15.

Ilość odpadów zebranych z terenu gminy corocznie nieznacznie się zwiększa, ale jednocześnie zwiększa się ilość odpadów zmieszanych (od 2014 roku o 1500 Mg) co nie jest dobrym wskaźnikiem, gdyż wskazuje na fakt, iż mieszkańcy coraz więcej odpadów kwalifikują do zmieszanych.

W okresie 2005-2020 z terenu gminy usunięto 1 499,017 Mg wyrobów zawierających azbest. Rocznie usuwanych jest około 70-100 Mg z 40-50 nieruchomości, corocznie Gmina ponosi na ten cel około 30 tys. złotych.

W oparciu o ilości usuniętego azbestu corocznie aktualizowana jest Baza Azbestowa.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy pozostało jeszcze 758,747 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej na 2 257 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2020 roku usunięto 66,41% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

Zasoby przyrodnicze w tym także leśne

Obiekty i obszary chronione, wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r., poz. 55 z późn. zmianami) na terenie gminy Wilamowice to Natura 2000 OSO Dolina Dolnej Soli, Natura 2000 OSO Stawy w Brzeszczach, Natura 2000 SOO Dolna Sola oraz 3 pomniki przyrody.

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy – wg stanu na dzień 31.12.2020 r. wynosi 432 ha. Stopień lesistości gminy jest bardzo niski i wynosi 7,5 %. Jest to wynikiem istnienia wysokich klas bonitacyjnych gleb w gminie i związanej z tym występowaniem dobrych kompleksów przydatności rolniczej. Lasy państwowe zajmują ok. 146 ha powierzchni wszystkich lasów na terenie gminy.

²⁹ pismo ARiMR nr StIP12.0163.21.2021.LZ z dnia 6 kwietnia 2021 roku

Zagrożenia poważnymi awariami

Według rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwową Straż Pożarną, na terenie gminy Wilamowice nie funkcjonują zakłady przemysłowe, w których występowałyby rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych pozwalające zakwalifikować je do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Nadzór nad transportem w tym nad ładunkami przewożonymi pojazdami samochodowymi sprawuje Komenda Policji w Kobiernicach kontroluje je w sposób wyrywkowy, nie prowadząc statystyk kontroli.

Zagrożenia w transporcie drogowym a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni (tylko na terenach publicznych) zwalczane są przez ochotnicze Straże Pożarne.

W gminie Wilamowice działa 5 jednostek OSP w miejscowościach: Heczmarowice, Pisarzowice, Wilamowice, Dankowice i Stara Wieś. Wszystkie jednostki OSP są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, a dwie jednostki (OSP Wilamowice i Pisarzowice) wchodzi w skład Kompanii Odwodowej KMP PSP w Bielsku-Białej.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych – gminnych i zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2019 i 2020 oraz wartością do osiągnięcia w 2028 roku. Dopelnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania. W tej części zamieszczono także dodatkowe informacje o zadaniu, przykładem jest informacja, iż zadanie będzie realizowane jako kontynuacja lub tylko w razie zaistnienia potrzeby.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji **Programu ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028.**

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Bielskiego. Po podjęciu uchwały Rady Miejskiej Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie. Co kilka lat wg uznania władz Gminy opracowywana będzie aktualizacja Programu. W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowana, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, a także wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska. Zapisy w nim zawarte przyczyniają się do zacieśniania współpracy instytucji i organizacji działających na terenie gminy.

W rozdziale ósmym opisano system monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska, który da obraz postępów w realizacji zamierzeń **Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028.**

Realizacja zadań zaproponowanych w Programie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gminy, polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców, inwestowania przez przedsiębiorców, a także poprawy jakości walorów środowiskowych a także poprawy warunków zdrowi i życia mieszkańców.

WYKAZ SKRÓTÓW:

AKPOŚK	-	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
BAT	-	najlepsza dostępna technika
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
DK	-	droga krajowa
DW	-	droga wojewódzka
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	-	Generalny Pomiar Ruchu
GPZ	-	Główny punkt zasilania
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
ITPOK	-	instalacja termicznego przetwarzania odpadów
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LKP	-	Leśny kompleks promocyjny
LZWP	-	Lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	-	mapa zagrożeń powodziowych,
MRP	-	mapa ryzyka powodzi
MPZP	-	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
ORSIP	-	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PGW WP	-	Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POIiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PTTK	-	Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZRP	-	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RPO	-	Regionalny Program Operacyjny
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	-	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	-	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
WWA	-	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
PDR	-	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych
ZZR	-	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	-	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych

BIBLIOGRAFIA

1. "Energia & Przemysł" - marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW
2. Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
3. Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl,
4. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności,
5. Geografia regionalna Polski, J. Kondracki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998 r.,
6. Geomorfologia Polski. Tom 1. Polska Południowa Góry i Wyżyny, praca zbiorowa pod redakcją M. Klimaszewskiego, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1972,
7. GMO – problemy gospodarcze i ochrony przyrody dr hab. Krzysztof Kasprzak, ekspert Polskiej Izby Ekologii,
8. <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/>
9. <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
10. <http://katowice.rdos.gov.pl/>
11. <http://opitpp.orsip.pl/imap/>
12. <http://posucha.imgw.pl>
13. <http://www.katowice.pios.gov.pl/>
14. Hydrologia regionalna Polski – tom I, wody słodkie, Państwowy Instytut Geologiczny, 2007,
15. Hydrologia regionalna Polski – tom II, wody mineralne, lecznicze i termalne oraz kopalniane, Państwowy Instytut Geologiczny, 2007,
16. Informacje o stanie środowiska w Województwie Śląskim,
17. Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2019 r., WIOŚ w Katowicach,
18. Klimat Polski, A. Woś, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999,
19. Korytarze ekologiczne w województwie śląskim-koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I – J. B. Parusel, K. Skowrońska, A. Wower, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, 2007,
20. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGI PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa
21. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
22. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022,
23. Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030),
24. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych,
25. Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, A. Kleczkowski, AGH Kraków, 1990,
26. Monitoring chemizmu gleb ornych Polski,
27. Ocena jakości wód podziemnych w województwie śląskim, WIOŚ w Katowicach,
28. Ocena produkcji i potencjalnych możliwości wykorzystania słomy do celów grzewczych, Inżynieria Rolnicza 6(104)/2008
29. Oceny jakości powietrza w województwie śląskim, (GIOŚ, 2011-2019),
30. Odchody zwierząt jako substrat dla biogazowni [<http://bio-gazownie.edu.pl/>]
31. Odnawialne źródła energii i możliwości ich wykorzystania na obszarach nieprzemysłowych województwa Śląskiego, 2005,
32. Opracowanie ekofizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego,
33. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego,
34. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej
35. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej
36. Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego Rozwoju i Zrównoważonego Rozwoju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych przy współpracy z Ministerstwem Środowiska, Warszawa czerwiec 2000 r,
37. Pomiar automatyczny -Śląski Monitoring Powietrza za lata 2017-2019
38. Program Ochrony Powietrza dla Województwa śląskiego,

39. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024,
40. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, 2019,
41. Raporty o stanie środowiska w województwie śląskim (GIOŚ, 2011-2019),
42. Sprawozdania z monitoringowego pomiaru pól elektromagnetycznych, (GIOŚ, 2011-2019),
43. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
44. Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego, 2012,
45. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022
46. Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego, 2013,
47. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030+",
48. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku
49. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030
50. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020),
51. Strony internetowe: www.cdpgs.katowice.pl, www.geoportal.gov.pl, www.gdos.gov.pl, www.natura2000.gdos.gov.pl, katowice.O.gov.pl;
52. Śląski Monitoring Powietrza, (GIOŚ, 2011-2019),
53. Ustawa o lasach,
54. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
55. Ustawa o ochronie przyrody,
56. Ustawa o odpadach,
57. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
58. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
59. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Atlas Województwa Bielskiego, PAN Kraków, 1981,
60. Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
61. Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
62. Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
63. Ustawa Prawo ochrony środowiska,
64. Ustawa Prawo wodne,
65. Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015
66. Zestawienie gmin (i miast wykazujących grunty do zalesienia) uporządkowane na podstawie liczby punktów odzwierciedlających ich preferencje zalesieniowe; wariant III – środowiskowy – Krajowy program zwiększania lesistości, 2003,